

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2512-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON SUPERVISORY NEEDS OF PROFESSIONAL EXPERIENCES
OF STUDENT TEACHERS IN RAJABHAT INSTITUTE
RATANAKOSIN GROUP

Mrs. Kamonwan Tangcharoenbumrungsuk

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development
Department of Educational Administration

Faculty of Education
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2512-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

โดย นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข

สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข : การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์
 วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ (A STUDY ON
 SUPERVISORY NEEDS OF PROFESSIONAL EXPERIENCES OF STUDENT TEACHERS
 IN RAJABHAT INSTITUTE RATANAKOSIN GROUP)
 อ. ที่ปรึกษา ; รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ . 187 หน้า ISBN 974-17-2512-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 ของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์
 วิชาชีพครูเต็มรูป ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 315 คน เครื่องมือที่
 ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ
 นักศึกษาฝึกสอน ในด้านงานการสอน ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ด้านงานธุรการ
 ในชั้นเรียน ด้านงานธุรการทั่วไป ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และด้านงานพัฒนาตน วิเคราะห์
 ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้าน งานการสอน
 งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงาน
 พัฒนาตนอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้าน งาน
 ธุรการทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการในการ
 นิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา	บริหารการศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2545	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4483652327 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEYWORD : SUPERVISORY NEEDS / PROFESSIONAL EXPERIENCES / STUDENT

TEACHERS / RAJABHAT INSTITUTE RATANAKOSIN GROUP.

KAMONWAN TANGCHAROENBUMRUNGSUK : A STUDY ON SUPERVISORY
NEEDS OF PROFESSIONAL EXPERIENCES OF STUDENT TEACHERS IN RAJABHAT
INSTITUTE RATANAKOSIN GROUP.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF VALAIRAT BOONSWASDI, 187 pp.

ISBN 974 -17 - 2512 - 4

The purpose of this research was to study the supervisory needs of student teachers in Rajabhat Institute Ratanakosin Group. The sample size of the student teachers who taken the professional experiences in Rajabhat Institute Ratanakosin Group in the academic year 2002 was 315. The questionnaire form was chosen to be the research tool to get the information about the supervisory needs of professional experiences of the student teachers that covered 6 parts: teaching, students' activities and counselling, class administration, general administration, school and community development, and self improvement. Statistical analysis such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis were used to described the obtained information.

The research findings were summarized as follows:

The student teachers required the supervisory needs at high level for 5 parts: teaching, students' activities and counselling, class administration, school and community development, and self improvement. The another one, general administration, was at the medium level of needs. For overview, the supervisory needs of professional experiences of the student teachers can be specified at the high level.

Department Educational Administration

Student's signature

Field of study Supervision and Curriculum Development

Advisor's signature

Academic year 2002

Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบและได้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาที่ดีมากและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ในภาควิชาบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา ที่ได้ให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาที่จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และนักศึกษาฝึกสอนจากสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทุกคนที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัย ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณคุณพ่อ และคุณแม่ของสามีที่ช่วยดูแลบุตรให้เป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนๆ ที่รักทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 การนิเทศการศึกษา	7
2.1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา	7
2.1.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	9
2.2 การนิเทศการสอน.....	12
2.2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน.....	12
2.2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน.....	13
2.3 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา ของสถาบันราชภัฏ.....	15
2.4 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....	24
2.4.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู.....	24
2.4.2 หลักการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏ	25
2.5 การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	29
2.5.1 ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	29
2.5.2 จุดมุ่งหมายการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.5.3 ความจำเป็นในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	31
2.5.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	33
2.6 งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป. ของสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์	42
2.6.1 ด้านงานการสอน.....	43
2.6.2 ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว.....	85
2.6.3 ด้านงานธุรการในชั้นเรียน.....	89
2.6.4 ด้านงานธุรการทั่วไป.....	92
2.6.5 ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน.....	94
2.6.6 ด้านงานพัฒนาตน.....	95
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	97
3 วิธีดำเนินการวิจัย	104
3.1 กลุ่มตัวอย่าง.....	104
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	105
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	106
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	106
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	107
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	107
4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	110
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกสอน ของงานตามแนวปฏิบัติชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เต็มรูป.....	116
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	133
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	133
5.2 อภิปรายผล.....	136
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	141

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	142
ภาคผนวก	149
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	150
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	152
ภาคผนวก ค. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	162
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	175

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงหน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตร คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ.....	17
2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	51
3 จำนวนนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป จำแนกตามสถาบัน....	105
4 สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	110
5 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานการสอน.....	122
6 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว.....	118
7 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานธุรการในชั้นเรียน.....	124
8 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานธุรการทั่วไป.....	126
9 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน.....	127
10 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานพัฒนาตน.....	128
11 ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอื่นๆ แต่ละด้าน.....	130

สารบัญแนภูมิ

แนภูมิที่		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาการศึกษา.....	18
2	รูปแบบของการจัดประสบนการณวิชาชีพรุเต็มเวลาระดับปริญญาตรี.....	28
3	รูปแบบของการจัดประสบนการณวิชาชีพรุเต็มเวลาระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา).....	28

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวไปสู่การเป็นสมาชิกของโลกอันไร้พรมแดน เช่นเดียวกับประเทศต่างๆในโลก กระแสของโลกาภิวัตน์ผลักดันให้ประเทศไทย เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกนี้เป็นทั้ง “โอกาสและภัยคุกคาม” ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น มีการปรับระเบียบเศรษฐกิจใหม่ของโลก ที่นำไปสู่กติกาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศใหม่ และแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคทั้งระดับภาคีและพหุภาคี ที่มีอิทธิพลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนา ทำให้ต้องเร่งเตรียมความพร้อมทั้งการสร้างระบบ กลไกและพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวอย่างรู้เท่าทันได้รวดเร็ว

(คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544 : ค) ดังนั้นเพื่อให้ก้าวทันสังคมแห่งยุคข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ จึงจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้และทักษะที่จะสามารถร่วมมือกันพัฒนาบ้านเมือง และแข่งขันในประชาคมโลกได้อย่างเหมาะสม และในขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาวิถีไทยให้สามารถดำรงอยู่ในสังคม ที่มีความเปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างเหมาะสม และมีความสุข ซึ่งบทบาทสำคัญในส่วนนี้ถือเป็นบทบาทหน้าที่ของระบบการศึกษา(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543: 58-59) และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่าการศึกษาคือกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคน ให้มีคุณภาพและมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมาถึง แต่ทั้งนี้การศึกษาเองก็จะต้องได้รับการปรับและเปลี่ยนแปลงให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของสังคม และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่องของการศึกษาคือ “ครู” (สิริพร บุญญานันต์ ,2538 : 43)

ในการจัดการศึกษาครูมีบทบาทและความสำคัญตลอดจนมีอิทธิพลต่อคนในชาติ ในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาของชาติ ครูถือเป็นผู้กำหนดอนาคตของคนในชาติ ชาติใดก็ตามที่ได้ครูเป็นคนมีความรู้ เป็นคนเก่ง เป็นคนเสียสละ ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของนักเรียน ชาตินั้นจะได้พลเมืองที่เก่งและฉลาดมีศักยภาพ และสามารถที่จะแข่งขันกับทุกประเทศในโลกได้ (รุ่ง แก้วแดง , 2541:134) ดังนั้นผู้ที่ประกอบอาชีพครูจะต้องเป็นบุคคลที่อุทิศกำลังกายและกำลังใจอย่างสูง เพื่อให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่ควรค่าแก่การยกย่องนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ครูในสหรัชมารษาใหม่ต้องสามารถพัฒนานักเรียนของตนให้มีสมรรถภาพและ

ทัศนคติอันเป็นพื้นฐาน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับสถานะการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเข้าใจและตัดสินใจ ทัศนะ การคิดวิเคราะห์ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูที่มีความสามารถเชิงวิชาชีพที่มีความรู้ในวิชาการ ทันท่วงที ความก้าวหน้า ซึมซาบในวิชาครู ที่มีพื้นฐานมาจากสหวิทยาการ ติดตามการสอนของสื่อมวลชน สามารถพูดคุยกับนักเรียนได้ เตรียมนักเรียนให้สามารถเลือกและใช้ข้อมูลสาธารณะอย่าง วิเคราะห์ และมีความเข้าใจหลักการพื้นฐานของการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาของโลก ปัจจุบัน มีความพร้อมที่จะร่วมงานกับผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชน และสามารถควบคุม กระบวนการศึกษาต่อเนื่องของตนได้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

เห็นได้ว่าการที่จะเป็นครูนั้นมิใช่เรื่องง่ายๆ จะต้องได้รับการฝึกฝนและอบรมมาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถเป็นครูที่มีคุณภาพได้ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตครู คือสถาบันการผลิตครู ซึ่งมีหลายหน่วยงานสังกัดอยู่ในส่วนราชการต่างๆ ซึ่งถือว่าหน่วยงานเหล่านั้นได้ส่งผลโดยตรงต่อการศึกษาของชาติ สถาบันการฝึกหัดครูเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษา มีภาระหน้าที่สำคัญคือผลิตครูทั้งในระดับ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เพื่อออกไปสู่ห้องถิ่นในแต่ละแห่งที่สถาบันตั้งอยู่ ภาระหน้าที่ของสถาบันจึงถือได้ว่า มีความรับผิดชอบในการผลิตคนชั้นอาชีพ แต่จากการรายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 38-43) ชี้ให้เห็นปัญหาด้านคุณภาพของการฝึกหัดครูว่า คุณภาพของผู้สำเร็จการฝึกหัดครูยังไม่เป็นที่พอใจของสังคมและผู้ใช้ครู ครูโดยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความสามารถในการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ขาดลักษณะของการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดศรัทธาในวิชาชีพครู รวมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมก็อยู่ในขั้นวิกฤตศรัทธา สาเหตุหลักมีหลายประการ ได้แก่ กระบวนการผลิตครูไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร หลักสูตรของสถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ อาจารย์ส่วนใหญ่ยังสอนโดยวิธีบรรยาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลาย และแปลกใหม่ ส่วนใหญ่จัดอยู่ภายในสถาบันไม่ก้าวไกลจากชั้นเรียนไปสู่ประสบการณ์จริงของวิชาชีพครู การวัดผลประเมินผลเน้นความรู้ความจำมากกว่าภาคปฏิบัติ โดยไม่มีการประเมินกิจกรรมอื่นๆ เข้ามาด้วย เมื่อออกไปประกอบวิชาชีพครูในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆ จึงใช้รูปแบบและวิธีการเรียนการสอน เช่นเดียวกับที่เคยได้รับมาคือส่วนใหญ่ยังใช้ครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาวิชา มากกว่าการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อไป

จากปัญหากระบวนการศึกษาในประเทศไทย ตลอดจนปัญหาการผลิตครูดังกล่าวส่งผลให้มีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีความสำคัญกับการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครูให้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตั้งความในมาตรา 52 ที่กล่าวว่า“ ...ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการ

ผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง...” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543 : 52)

สถาบันราชภัฏในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีพันธกิจสำคัญด้านการผลิตและพัฒนาครู จึงตระหนักถึงความสำคัญและได้มีการกำหนดมาตรฐานการผลิตครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏทั้ง 41 แห่งทั่วประเทศ ได้แก่มาตรฐานการบริหารจัดการ และมาตรฐานวิชาการ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตามปรัชญาของสถาบัน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเมื่อไปประกอบวิชาชีพครูก็สามารถปฏิบัติตนเป็นครูที่ดีตามมาตรฐานวิชาชีพครู อันจะส่งผลถึงการปฏิรูปการศึกษาของชาติให้มีคุณค่าต่อไป (สภาสถาบันราชภัฏ , 2545 : 44) นอกจากนั้นสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ มีนโยบายในการเสริมสร้างคุณภาพของการผลิตครู ด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

งานจัดประสบการณ์วิชาชีพครู นับได้ว่าเป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักศึกษาครู สามารถปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ จัดเป็นกิจกรรมหลายลักษณะ เพื่อให้ให้นักศึกษาเรียนรู้และมีประสบการณ์ควบคู่ประสานกันไปทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งจัดเป็นกระบวนการที่จัดให้นักศึกษาต่อเนื่องกันไปตลอดหลักสูตร นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทุกขั้นตอนตามที่สถาบันกำหนดและจะต้องได้รับการตัดสินให้ผ่านทุกขั้นตอน จึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพครูได้ (ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู , มปป : 1)

โดยในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ได้มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาฝึกสอนไว้ 6 งาน ได้แก่ ด้านงานการสอน ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ด้านงานธุรการในชั้นเรียน ด้านงานธุรการทั่วไป ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และด้านงานพัฒนาตน ผู้วิจัยในฐานะปฏิบัติงานในด้านการสอน และเป็นอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นสถาบันราชภัฏ 1 ใน 6 แห่งของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สังกัดสภาสถาบันราชภัฏ มีความสนใจที่จะศึกษาว่า นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในปีการศึกษา 2545 นั้น มีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในเรื่องใด เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์นิเทศก์ในการช่วยเหลือนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งผลถึงคุณภาพของการผลิตครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการ การนิเทศทางด้านการศึกษาที่พึงประสงค์ของนักศึกษา
ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เฉพาะการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา ตามหลักสูตรการฝึกหัดครู ของสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2542 ในปีการศึกษา 2545 มี 6 แห่ง คือ

1. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
2. สถาบันราชภัฏธนบุรี
3. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. สถาบันราชภัฏพระนคร
5. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
6. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ตามคู่มือการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ด้านงานการสอน
- 2.2 ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว
- 2.3 ด้านงานธุรการในชั้นเรียน
- 2.4 ด้านงานธุรการทั่วไป
- 2.5 ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน
- 2.6 ด้านงานพัฒนาตน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศ หมายถึง การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้การอบรม สัมมนาหรือ กิจกรรมอื่นๆ ที่ช่วยพัฒนานักศึกษาฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพในงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป

ความต้องการการนิเทศ หมายถึง สิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนประสงค์หรือต้องการ จะได้รับการแนะนำ ช่วยเหลือ ปรับปรุง จากอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศกวิชาเอก อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ในงานตามแนวปฏิบัติชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ในด้านงานการสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานธุรการทั่วไป งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตน

นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ในสาขาวิชาการศึกษาที่สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์จัดให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูป ในปีการศึกษา 2545

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด มาใช้ฝึกปฏิบัติในหน้าที่ของครูทุกอย่างเหมือนเป็นครูคนหนึ่ง ในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ หมายถึง สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏพระนคร สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา และสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทาง ให้ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ และสถาบันราชภัฏกลุ่มอื่น ได้ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา ตลอดจนจัดอาจารย์นิเทศก์ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการลดหรือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการนิเทศ การศึกษาของฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยเสนอทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 1.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
2. การนิเทศการสอน
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน
 - 2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน
3. หลักสูตรของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
4. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 4.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 4.2 หลักการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏ
5. การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 5.1 ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 5.2 จุดมุ่งหมายการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 5.3 ความจำเป็นในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 5.4 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
6. งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา ชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ ของสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์
 - 6.1 งานการสอน
 - 6.2 งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว
 - 6.3 งานธุรการในชั้นเรียน
 - 6.4 งานธุรการทั่วไป
 - 6.5 งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน
 - 6.6 งานพัฒนาตน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การนิเทศการศึกษา

1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายประเด็น ดังนี้

การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของประเทศ トラบที่เรายังมี มั่นใจในการจัดการศึกษาโดยระบบโรงเรียน การนิเทศการศึกษานอกจากจะมีเป้าหมายในการลด ความสูญเปล่าทางการศึกษา และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนแล้ว ยังมีส่วนพัฒนาวิชาชีพ ครูให้สูงและมีความมั่นคงขึ้น (ทรงศักดิ์ ศรีกาพสินธุ์ อ้างถึงใน ชารี มณีศรี, 2521)

พนัส หันนาคินทร์ (2513 :148) ได้ให้ความหมายของคำว่า การนิเทศการศึกษาไว้ว่า การ นิเทศการศึกษาไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการ สอนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาคือแผนงานที่จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเป็น บริการทางด้านวิชาการที่จัดให้แก่ครู

สาย ภาณุรัตน์ (2517:3) กล่าวว่า การนิเทศตรงกับภาษาอังกฤษว่า Supervision ผู้นิเทศเรียกว่า Supervisor ภารกิจของผู้นิเทศคือ Supervise การนิเทศการศึกษาคือ การให้ครู เติบโตพึ่งตนเองได้ แล้วนำผู้ที่พึ่งตัวเองไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป

ภิญโญ สาธร (2519 : 247) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความหมายถึง ความพยายามทุกชนิด ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในการแนะนำครูและ ผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาให้รู้วิธีปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษา

ชารี มณีศรี (2521) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือความพยายามอย่างหนึ่งในหลายๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งทางด้านการเรียนและการสอน

ชาญชัย อาจิดนสมาจาร (2525 : 5) ได้ให้คำจำกัดความของการนิเทศการศึกษาว่า เป็น กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่ง ในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเอง แก่ครูและนักเรียนเพื่อการปรับปรุงตัวของเขาเอง และสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 10) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การบริการ การปรับปรุง ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในการที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

อาคม จันทสุนทร (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนหรือทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในอาชีพ และก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 262) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 4) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศก์กับผู้รับการนิเทศก์ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

กู๊ด (Good, 1973 : 572) การนิเทศการศึกษา (Supervision) หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาที่จะส่งเสริม แนะนำครูและบุคลากรของโรงเรียน ให้รู้จักวิธีการในการปรับปรุงการเรียนการสอน อันได้แก่การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ พัฒนาครู การเลือกและการปรับปรุงวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

ไวลันและโลเวลล์ (Wiles and Lovell, 1983 : 46) การนิเทศการศึกษา คือ ระบบพฤติกรรมขององค์การ ซึ่งเป็นการทำงานที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น

แฮริส (Harris, 1985) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของการนิเทศการศึกษา ที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพตลอดจนส่งผลถึงคุณภาพของการศึกษามากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะช่วยครูที่สอนดียิ่งขึ้น ช่วยเด็กให้ได้เรียนดีขึ้น และปรับปรุงโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษามีความละเอียดลออและสลับซับซ้อนมากกว่าการนิเทศในอาชีพอื่นๆ เช่น การพาณิชย์ หรืออุตสาหกรรม เป็นต้น เพราะการพัฒนาคนเป็นงานที่ต้องอาศัยกาลเวลา วิธีการ ยิ่งบุคคลที่จะพัฒนาเป็นเด็กอยู่ในวัยเยาว์ งานนิเทศการศึกษายังเป็นงานที่ละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น ดังจะขอยกตัวอย่างความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาของนักการศึกษาได้เสนอไว้ ดังนี้

สาย ภานุรัตน์ (2517) ได้แบ่งความมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา พอสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจถ่องแท้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหน้าที่โดยเฉพาะของโรงเรียนที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น
2. ช่วยให้ครูได้เห็นและเข้าใจในความต้องการของเยาวชน และปัญหาต่างๆ ของเยาวชน และช่วยจัดสนองความต้องการของเยาวชนอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาและป้องกันภัยอันจะมีแก่เยาวชน
3. ช่วยสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ
4. ช่วยเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่ปฏิบัติงานด้วยกำลัง สติปัญญาอันสูงเพื่อบรรลุจุดประสงค์อันเดียวกัน
6. ช่วยครูให้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้อยู่ว่าตรงไหนเข้มแข็งดี และตรงไหนเป็นส่วนอ่อนที่จะต้องแก้ไข
7. ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจงานในโรงเรียน และงานอาชีพครู ครูใหม่แม้ได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการมาเป็นอย่างดี แต่ยังขาดประสบการณ์ในงานธุรการต่างๆ การช่วยฝึกครูใหม่อาจจะทำก่อนโรงเรียนเปิด ทั้งด้านธุรการ และการปกครองชั้น รวมทั้งด้านสังคมและการทำงานร่วมกัน
8. ช่วยประเมินผลงานของครู โดยอาศัยความเจริญงอกงามของเด็กไปตามแนวทางที่ได้ตกลงกันไว้
9. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักค้นหาคำตอบในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และครูวางแผนการสอนให้เหมาะสม

10. ช่วยในด้านประชาสัมพันธ์บอกเล่าและชี้แจงให้ราษฎรในท้องถิ่น ทราบถึงความเคลื่อนไหวของการศึกษาที่โรงเรียนในท้องถิ่นได้ดำเนินการไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรเข้าใจและให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน

11. ช่วยหยิบปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนที่ทางโรงเรียนไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยลำพัง เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไป จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและจากราษฎรหรือกลุ่มราษฎร

12. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้งานจนเกินขอบเขต และช่วยป้องกันครูจากการถูกตำหนิติเตียน หรือถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

อาดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey, 1966) อ้างถึงใน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 7) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อให้รู้จักจำแนก และวิเคราะห์ปัญหาของตนเองโดยช่วยให้ครูได้รู้ถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และค้นหาวิธีการที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้น
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน และให้การสนับสนุนโรงเรียน
6. ช่วยให้ครูเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการของโรงเรียน

ยง รัชชวัลดู (2524 : 4-5) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็นและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียนที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์
2. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็นปัญหาและความต้องการของเยาวชน รวมทั้งการจัดสนองความต้องการของเยาวชนตลอดจนช่วยแก้และป้องกันปัญหาอันจะพึงมีต่อเยาวชนด้วย
3. เพื่อช่วยสร้างความเป็นผู้นำที่ดีตามวิถีทางแบบประชาธิปไตยให้แก่ครู
4. เพื่อช่วยสร้างกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังสติปัญญาเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน
5. เพื่อช่วยพิจารณาขอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของครูแต่ละคน และช่วยปรับปรุงส่งเสริมให้ครูให้สามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
6. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการสอน
7. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูโดยดูจากความเจริญงอกงามของเด็ก

8. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจโรงเรียน งานของโรงเรียน และงานอาชีพครู
9. เพื่อช่วยให้ครูทราบปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน และช่วยครูในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสม
10. เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ และเข้าใจโครงการของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือ
11. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งโรงเรียนไม่อาจกระทำได้ตามลำพัง
12. เพื่อช่วยให้ครูได้ใช้เวลาและความสามารถไปในทางที่เป็นประโยชน์

กรมวิชาการ (2543 : 13) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตร และให้เป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
2. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนรู้
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน
4. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานตลอดจนมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. ส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ ชื่นชมในผลงาน
6. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย ได้แก่ ชุมชน สังคมและวัฒนธรรม วิชาชีพต่างๆ

จากความมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาที่มุ่งที่จะช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอน ปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมครูให้มีความเป็นผู้นำตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับครู ให้ครูมีโอกาสแสวงหาความรู้เพิ่มเติม พิจารณาคัดเลือกครูที่เหมาะสมเข้าทำงาน และประสานงานความร่วมมือในด้านวิชาการในโรงเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมรักษาคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียน และการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

2. การนิเทศการสอน

2.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอน เป็นคำประสมระหว่าง การนิเทศและการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศและการนิเทศการสอนก็คือ การนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อย (Subset) ของการนิเทศการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2541 : 4) โดยมุ่งพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้นิเทศ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะช่วยเหลือครู ในการพัฒนาทักษะในวิชาชีพให้สูงขึ้น สำหรับความหมายของการนิเทศการสอนนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 5) กล่าวว่า การนิเทศการสอน หมายถึง ความพยายามใดๆ ที่จะช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข สภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยวิธีจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ครู เพื่อให้ได้ปฏิบัติการกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายยิ่งขึ้น

กิติมา ปรีดีดิถ (2532 : 70) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการสอนพอสรุปได้ว่า เป็นการช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งที่น่าจะได้ทำการนิเทศ ได้แก่

1. เกี่ยวกับแผนการสอนและการปฏิบัติตามแผน
2. เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียนและระเบียบวินัยในห้องเรียน
3. เกี่ยวกับวิธีการสอน ใช้เทคนิควิธีเหมาะสมหรือไม่ มีการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างไร
4. การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้เหมาะสม

เพียงใด

5. การบันทึกและรายงานผลการเรียนมีความเหมาะสมเพียงใด

กลิคแมน (Glickman, 1981) มีความเห็นว่า การนิเทศการสอนเป็นชุดย่อย (Subset) ของการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการ สำหรับปรับปรุงงานและหน้าที่ในชั้นเรียน และกิจกรรมที่ดำเนินในโรงเรียน โดยที่กระทำหรือทำงานโดยตรงกับครู

แฮริส (Harris, 1985) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศการสอนว่าเป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำต่อผู้ใหญ่ และสิ่งอื่น เพื่อจะรักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนในวิถีทางตรง ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสอนซึ่งจะเป็นการกระตุ้น และช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียน การนิเทศการสอนมีความสัมพันธ์กับการสอนมากกว่ากับตัวนักเรียน การนิเทศการสอน

เป็นหน้าที่ของการปฏิบัติงานในโรงเรียน ไม่ใช่งานเฉพาะ และเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน

จากความหมายของการนิเทศการสอนที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การนิเทศการสอนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งที่จะพัฒนาการสอนของครู โดยให้การช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง แก้ไขงานในด้านการสอน และงานในหน้าที่ในชั้นเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่ง ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศการสอนและครูผู้สอนเพื่อ ผลประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง

2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

สาย ภานุรัตน์ (2517 :30-33) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน พอสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่โดยเฉพาะของโรงเรียนที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น
2. ช่วยให้ครูได้เห็นและเข้าใจในความต้องการของเยาวชน และปัญหาต่างๆ ช่วยจัดสนองความต้องการของเยาวชนได้อย่างดีที่สุด
3. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ ส่งเสริมความสามัคคี และรู้จักทำงานร่วมกัน
4. ช่วยเสริมขวัญและกำลังใจแก่ครู ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยสติปัญญาเพื่อบรรลุจุดประสงค์เดียวกัน
5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ตรงกับความสามารถของครูแต่ละคน
6. ช่วยให้ครูได้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆ
7. ช่วยให้ครูใหม่เข้าใจงานในหน้าที่และงานอาชีพครู
8. ช่วยประเมินผลงานของครู โดยอาศัยพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้
9. ช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครูวางแผนการสอนที่เหมาะสม
10. ช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์ถึงความเคลื่อนไหวทางการศึกษา
11. ช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง รวมทั้งเสนอข้อคิดเห็น
12. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการใช้งานจนเกินขอบเขต และช่วยป้องกันครูจากการถูกตำหนิติเตียนหรือถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

สุภากร ราชากรกิจ (อ้างถึงใน สันต์ ธรรมบำรุง, 2526) ได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน ไว้ดังนี้

1. การสอนเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ความก้าวหน้าทางศิลปการสอนจำเป็นต้องอาศัยความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ ช่วยมองปัญหา ร่วมมือและร่วมกำลังความคิดเพื่อพัฒนางาน วิธีนี้เป็นวิธีที่ได้ผลกว่าครูแต่ละคนจะค้นปัญหาและปรับปรุงตนเอง

2. ครูเปรียบเสมือนศิลปิน ถึงแม้จะเก่งและมีฝีมือแล้ว แต่ยังต้องการการเรียนรู้ใหม่ๆ และการฝึกฝนกับผู้ที่มีความชำนาญกว่า อนึ่งคนเรามากจะขาดความสามารถในการพิจารณาผลงานของตนเอง ฉะนั้นต้องอาศัยคนอื่นที่มีประสบการณ์ และมีใจเป็นกลางมากกว่าตน เป็นผู้ให้ข้อสังเกตและแนะนำเพื่อปรับปรุง

3. ครูใหม่ที่ไม่รู้ว่าตนจะเริ่มสอนอย่างไร เพราะยังไม่มีประสบการณ์ มักจะหันเหไปใช้วิธีที่ตนเรียนมา โดยลืมนำสิ่งถึงวัยและความสามารถของเด็ก

4. ครูที่ดีคือครูที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของการนิเทศ และกระหายต่อคำแนะนำรวมทั้งข้อเสนอแนะ พร้อมกับนำไปปรับปรุงงานของตน

5. การนำทฤษฎีและหลักวิชาการศึกษามาใช้ปฏิบัติการสอนให้เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่สลับซับซ้อน และมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น จึงควรมีประสบการณ์ช่วยแนะนำและให้ข้อคิดเห็น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541 : 8) กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเป็นการมุ่งปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอนเพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน

1.2 การนิเทศการสอน ช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอน

1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพ ของการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของนักเรียน

2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน

3. เพื่อสร้างขวัญ และกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

จากความมุ่งหมายของการนิเทศการสอน สรุปได้ว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อช่วยให้ครูได้เห็น และเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของการเป็นครู ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาการสอน และสามารถปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานกับผู้บริหาร เพื่อนครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครองในชุมชน ตลอดจนเป็นการช่วยเหลือครูใหม่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยให้เข้าใจงานในหน้าที่ และมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู ทั้งนี้เป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือคุณภาพของนักเรียน

3. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา ของสถาบันราชภัฏ

หลักการ

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ ยึดหลักมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา มุ่งผลิตกำลังคนที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งที่เป็นนักวิชาการทั้งวิชาชีพ และวิชาชีพชั้นสูง มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตามสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าของวิทยาการ เปิดโอกาสให้มีการเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง ทั้งหลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติควบคู่ทฤษฎี และยึดหลักความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน นำไปสู่การพัฒนา ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถภาพในวิชาชีพ ทั้งในด้านเทคนิควิธี และการจัดการงานอาชีพ และด้านคุณธรรม

จุดหมาย

หลักสูตรสถาบันราชภัฏมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคเฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี
2. มีทักษะในด้านการจัดการงานอาชีพ สามารถดำเนินงานอาชีพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่รู้ มีทักษะและวิจารณญาณในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน
4. มีเจตคติที่ดี มีจรรยาบรรณและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ
5. มีโลกทัศน์ที่กว้าง ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
6. เป็นพลเมืองดี มีความตระหนักต่อการพัฒนาตนเองและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาสังคม
7. มีความเป็นประชาธิปไตย กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองแบบ

ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษามุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นครู มีความรัก ความศรัทธา ในวิชาชีพครู มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนมีจิตใจใฝ่สัมฤทธิ์ พัฒนตนเองอยู่เสมอ
 2. มีความรู้และเทคนิควิธีที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
 3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและมีวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา
 4. มีสุขนิสัยที่ส่งเสริมคุณภาพทางกายและทางใจ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม
 5. มีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
 6. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองแบบประชาธิปไตย
- อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

7. รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของชาติ และมีความสำนึกในความเป็นคนไทย

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาการศึกษ ประกอบด้วยหมวดวิชาและกลุ่มวิชา ดังนี้

1. **หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education)** หมายถึง วิชาการศึกษาที่นักศึกษาทุกคน ต้องเรียนเพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง และรู้รอบในสิ่งที่จำเป็นเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์และเป็นพลเมืองดีให้แก่บัณฑิต ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงต้องมีในยุคนี้และอนาคตในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงในสังคมและให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา คือ

- 1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร
- 1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์
- 1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
- 1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. **หมวดวิชาเฉพาะด้าน (Specialized Education)** หมายถึง วิชาเฉพาะทางใดทางหนึ่งที่นักศึกษาแต่ละคนจะเลือกเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ รู้เทคนิควิธี และเข้าใจกระบวนการงานอาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ หมวดวิชาเฉพาะด้าน แบ่งเป็น 3 กลุ่มวิชา คือ

- 2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา หรือกลุ่มวิชาเอก-โท
- 2.2 กลุ่มวิชาชีพครู
- 2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. **หมวดวิชาเลือกเสรี (Free Elective)** หมายถึง วิชาที่ให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความถนัดและมีความสนใจ เพื่อให้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

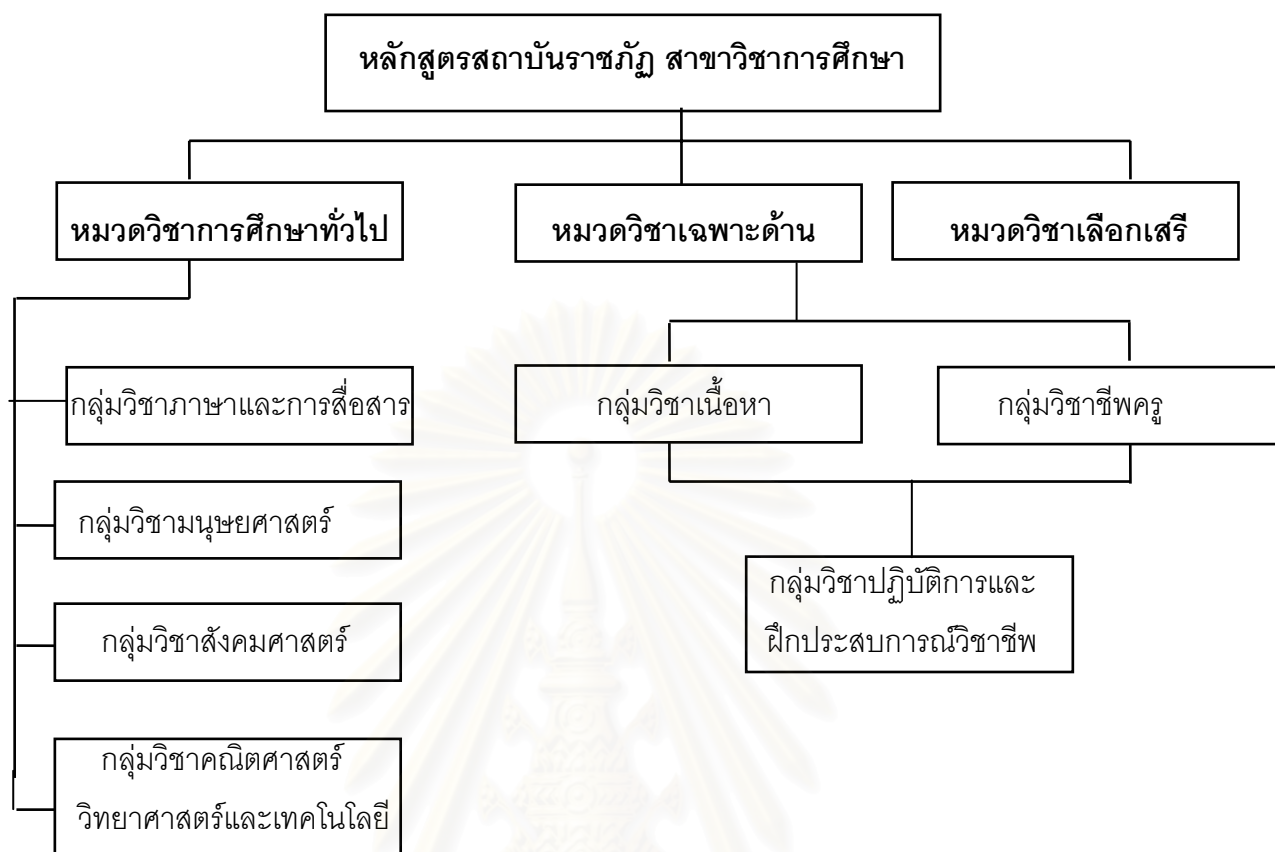
หน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตร

หน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตขั้นต่ำตามโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละระดับที่จัดไว้โดยใช้ข้อบังคับคณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี พ.ศ. 2539

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยกิตรวมและสัดส่วนของหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตร คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏ

หมวดวิชา / ระดับ	ปริญญาตรี 120-150 หน่วย กิต	อนุปริญญา 70-90 หน่วยกิต	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 60-80 หน่วยกิต
1. การศึกษาทั่วไป	33	18	18
- กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9	6	3
- กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9	3	6
- กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	3	3 หรือ 6
- กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	9	6	6 หรือ 3
2. เฉพาะด้าน	ไม่ต่ำกว่า 75	ไม่ต่ำกว่า 40	ไม่ต่ำกว่า 40
- กลุ่มวิชาเนื้อหา (วิชาเอก)	ไม่ต่ำกว่า 60	ไม่ต่ำกว่า 40	ไม่ต่ำกว่า 35
- กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ	10	8	8
- กลุ่มวิชาชีพครู	25	15	10
3. เลือกเสรี	10	6	6
หน่วยกิตรวม	122	73	66

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาการศึกษา

ระดับของหลักสูตร

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาการศึกษา มี 3 ระดับ คือ

1. ปริญญาตรี
2. อนุปริญญา
3. ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

สายและโปรแกรมวิชา

หลักสูตรสถาบันราชภัฏ สาขาวิชาการศึกษา จำนวน 63 โปรแกรมวิชา เป็นสายและโปรแกรมวิชา ดังนี้

1. โปรแกรมวิชาในสายก่อนประถมศึกษา มี 3 โปรแกรมวิชา

การศึกษาปฐมวัย	อนุปริญญา
การศึกษาปฐมวัย	ปริญญาตรี
การศึกษาปฐมวัย	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

2. โปรแกรมวิชาในสายประถมศึกษา มี 2 โปรแกรมวิชา

การประถมศึกษา	ปริญญาตรี
การประถมศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

3. โปรแกรมวิชาในสายมัธยมศึกษา มี 46 โปรแกรมวิชา

คณิตศาสตร์	ปริญญาตรี
คณิตศาสตร์	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
คอมพิวเตอร์ศึกษา	ปริญญาตรี
คอมพิวเตอร์ศึกษา	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
เคมี	ปริญญาตรี
เคมี	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
ชีววิทยา	ปริญญาตรี
ชีววิทยา	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
ฟิสิกส์	ปริญญาตรี
ฟิสิกส์	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	ปริญญาตรี
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
เกษตรกรรม	ปริญญาตรี
เกษตรกรรม	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
คหกรรมศาสตร์	ปริญญาตรี
คหกรรมศาสตร์	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
สุขศึกษา	ปริญญาตรี
สุขศึกษา	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
พลศึกษา	ปริญญาตรี
พลศึกษา	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
ภาษาไทย	ปริญญาตรี
ภาษาไทย	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
ภาษาอังกฤษ	ปริญญาตรี
ภาษาอังกฤษ	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
ภาษาฝรั่งเศส	ปริญญาตรี
ภาษาจีน	ปริญญาตรี
สังคมศึกษา	ปริญญาตรี

สังคมศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
พระพุทธศาสนา	ปริญญาตรี
ภูมิศาสตร์	ปริญญาตรี
ภูมิศาสตร์	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
ประวัติศาสตร์	ปริญญาตรี
ประวัติศาสตร์	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
ดนตรีศึกษา	ปริญญาตรี
ดนตรีศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
นาฏศิลป์	ปริญญาตรี
นาฏศิลป์	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
ศิลปศึกษา	ปริญญาตรี
ศิลปหัตถกรรม	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
อุตสาหกรรมศิลป์	ปริญญาตรี
อุตสาหกรรมศิลป์	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
ช่างอุตสาหกรรม	ปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา)
ธุรกิจศึกษา	ปริญญาตรี
ธุรกิจศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
บรรณารักษศาสตร์	ปริญญาตรี
บรรณารักษศาสตร์	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

4. โปรแกรมวิชาในสายวิชาการศึกษาพิเศษ มี 2 โปรแกรมวิชา

การศึกษาพิเศษ	ปริญญาตรี
การศึกษาพิเศษ	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

5. โปรแกรมวิชาในสายเทคนิคการศึกษา มี 10 โปรแกรมวิชา

การบริหารการศึกษา	ปริญญาตรี
การบริหารการศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
การวัดผลการศึกษา	ปริญญาตรี
การวัดผลการศึกษา	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
การศึกษานอกระบบ	ปริญญาตรี
การศึกษานอกระบบ	ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
จิตวิทยาและการแนะแนว	ปริญญาตรี

จิตวิทยาและการแนะแนว ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ปริญญาตรี

เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

จุดประสงค์และการจัดการเรียนการสอน

1. หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป เป็นหมวดวิชาการศึกษาที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นหมวดวิชาที่มุ่งพัฒนาและ เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ (Human Being) และพลเมืองดี (Active Citizen) ให้แก่ บัณฑิตทั้งด้านกาย จิต อารมณ์ เจตคติ และสร้างคุณภาพชีวิตให้มีความเจริญงอกงามด้านปัญญา ธรรม ทักษะและเจตคติ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีความรู้ในด้านศิลปวิทยาการที่สร้าง บุคลิกลักษณะของผู้มีการศึกษา สามารถเป็นผู้นำ ผู้ตาม และดำรงชีวิตในสังคมระบอบ ประชาธิปไตย ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์ทั่วไปของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มีดังต่อไปนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ขนบ ธรรมเนียมประเพณี การเมือง การปกครองของไทยและความรู้ความเข้าใจเพื่อร่วมโลก เพื่อการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ
2. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นวิทยาศาสตร์และตามหลักธรรม การ อนุรักษ์ ดูแลและพัฒนาการสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้า และผลกระทบทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. ให้มีทักษะการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต การ คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ตลอดจนมีทักษะด้านภาษาและการใช้ สารสนเทศที่ติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่น และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ให้มีเจตคติที่ดีและซาบซึ้งในคุณค่าของสังคม วัฒนธรรม ความดี ความงาม และการ ดำรงตนให้มีคุณค่าต่อสังคม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ ซาบซึ้งในศิลปะ และสุนทรียภาพ ตระหนักในการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

การจัดการเรียนการสอน

1. การจัดรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป จัดแยกตามระดับการศึกษา คือ ระดับปริญญาตรีชุดหนึ่ง ระดับอนุปริญญาชุดหนึ่ง และระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) เป็นอีกชุดหนึ่ง
2. รายวิชาและจำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทุกโปรแกรมวิชาทุกสาย และทุกสาขาวิชา จัดให้เรียนเหมือนกันหมด คือ ปริญญาตรี 33 หน่วยกิต อนุปริญญา 18 หน่วยกิต และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) 18 หน่วยกิต
3. การเรียนการสอน เน้นรูปแบบการบูรณาการวิชาในกลุ่มวิชาเดียวกัน
4. การจัดรายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ควรจัดให้เรียนในระยะต้น ๆ ของระดับการศึกษา

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

หมวดวิชาเฉพาะด้าน เป็นหมวดวิชาที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจทักษะและเจตคติในวิชาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งในด้านเทคนิควิธีและการจัดการงานอาชีพ โดยให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดวิชาเฉพาะด้าน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาเนื้อหา หรือ เอก-โท กลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จุดประสงค์ทั่วไปของหมวดวิชาเฉพาะด้าน มีดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและวิทยาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาที่จะนำไปสอนหรือปฏิบัติงานในด้านเทคนิคการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครู และมีความรู้ความเข้าใจเทคนิควิธี สามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
2. ให้มีทักษะอย่างเพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและเทคนิคในการจัดกิจกรรมการสอนหรือการปฏิบัติงานด้านเทคนิคการศึกษา สามารถประยุกต์หลักการและทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลดี
3. ให้มีเจตคติที่ดี และตระหนักในคุณค่าของวิชาชีพทางสาขาวิชาการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณ รัก ศรัทธา ภาคภูมิใจ และรับผิดชอบในวิชาชีพของตนอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนการสอน

1. ระดับปริญญาตรี

กลุ่มวิชาเนื้อหา สายก่อนประถมศึกษา สายมัธยมศึกษา สายการศึกษาพิเศษ และสายเทคนิคการศึกษา อาจจัดการเรียนการสอนได้เป็น 3 แบบ คือ แบบเอกเดี่ยว และแบบ

เอกคู่ และแบบเอก-โท โดยมีข้อกำหนดให้เรียนทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก แบบเอกเดี่ยว ต้องเรียนประมาณ 60 หน่วยกิต แบบเอกคู่ ต้องเรียนประมาณ 30 หน่วยกิต และแบบเอก-โท ต้องเรียนประมาณ 30 หน่วยกิต ส่วนสายประถมศึกษา กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดการเรียนการสอนแบบเดียว คือ แบบเอกเดี่ยว กำหนดให้เรียนทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก

สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาโท ในกรณีที่เลือกเรียนวิชาโทข้ามสาขาวิชาของผู้ที่เรียนวิชาเอกตามหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา ถ้าเลือกเรียนวิชาโทตามหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศาสตร์ หรือสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ต้องเรียนรายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนของวิชาโทนั้นเพิ่มเติมโดยนับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา (สภาการฝึกหัดครูอนุมัติเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2536)

กลุ่มวิชาชีพครู กำหนดให้เรียนอย่างน้อย 25 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชา บังคับ 7 รายวิชา จำนวน 18 หน่วยกิต และวิชาเลือกให้เหมาะกับโปรแกรมวิชาจำนวน 7 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดบังคับให้เลือกเรียน โดยให้สอดคล้องกับแบบของกลุ่มวิชาเนื้อหาที่เลือกเรียน สายก่อนประถมศึกษา สายมัธยมศึกษา สายการศึกษาพิเศษ และสายเทคนิคการศึกษา ให้เรียนประมาณ 10-16 หน่วยกิต

2. **ระดับอนุปริญญา** มีเฉพาะสายก่อนประถมศึกษา

กลุ่มวิชาเนื้อหา จัดเป็นแบบเอกเดี่ยว ให้เรียน 30 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาชีพครู ให้เรียน 15 หน่วยกิต บังคับ 13 หน่วยกิต ให้เลือกเรียน 2 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เรียน 8 หน่วยกิต

3. **ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)**

กลุ่มวิชาเนื้อหา สายก่อนประถมศึกษา สายมัธยมศึกษา สายการศึกษาพิเศษ และสายเทคนิคการศึกษา จัดการเรียนการสอนแบบเดียว คือ แบบเอกเดี่ยว กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาชีพครู ทุกสายกำหนดให้เรียนประมาณ 10-12 หน่วยกิต แต่ถ้าผู้เรียนไม่เคยเรียนสาขาวิชาการศึกษามาก่อน มีข้อกำหนดเฉพาะว่าจะต้องเรียนวิชาบังคับ 5 รายวิชา (13 หน่วยกิต) ของหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยไม่นับหน่วยกิต

กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทุกสายต้องเรียน ประมาณ 8-11 หน่วยกิต

3. **หมวดวิชาเลือกเสรี**

หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นหมวดวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น และนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่องานและชีวิตของตน

การจัดการเรียนการสอน

1. ระดับปริญญาตรี ให้เรียน 10 หน่วยกิต
2. ระดับอนุปริญญา ให้เรียน 6 หน่วยกิต
3. ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ให้เรียน 6 หน่วยกิต

แนวทางการจัดการเรียนการสอน ให้นักศึกษาได้เลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรวิทยาลัยครู หรือหลักสูตรสถาบันราชภัฏ ตามความถนัดและสนใจ มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. ไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว
2. ไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียนโดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จ

หลักสูตรของโปรแกรมวิชานั้น ๆ

4. การวัดประสพการณ์วิชาชีพครู

4.1 ความหมายของการวัดประสพการณ์วิชาชีพครู

งานวัดประสพการณ์วิชาชีพครู นับได้ว่าเป็นหัวใจของการผลิตครู เป็นการวัดประสพการณ์วิชาชีพครูให้แก่นักศึกษาครู ซึ่งเป็นประสพการณ์ตรงที่สถาบันผลิตครูจัดให้นักศึกษาครูได้ออกฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อทำหน้าที่ครูอย่างแท้จริง ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการฝึกประสพการณ์วิชาชีพครูไว้หลายทัศนะ ดังนี้

อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ (2522 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกประสพการณ์วิชาชีพครู (Professional Experience) เป็นประสพการณ์ทั้งหมดที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลในระดับหรือกลุ่มต่างๆทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงได้รับโอกาสในการสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนและกิจกรรมต่างๆ อันจะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่างๆที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน

นพพร พานิชสุข (2522 : 7) กล่าวว่า การฝึกสอนคือประสพการณ์ตรงที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับนักเรียน โรงเรียน คณาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในอันที่จะเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูต่อไปในอนาคต

กรมการฝึกหัดครู (2525 : 5) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูว่า มีความหมายไม่จำกัดเฉพาะการฝึกสอนเช่นที่เคยทำ แต่ครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จะเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียน การจัดประสบการณ์วิชาชีพอาจจัดเป็นกิจกรรมหลายรูปแบบและหลายทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง และมีความเข้าใจงานของครูเท่าที่ครูผู้เริ่มการสอนจะพึงมี

เจริญผล สุวรรณโชติ (2524 : 59) ได้สรุปความหมายไว้ว่า เป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องการอาศัย การปฏิบัติ เพื่อหาประสบการณ์จริงเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ทฤษฎีที่ตนเองได้ เล่าเรียนมานำเอามาทดลองใช้ อันเป็นการสร้างรากฐานของวิชาชีพของตนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

เฉลิม มลิลลา (2527 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกสอนคือกิจกรรมการจัดประสบการณ์ให้ นักศึกษาที่จะเป็นครูได้พิสูจน์และทดสอบ “คุณลักษณะและความสามารถแห่งตน” ก่อนที่จะ ออกไปเป็นครู โดยทดลองสัมผัสกับประสบการณ์การสอนจริงในโรงเรียนฝึกสอน เพื่อให้เกิดความ พร้อมที่จะเป็นครูให้มากที่สุด

สมบัติ คชสิทธิ์ (2534 : 94) ได้สรุป ความหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ การผลิตครู ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และได้พัฒนาทักษะการ สอนของตน ตลอดจนได้ฝึกความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

จากความหมายของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นประสบการณ์ตรง ที่สถาบันผลิตครูจัดให้นักศึกษาครู ได้ออกฝึกปฏิบัติ ในสถานการณ์จริงและเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่ตนได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด นำมาใช้ในอันที่จะทดสอบความสามารถแห่งตน ไม่เพียงแต่ด้านงานสอนเท่านั้น แต่ยังครอบคลุม ภาระงานทั้งหมดของงานในหน้าที่ครู เพื่อให้เกิดความพร้อมจะเป็นครูให้มากที่สุดและทำหน้าที่ครู อย่างแท้จริง

4.2 หลักการของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏ

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ (มปป : บทนำ) ได้จัดประสบการณ์วิชาชีพครูตามแนวทาง การเสริมสร้างคุณภาพการผลิตครูด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มุ่งเน้นสมรรถภาพ

ของความเป็นครู 3 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านความรู้ สมรรถภาพด้านเทคนิควิธี และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ โดยมีหลักการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1. มุ่งประสานการเรียนภาคทฤษฎีให้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา
2. ฝึกในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด
3. ฝึกอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร
4. มุ่งจัดประสบการณ์วิชาชีพครูหลายลักษณะเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักศึกษาครู ให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด
5. มุ่งประสานงานระหว่างหน่วยงานผลิตครูและหน่วยงานผู้ใช้ครู ให้ร่วมมือกันกับฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้ครูใหม่ที่มีคุณภาพ

จุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 2) ได้กล่าวถึง จุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณลักษณะของครูที่ดี และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้ในหน้าที่ของครูตามหลักสูตร ในระดับที่สอนได้อย่างแจ่มแจ้ง และกว้างขวางจากการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด
3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้สอดคล้องกันจนสามารถนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้เหมาะสมและบังเกิดผลดี
4. เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชน และเรียนรู้งานในการพัฒนาชุมชน

วิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันราชภัฏได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ตามแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพการผลิตครูด้วยกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา และได้มีการปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อยบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา ที่ปรับปรุงเมื่อปีพ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2531 ปัจจุบันสถาบันราชภัฏแต่เดิมมี 36 สถาบัน ได้เพิ่มเป็น 41 แห่ง ยังคงยึดหลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างการบริหารงาน และวิธีการจัดประสบการณ์วิชาชีพเช่นเดิมกล่าวคือ นักศึกษาสถาบันราชภัฏ สายครุศาสตร์ จะต้องได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามกระบวนการทุกขั้นตอน ตามที่สถาบันกำหนดดังนี้

1. **การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาตลอดหลักสูตร** ระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การศึกษาและสังเกต และการมีส่วนร่วม

การศึกษาและสังเกตเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยการไปดู ไปฟัง ไปซักถาม และไปสังเกต ไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในด้านการเรียน การสอน การผลิตสื่อ การจัดปายนิเทศ ที่หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ หรือ 70 ชั่วโมง การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรม การแนะแนวให้กับนักเรียน การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ และการพัฒนาชุมชน

1.2 การทดลองสอน หรือการทดลองฝึกงาน

การทดลองสอน/การทดลองปฏิบัติงาน เป็นวิธีการหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยการนำเทคนิควิธีการจากการเรียนภาคทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโปรแกรมวิชาที่เรียน ไปทดลองสอนหรือทดลองปฏิบัติงานที่หน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลาอย่างน้อย 2-4 สัปดาห์ หรือ 70-140 ชั่วโมง

1.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป หรือฝึกงาน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป/การฝึกงาน เป็นการนำความรู้ที่ได้ศึกษา มาแล้วทั้งหมด และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกใน 2 ขั้นตอนแรกมาใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูอย่างเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง หรือฝึกงานเฉพาะด้านตามสายเทคนิคการศึกษาใน สถานการณ์จริงที่หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลาอย่างน้อย 16 สัปดาห์ หรือ 450 ชั่วโมง

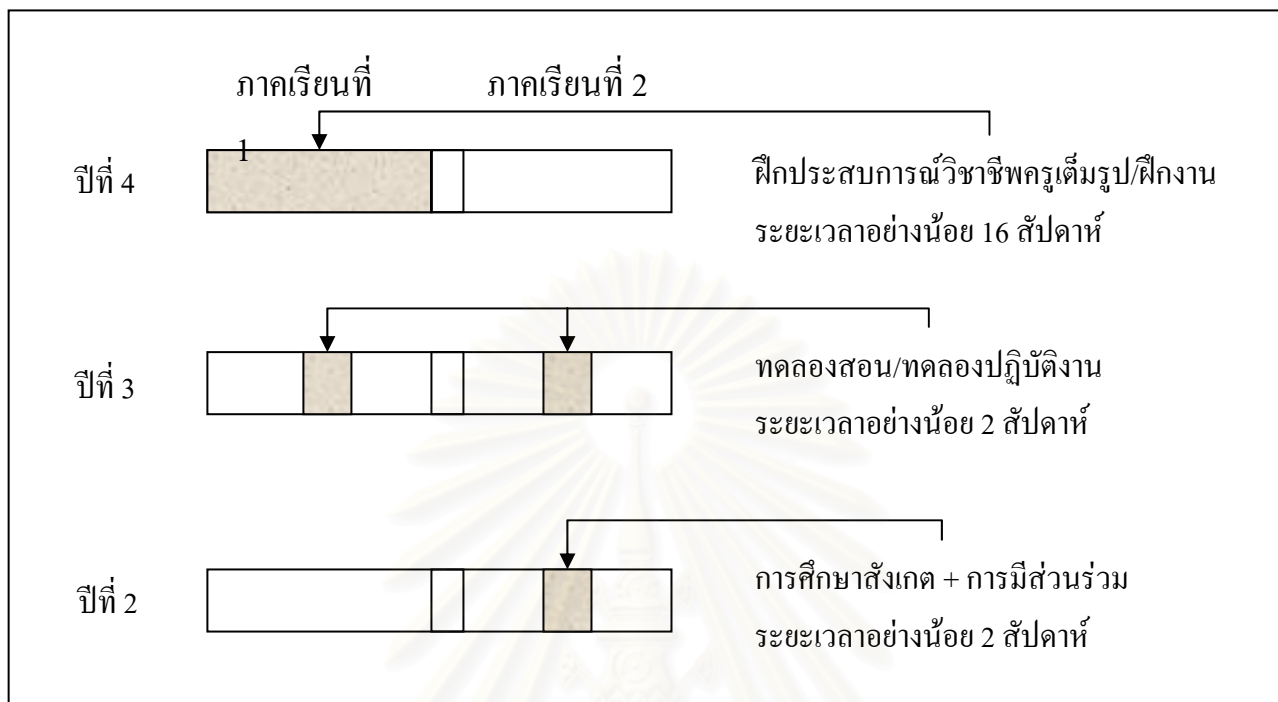
สำหรับการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาตลอดหลักสูตรระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติอย่างน้อย 2 สัปดาห์ หรือ 70 ชั่วโมง

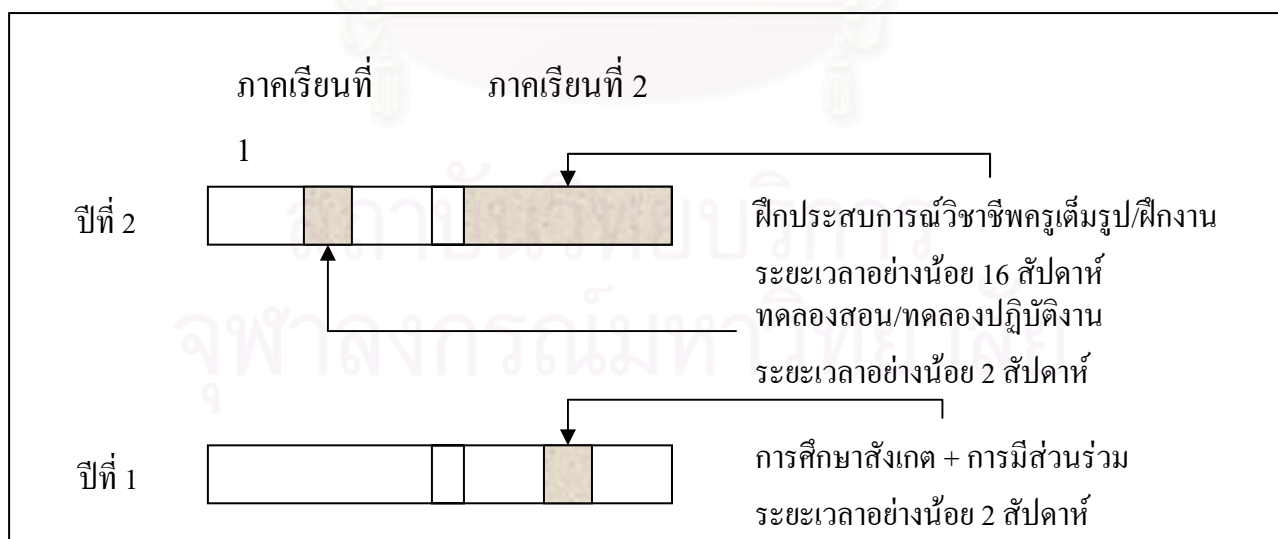
2. การทดลองสอน/การทดลองปฏิบัติงาน ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติอย่างน้อย 2 สัปดาห์หรือ 70 ชั่วโมง

3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป/การฝึกงาน ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติอย่างน้อย 16 สัปดาห์ หรือ 450 ชั่วโมง

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาระดับปริญญาตรี

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)

2. **ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา** เป็นการฝึกงานภาคปฏิบัติซึ่งอาจารย์ประจำวิชา จัดให้สอดคล้องกับทฤษฎีของวิชาชีพครูเป็นเรื่องๆ ไป การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลา อาจ ฝึกในสถาบันหรือนอกสถาบัน ตามแต่อาจารย์ประจำวิชาจะกำหนด

3. **ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม** เป็นการฝึกให้นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์ใน หน้าที่ของครูให้กว้างขวางขึ้นโดยประสานงานกับฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาจะต้องเข้าร่วม ในโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว นักศึกษาจะต้องฝึกปฏิบัติตาม ระยะเวลาที่สถาบันกำหนด

ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะเป็นผู้กำหนดเวลาจัดให้นักศึกษาทุกระดับได้ฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา ส่วนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบางเวลาและประสบการณ์ วิชาชีพครูเสริมนั้น ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะนำผลการฝึกปฏิบัติของนักศึกษามาพิจารณา ประกอบการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาในปีการศึกษานั้น ๆ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลาทุกชั้นตอน ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะแจ้ง ให้นักศึกษาทราบถึงระยะเวลาในการฝึกตลอดจนโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยฝึกและจัดปฐมนิเทศ นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทุกๆ ชั้นตอน เพื่อชี้แจงรายละเอียดและแนวทาง ในการฝึก นักศึกษาที่ออกฝึกทุกคนจะต้องเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่สถาบันกำหนด มิฉะนั้นจะ ไม่ได้รับการอนุญาตให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชั้นตอนที่ขาดการปฐมนิเทศนั้น อนึ่งนักศึกษา ต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นชั้นตอนตามลำดับ จะข้ามขั้นไม่ได้

5. การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5.1 ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้หลาย ทัศนะ ดังนี้

ตามรา ผลิตธุระ (2524 : 15) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการฝึกสอนไว้ว่า เป็นความ พยายามของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูหรือนักศึกษาฝึกสอน ในการ ปรับปรุงส่งเสริมด้านการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิรัตน์ พงษ์พิจิตร (2528 : 18) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการฝึกสอนไว้ว่า เป็นความ พยายามของอาจารย์นิเทศก์และคณะครูในสถาบันฝึกสอนช่วยกันแนะนำ ช่วยเหลือนิสิตฝึกสอนให้ สามารถพัฒนาการสอนของตนไปในทางที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้นิสิตฝึกสอนเป็นครูที่ดีในอนาคต

วาทินี เอี่ยมศรีทอง (2529 : 14) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการฝึกสอนไว้ว่า เป็นการชี้แจง การสาธิต การให้คำแนะนำ การตรวจตรา และการดูแลนักศึกษาฝึกสอนให้สามารถนำเอาทฤษฎีที่ได้เรียนจากวิชาต่างๆ ในหลักสูตรวิชาครู นำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง ขณะฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ซึ่งรวมทั้งงานด้านการสอน และงานอื่นๆ ที่ครูทั่วไปพึงปฏิบัติ

ศิริพร ธรรม (2532 :19) ได้สรุปว่าการนิเทศการฝึกสอนหมายถึง ความพยายามของอาจารย์นิเทศก์ทุกฝ่ายในการให้คำแนะนำ ชี้แจง ช่วยเหลือ ดูแล นักศึกษาฝึกสอนให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง อันจะส่งผลให้นักศึกษาฝึกสอนเป็นครูที่ดีในอนาคต

สรุปได้ว่าการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันฝึกหัดครูและคณะครูในสถาบันฝึกสอน ในการที่ช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะแนวทางในด้านงานสอนและงานในด้านต่างๆ ของหน้าที่ครู ให้กับนักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนด้วย

5.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ไพเรส (Pires, 1969 : 112-113) กล่าวว่า การนิเทศการฝึกสอนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยเหลือแนะนำ นักศึกษาฝึกสอนในการนำเอาทฤษฎีต่างๆ ได้ศึกษามาไปปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาฝึกสอนเป็นครูที่ดีในอนาคต

วันดี ทองใหญ่ ณ อยุธยา (2523 : 16-17) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. เพื่อพิจารณาว่านักศึกษาสามารถนำทฤษฎีต่างๆ ที่เรียนไปปฏิบัติได้หรือไม่ จะได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือได้ถูกต้อง
2. เพื่อพิจารณาว่า นักศึกษาฝึกสอนมีคุณสมบัติไปตามหลักสูตรที่กำหนดหรือไม่
3. สามารถทราบความต้องการของนักศึกษาฝึกสอนเป็นรายบุคคลได้เพื่ออาจารย์นิเทศก์ได้นิเทศเป็นรายบุคคล
4. เพื่อให้ นักศึกษาฝึกสอนได้สามารถสำรวจตนเองได้ว่า มีข้อดีและข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขอย่างไรบ้าง
5. เพื่อจะได้เสนอแนะเกี่ยวกับกลวิธีการสอนที่ดีให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน
6. เพื่อจะได้ฝึกความเป็นผู้นำของนักศึกษาฝึกสอน

7. เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาฝึกสอน ในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการฝึกสอน

8. เพื่อช่วยพัฒนานักศึกษาฝึกสอนในเรื่องเจตคติต่อวิชาชีพ และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยให้งานสามารถทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

9. เพื่อช่วยประเมินผลการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

ไพศาล สิทธิเลิศ (2524 : 23) กล่าวว่า การนิเทศการฝึกสอนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อมุ่งพัฒนาตัวนักศึกษาฝึกสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความเป็นครู จะทำให้นักศึกษาฝึกสอนออกไปประกอบอาชีพครูได้ และเป็นครูที่ดีในอนาคต แต่ในขณะเดียวกันผลจากการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนก็จะส่งผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนในโรงเรียนฝึกสอน ดังนั้นการนิเทศการฝึกสอนเป็นงานที่รักษามาตรฐานทางวิชาการ ของการจัดการศึกษาทั้งระดับสถาบันผลิตครูและโรงเรียนฝึกสอนควบคู่กันไป (วาณี เอี่ยมศรีทอง, 2529 : 17)

ศิริพร ธรรม (2532 : 22) ได้สรุปจุดมุ่งหมาย การนิเทศการฝึกสอนไว้ว่า เพื่อเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แจง แก่นักศึกษาฝึกสอนให้มีพัฒนาการด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นครู และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ตลอดจนเป็นการช่วยเหลือให้นักศึกษาฝึกสอนประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนของตน โดยอาจารย์นิเทศก์ต้องยึดหลักว่า การนิเทศคือการสอน ไม่ใช่เป็นการทดสอบ หรือจับผิดนักศึกษา

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง เพื่อเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจงนักศึกษาฝึกสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความเป็นครู สามารถนำเอาทฤษฎีและความรู้ต่างๆ ที่ได้ศึกษามาใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้นักศึกษาประเมินศักยภาพในการทำงานของตน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูให้กับนักศึกษาฝึกสอน ในการเป็นครูที่ดีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

5.3 ความจำเป็นในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

อัจฉรา ประไพตระกูล (2519 :18) ได้เน้นถึงความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศการฝึกสอนไว้ว่า

1. การนิเทศช่วยให้นิสิตมองเห็นลู่ทางที่จะนำเอาเนื้อหาวิชาและทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติใช้ในสภาพการเรียนที่แท้จริง

2. ความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้มีประสบการณ์มาก่อน ช่วยให้นิสิตได้เข้าใจตนเองว่า มีความรู้ความสามารถแม่นยำเพียงไร
3. การนิเทศจะทำให้ นิสิตเกิดความภูมิใจ มีความมั่นใจในการสอน
4. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตในระหว่างภาคปฏิบัติ
5. อาจารย์นิเทศก์ก็จะได้มีโอกาสร่วมแก้ปัญหาการฝึกสอน ซึ่งจะยุ่งยากซับซ้อนกว่าที่ นิสิตเคยประสบในสถานการณ์สมมติ

ประพจน์ ไสภณ และฐิติระ ประवालพฤกษ์ (2525 : 86-92) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศ นักศึกษาฝึกสอน สำหรับผู้นิเทศพอสรุปได้ ดังนี้

1. การนิเทศจะต้องช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นหาวิธีการทำงาน และสามารถตัดสินใจปัญหา ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีคนคอยช่วยเหลือตลอดเวลา
2. การนิเทศควรให้นักศึกษาได้ทราบปัญหา รู้จักแยกแยะ หรือวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้เกิด ความกระจ่าง อันจะเป็นแนวทางสู่การแก้ปัญหา
3. การนิเทศจะต้องช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกรอบอุ้ม และเกิดความเชื่อมั่นใน ความสามารถของตน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ควรให้นักศึกษามีความคุ้นเคยกับแหล่งวิทยากร และสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ โดยเฉพาะแหล่งวิทยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
5. จะต้องให้นักศึกษาเข้าใจและเข้าถึงชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนและใน ขณะเดียวกันสามารถให้ความช่วยเหลือทางความคิดแก่ชุมชนด้วย
6. การนิเทศจะต้องให้นักศึกษาเกิดความพยายามให้สูงขึ้นและจะต้องเป็นไปในลักษณะ ประชาธิปไตย ไม่เป็นการบังคับให้ปฏิบัติตาม
7. การนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ควรตั้งอยู่บนหลักการแห่งเหตุผล มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

จากความจำเป็นในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การ นิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความจำเป็นต่อนักศึกษาฝึกสอน ดังต่อไปนี้

1. เป็นการช่วยให้นักศึกษาได้เห็น และเข้าใจงานในหน้าที่ของความเป็นครู
2. ช่วยให้นักศึกษาได้นำเอาทฤษฎี และหลักวิชาการที่ศึกษามาใช้ปฏิบัติในการสอนได้ อย่างเหมาะสม
3. ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ตลอดจนความพยายามที่สูงขึ้นของงาน ในหน้าที่ครู

4. ช่วยให้นักศึกษาได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลฝ่ายต่างๆ ตลอดจนการวางตนในขณะปฏิบัติวิชาชีพครู
5. ช่วยให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นใจ และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ครู
6. ช่วยแก้ไขปัญหบางประการที่ไม่อาจจะแก้ไขได้โดยลำพัง

5.4 บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีพิเศษการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5.4.1 ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป:13) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งอาจจะจำแนกบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน

1. ให้ความร่วมมือกับสถาบันในการผลิตครู เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ผู้ใช้ครู

2. ให้ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

3. ร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อร่วมวางแผนให้คำปรึกษา และขอเสนอแนะในการดำเนินงาน และเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านการปฐมนิเทศนักศึกษา

1. แนะนำเกี่ยวกับสถานที่และสภาพทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน

2. แนะนำให้รู้จักกับบุคลากรของโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน อาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนอาจารย์พิเศษของโรงเรียน

3. ชี้แจงเกี่ยวกับภารกิจของโรงเรียนและสภาพปัญหาของโรงเรียน

4. ชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ ข้อตกลง หรือกติกาของโรงเรียนที่จะต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ

5. แนะนำเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการต่างๆ ของโรงเรียนและสถานที่ทำงานของนักศึกษา

6. หาโอกาสแนะนำให้รู้จักบุคคลสำคัญของท้องถิ่น ชนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น

ด้านการจัดอาจารย์ผู้ประสานงานและอาจารย์พี่เลี้ยงของโรงเรียน

1. จัดบุคลากรของโรงเรียนคนใดคนหนึ่งให้เป็นผู้ประสานงานกับสถาบัน อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ

2. พิจารณาเลือกสรรอาจารย์พี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ในชั้นตอนต่างๆ

3. สนับสนุนให้บุคลากรตามข้อ 1 ข้อ 2 ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูที่สถาบันจัดขึ้น เพื่อให้ได้ทราบจุดมุ่งหมายและแนวทางการประเมินผลของ
การฝึกประสบการณ์ทุกชั้นตอน

ด้านการประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน

1. อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานการนิเทศนักศึกษาของอาจารย์
นิเทศก์

2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ในฝ่ายฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูของสถาบัน

ด้านเกี่ยวกับนักศึกษา

1. มอบหมายงานตามขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษา
2. นิเทศและติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. ควบคุม ดูแล และแก้ไขปัญหาในด้านการปฏิบัติตนของนักศึกษา
4. ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
5. จัดสวัสดิการที่จำเป็นแก่นักศึกษา
6. พิจารณา และอนุมัติโครงการต่างๆ ที่นักศึกษาจัดทำขึ้น
7. ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

ด้านสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของโรงเรียน

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2. จัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างนักศึกษากับบุคลากรของโรงเรียน
3. จัดให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ในโอกาสอันควร

ด้านการประเมินผล

สรุปผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา ส่งสถาบันผ่านทางอาจารย์นิเทศก์
ประจำโรงเรียน

ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า
พระยา (2544:1) ได้กล่าวถึงได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. เน้นถึงความสำคัญของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู แก่คณะครู อาจารย์ ในที่
ประชุม และชี้แนะแนวปฏิบัติแก่ครูอาจารย์ทุกคน ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องในกับนักศึกษาครู
2. หาวิธีให้นักศึกษาครูได้ทำความรู้จักกับคณะครู อาจารย์ในโรงเรียน

3. จัดปฐมนิเทศนักศึกษาครูในวันแรก ที่มาถึงโรงเรียน และให้พบกับอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อมอบหมายงาน
4. ควรให้นักศึกษาครูได้เข้าร่วมประชุมกับคณะครู อาจารย์บ้าง ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร เพื่อให้นักศึกษาครูเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียน
5. กำกับดูแล สนับสนุนให้นักศึกษาทำแผนการจัดการสอน
6. คัดเลือกครู อาจารย์ที่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นครู อาจารย์พี่เลี้ยง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และความสำคัญ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
7. ติดตามการประเมินผลของครู อาจารย์พี่เลี้ยง ให้เป็นไปในเวลาที่สถาบันกำหนด และคอยให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ

จากบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พอสรุปได้ว่าผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ให้ความร่วมมือกับสถาบันการผลิตครู ในการให้สถานที่แก่นักศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ครู
2. จัดปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนในวันแรกที่มาถึงโรงเรียน โดยชี้แจงบทบาทหน้าที่ต่างๆ เมื่อนักศึกษามาอยู่ที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. คัดเลือกครู อาจารย์ ที่เหมาะสม ให้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยง ให้กับนักศึกษา ตลอดจนอาจารย์ผู้ประสานงานกับสถาบันการผลิตครู
4. จัดสวัสดิการที่จำเป็นให้กับนักศึกษา
5. สรุปผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา ส่งสถาบันผ่านทางอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน

5.4.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง บุคลากรประจำการที่ผู้บริหารโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ดูแล ช่วยเหลือนักศึกษา ตลอดจนมีอำนาจในการปกครอง อบรม และประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

อาจารย์พี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กล่าวคือ เป็นผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากกว่าบุคคลอื่น เปรียบเสมือนต้นแบบหรือแบบพิมพ์ความเป็นครูของนักศึกษา นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้รักษามาตรฐานทางวิชาการแทนผู้บริหารโรงเรียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับการสอน และยังคงต้องเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับอาจารย์

นิเทศก์จากวิทยาลัยในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์พี่เลี้ยงจึงเสมือนเป็นอาจารย์คนหนึ่งของสถาบันผลิตครู

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2544:3) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยง ไว้ดังนี้คือ

1. ประสานงาน / ร่วมมือกับโรงเรียนประชุมชี้แจง และมอบหมายงานตลอดช่วงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้กับนักศึกษาโดยรวมและ/หรือเป็นรายบุคคล
2. ให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับภาระกิจด้านการสอน งานธุรการในชั้นเรียน งานโครงการพิเศษ งานวิชาการชั้นเรียน การควบคุมชั้น และปฏิบัติงานกับนักศึกษาที่โรงเรียนมอบหมายให้ดูแล
3. ตรวจสอบการปฏิบัติงานของนักศึกษาให้เป็นไปตามเงื่อนไข และกำหนดการที่สถาบันและโรงเรียนกำหนด เช่น การส่งแผนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพิเศษ การลงเวลาปฏิบัติราชการ เป็นต้น
4. ตรวจสอบแผนการสอนและเตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนการสอน พร้อมให้ข้อเสนอแนะกับนักศึกษา
5. สังเกตและประเมินผลการสอนของนักศึกษาในชั้นเรียนอย่างน้อยเดือนละครั้ง โดยบันทึกผลการศึกษา และข้อเสนอแนะเป็นลายลักษณ์อักษรลงในแบบกำหนด และอาจจะแจ้งกับนักศึกษาด้วยวาจา
6. ประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา เพื่อหารือเกี่ยวกับการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของนักศึกษา
7. ประเมินผลการสอนและการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา และใส่ซองนำส่งให้กับฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 16) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีดังต่อไปนี้

1. ควบคุมดูแลนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตน และปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ
2. ดำเนินการให้นักศึกษาปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามขั้นตอนต่างๆ ที่สถาบันกำหนด

3. ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นักศึกษาตาม
ควรแก่กรณี
4. ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเมื่อนักศึกษาเกิด
ปัญหา
5. ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา
6. มอบเอกสารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาให้สถาบัน

มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์ สเตท รัฐมิเนโซต้า (Southwest State University 1989 :
44-45) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรงที่จะให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยเป็นเพียงผู้ช่วยเท่านั้น
2. แนะนำให้นักศึกษารู้จักโรงเรียน บุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน ปรัชญา การศึกษา
ของโรงเรียน ตารางสอน และอื่น ๆ ที่จะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพ
3. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา (Mentor) ให้กับนักศึกษาซึ่งมิได้หมายความว่าทำหน้าที่
นิเทศเท่านั้น แต่ควรเป็นแบบอย่างที่ดี มีความมั่นใจต่อวิชาชีพ
4. แนะนำนักศึกษากับนักเรียนในชั้น ให้นักเรียนเข้าใจว่านักศึกษาฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นครูคนหนึ่งในโรงเรียนเช่นกัน
5. แนะนำรูปแบบการสอนและทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนให้นักศึกษาที่อยู่ใน
ความรับผิดชอบของตนได้ และสังเกตการสอนในสัปดาห์แรกก่อนทำการสอนจริง
6. ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การฝึกประสบการณ์ฝึกปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
ทีละน้อย จนกระทั่งในตอนท้ายของการฝึกประสบการณ์ ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานเต็มที่แต่ก็ยัง
คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ
7. ตรวจโครงการสอนและบันทึกการสอน ให้นักศึกษาล่วงหน้าก่อนที่ทำการสอน
ในแต่ละวัน สังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา
8. ในแต่ละวันพยายามหาโอกาสพูดคุยกับนักศึกษา เกี่ยวกับปัญหาที่พบในการ
ปฏิบัติงาน และพยายามให้นักศึกษาได้พัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น ก่อนที่จะสิ้นสุด
โครงการฝึก
9. ร่วมประชุมผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กับอาจารย์นิเทศก์ และ
นักศึกษาก่อนที่อาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ตัดสินการประเมิน
10. จัดหาสถานที่ ห้องทำงานให้นักศึกษา

จากบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่เลี้ยง พอสรุปลได้ว่า อาจารย์ที่เลี้ยงมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้คือ

1. แนะนำให้นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรู้จักโรงเรียน บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน แนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตารางสอน จัดหาสถานที่ หรือห้องทำงาน ตลอดจนมอบหมายงานในหน้าที่ให้กับนักศึกษา
2. ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามควรแก่กรณี ตลอดจน ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานในกรณีที่นักศึกษาเกิดปัญหาที่แก้ไขไม่ได้
3. แนะนำการเขียนแผนการสอน การผลิตสื่อ การจัดกิจกรรม ให้นักศึกษาส่งแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนสอน ตรวจโครงการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ และอนุญาตให้ทำการสอนได้
4. แนะนำนักศึกษากับนักเรียนที่นักศึกษาต้องปฏิบัติงานด้วย เพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่านักศึกษาเข้ามาทำหน้าที่ในฐานะครูคนหนึ่ง
5. ให้คำแนะนำ และสนับสนุนวัสดุในการผลิตสื่อเท่าที่โรงเรียนจะสนับสนุนได้
6. นิเทศการสอน แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกนิเทศ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขสิ่งบกพร่องเป็นระยะๆ
7. ตรวจโครงการที่นักศึกษาทำเสนอ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประสานงานกับผู้บริหาร เพื่ออนุญาตให้ดำเนินการ
8. ให้ข้อเสนอแนะ และให้ความร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์วิชาเอก
9. ร่วมประชุมผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ร่วมกับอาจารย์นิเทศก์จากสถาบันการผลิตครู

5.4.3 อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาในความรับผิดชอบนั้น นับเป็นบุคคลที่มีบทบาทใกล้ชิดกับนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อเสนอแนะ ตลอดจนความช่วยเหลือต่างๆ แก่นักศึกษาได้มาก ยิ่งในสถานที่ให้อาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎีเป็นผู้ติดตามผลและนิเทศนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติแล้ว อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการฝึกของนักศึกษา แต่ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์เป็นสำคัญ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์เป็นแนวกว้างๆ สำหรับ

ถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 20) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อปฏิบัติงานนิเทศ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับงานในบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศก์อื่นๆ
2. ร่วมประชุมวางแผนกับคณะกรรมการดำเนินการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เข้าร่วมในการปฐมนิเทศ สัมมนาระหว่างการฝึกและภายหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. ร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา
5. ร่วมประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งฝ่ายสถาบันราชภัฏและโรงเรียน
6. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

5.4.4 นักศึกษาฝึกสอน

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง หัวหน้าหมวดวิชา เจ้าหน้าที่ เพื่อให้การฝึกปฏิบัติดำเนินไปได้ด้วยดี สามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินอาชีพครูให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต ดังที่ สมบัติ คชสิทธิ์ (2534 : 91) ได้กล่าวไว้ว่า “นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติภารกิจการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาจะต้องตระหนักว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครู และเป็นประสบการณ์ที่มีความหมายสำหรับตนเองที่จะประกอบอาชีพครูต่อไป” จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาครูจะต้องทราบแนวทางที่จะปฏิบัติต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในระหว่างฝึกปฏิบัติ

แนวทางที่จะปฏิบัติต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 47) ได้กล่าวถึงแนวทางที่จะปฏิบัติต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติต่ออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ

1.1 รายงานตัวต่ออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ในวันแรกที่ไปถึงโรงเรียน

1.2 รับทราบนโยบาย กฎ ระเบียบ และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

1.3 ปฏิบัติเสมือนหนึ่งเป็นครูในโรงเรียน และอยู่ในระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

1.4 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียน การประสานงานของครูในโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างครูผู้ปกครอง โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้มีประสบการณ์ในการจัดดำเนินการด้วยตนเองในอนาคต

1.5 รับฟังคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและปฏิบัติสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น

1.6 ให้ความร่วมมือด้วยความสนใจในกิจการงาน และกิจกรรมพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน

1.7 ให้ความเคารพนับถือ

2. การปฏิบัติต่ออาจารย์ที่เลี้ยง

2.1 รับทราบกฎและระเบียบต่างๆ ของชั้นเรียน ตลอดจนรายละเอียดและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและชั้นที่จะสอน

2.2 รับฟังคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอน ตลอดจนเสนอความคิดเห็น ตามกาลเทศะ

2.3 ช่วยจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถและด้วยความเต็มใจ

2.4 ช่วยสร้างสื่อการสอนและหาความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับบทเรียนที่สอน

2.5 ช่วยงานปกครอง เช่น ควบคุมวินัยทั้งในและนอกห้องเรียน ดูแลนักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ควบคุมความประพฤติ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม

2.6 ช่วยดูแลสุขภาพ ทั้งในทางป้องกันและรักษา ตลอดจนดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียน

2.7 ช่วยงานแนะแนว เช่น ทำระเบียบต่างๆ เก็บข้อมูล อบรมนักเรียน กิจกรรมแนะแนว ศึกษาเด็กรายบุคคล

2.8 ช่วยงานวัดผลและงานธุรการ เช่น ออกข้อสอบ คุมสอบ ตรวจข้อสอบ ทำสมุดประจำชั้น สมุดรายงานผู้ปกครอง บัญชีเรียกชื่อ ฯลฯ

2.9 ช่วยงานประจำ เช่น การให้แบบฝึกหัด ตรวจแบบฝึกหัด การทบทวน

2.10 ร่วมจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ อันมีประโยชน์ต่อนักเรียนและโรงเรียน

- 2.11 ส่งแผนการสอนและงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามระยะเวลาที่กำหนด
- 2.12 หากเกิดปัญหาในการฝึกสอนควรรีบปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยงทันที
3. การปฏิบัติต่อครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ในโรงเรียน
- 3.1 ประพฤติตนอ่อนโยน เป็นกันเองต่อทุกคนในโรงเรียนทั้งต่อหน้าและลับหลัง
- 3.2 เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจและเสียสละ
- 3.3 มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม เชื่อฟังคำแนะนำตักเตือน
- 3.4 หากมีความไม่เข้าใจเกิดขึ้นควรมีความอดทน และหาทางปรับความเข้าใจเพื่อประสานสามัคคีให้มั่นคงต่อไป
4. การปฏิบัติต่ออาจารย์นิเทศก์
- 4.1 ฟังระลึกเสมอว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ เพื่อให้การปฏิบัติประสบผลสำเร็จ ไม่ใช่เป็นผู้คอยจับผิด
- 4.2 รับฟังคำแนะนำและคำวิจารณ์ต่างๆ ด้วยใจกว้าง และนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
- 4.3 จัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน และเตรียมสื่อการสอนต่างๆ ให้สมบูรณ์ เรียบร้อยตามคำแนะนำและเห็นชอบจากอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้ง
- 4.4 พบปะและหารือปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสอนและอื่นๆ กับอาจารย์นิเทศก์เป็นประจำ เพื่อหาหนทางแก้ไขที่ดีที่สุด
- 4.5 ส่งงานที่อาจารย์นิเทศก์มอบหมายให้ตรงตามเวลากำหนด และนำเอาสิ่งที่อาจารย์ตรวจแก้แล้ว มาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง
- 4.6 เมื่อมีปัญหา ไม่ควรเก็บไว้ ควรปรึกษาทันทีก่อนจะสายเกินไป
- นอกจากนี้ เฮนรี (Henry 1982 : 514 - 516) ได้เสนอแนะการปฏิบัติที่จะทำให้ นักศึกษาได้รับผลประโยชน์สูงสุด จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไว้ดังนี้
1. แสดงบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อย่างเต็มกำลังความสามารถ
 2. สร้างบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมต่ออาชีพ
 3. สร้างทัศนคติที่ดีต่อการฝึกปฏิบัติงาน

4. พยายามใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่พบในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพนี้ เป็นแหล่งที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

5. ฝึกเป็นผู้ใช้ “คำถาม” เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่สงสัยไม่เข้าใจ

6. พยายามศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และมีส่วนร่วมกับชุมชนที่ตั้งอยู่

7. ใช้ความสามารถพิเศษที่มีอยู่ เช่น ความสามารถในการเล่นกีฬา แสดงดนตรี วาดรูป เป็นต้น ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและทางโรงเรียน เป็นต้นว่า จัดโปรแกรมพิเศษให้นักเรียนร่วมแสดงกิจกรรมกับทางโรงเรียน เป็นต้น

8. ถ้าปรากฏว่านักศึกษามีอายุใกล้เคียงกับนักเรียน ต้องพยายามนึกเสมอว่า ตนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะพร้อมกว่า และที่กำลังจะปฏิบัติหน้าที่ “ครู” ที่จะช่วยให้เขาได้พัฒนาการเรียนรู้

9. ต้องมีความอดทนต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อย่าทำถอยเมื่อพบกับอุปสรรคปัญหา

10. พยายามมีส่วนร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์และเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

11. ควรได้บันทึกเหตุการณ์ แนวคิดที่ได้จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริง

12. ควรได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบรรจุนาน เช่น ขณะนี้มีความต้องการครูสาขาใด มีตำแหน่งการว่าจ้างงานที่ใดบ้าง

13. แสดงน้ำใจช่วยอาจารย์พี่เลี้ยงตามโอกาสอันควร เช่น การตรวจงาน การเตรียมเครื่องมือทดลอง เป็นต้น เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี

14. นักศึกษาควรมีส่วนร่วมช่วยงานด้านการสอนแก่ครูในโรงเรียน หรืออาจารย์พี่เลี้ยง ทันทีที่มีโอกาส

15. ช่วยสอนนักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ เป็นรายบุคคล

16. นักศึกษาควรทำตนให้มีคุณค่าต่อทางโรงเรียน เมื่อสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้ว ทางโรงเรียนจะได้ระลึกถึงผลงาน กิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้ทำไว้

6. งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์

ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป นักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานต่างๆ ตามที่สถาบันกำหนดให้ครบถ้วนทั้ง 6 งาน ตามข้อกำหนดของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสภาสถาบันราชภัฏ (2543)

6.1 ด้านงานการสอน

6.1.1 การศึกษาหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 81) กล่าวว่าก่อนที่จะวางแผนการสอนทุกครั้ง ผู้สอนควรจะศึกษาหลักสูตรอย่างละเอียดทั้งภาคจุดประสงค์และภาคเนื้อหา โดยศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจุดประสงค์กับเนื้อหา ตรวจสอบคุณภาพของจุดประสงค์ รวมทั้งความคาดหวังของหลักสูตร พิจารณาเกี่ยวกับเป้าหมาย (Goal) และลำดับความมุ่งหมายทั่วไป (Purposes) ของการสอนแต่ละหัวเรื่อง การศึกษาหลักสูตรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องกระทำทุกครั้งก่อนที่จะทำการสอน เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวที่ผู้สอนจะต้องปฏิบัติตาม

สุพิน บุญชูวงศ์ (2535 : 157) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเป็นเอกสารสำคัญที่ครูควรจะต้องศึกษาให้เข้าใจ ใช้ได้ถูกต้องเพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ดังนั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือหลักสูตร ในการเขียนแผนการเรียนการสอน สิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงเสมอคือ หลักการและจุดมุ่งหมายทั่วไปที่เขียนไว้ในหลักสูตร เพราะไม่ว่าครูจะสอนอะไรจะต้องพยายามให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการและจุดมุ่งหมาย นอกจากนั้นหลักสูตรยังให้รายละเอียดอื่นๆ อีกมากที่เป็นประโยชน์ในการเขียนแผนการเรียนการสอนตั้งแต่จุดประสงค์ทั่วไปของแต่ละวิชา วัตถุประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหา และกิจกรรม

สรุปได้ว่า ก่อนที่นักศึกษาจะทำกำหนดการสอนหรือโครงการสอนตลอดจนการวางแผนการสอน นักศึกษาจะต้องทำการศึกษาคู่มือหลักสูตรที่ใช้สำหรับทำแผนจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจเป็นอย่างดี และสามารถนำมาปรับใช้ได้ถูกต้อง เพราะหลักสูตรถือเป็นหัวใจหรือเป็นทิศทางของการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรที่นักศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจคือหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้จัดการศึกษา คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ความนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ในเวทีโลก

หลักสูตรการศึกษาของประเทศที่ใช้อยู่ คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมวิชาการได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตลอดมา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ ในเรื่องที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2. การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์

3. การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคล มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการการเรียนรู้เพื่อความเจริญของงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจาก การจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและ

การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคนสร้างงานเพื่อช่วยแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้ และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน กระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือเป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้าน

ภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ทุกระบบการศึกษา

อนึ่ง เพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์ และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังจำเป็นต้องสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ให้ครอบคลุมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆ แนวทางการวัดและประเมินผล การจัดระบบแนะแนวในสถานศึกษา การวิจัยในสถานศึกษาและการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความเข้าใจและรับทราบบทบาทของตนเองในการพัฒนาตนเอง และสังคม

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 วิทยาศาสตร์
- 2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.6 ศิลปะ
- 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองของความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษา สามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบ ศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณลักษณะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น โครงงาน กิจกรรมตามความสนใจชุมนุมวิชาการ กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และ

ค่านิยม ของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 - 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1(ป.1-3)	ช่วงชั้นที่ 2(ป.4-6)	ช่วงชั้นที่ 3(ม.1-3)	ช่วงชั้นที่ 4(ม.4-6)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	●	●	●	●
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	◆	◆	◆	◆
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1,000ชม.	ประมาณปีละ 800-1,000ชม.	ประมาณปีละ 1,000-1,200ชม.	ประมาณปีละ 1,200ชม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และ

การทำงาน

- ◆ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจาก 8 กลุ่ม และการพัฒนาตนตามศักยภาพ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่างๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมาย

สำหรับการศึกษานอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น ของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่ม ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้น ๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 นั้นยังไม่ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะรายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 และปีที่ 4 - 6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิตให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้ จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้อันตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

การจัดเวลาเรียน

ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4 - 6 ชั่วโมง ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็ใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทย และคณิตศาสตร์อาจใช้เวลาลดลงเหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แม้เวลาเรียนจะลดลง ยังคงต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาจะมีเวลาอย่างเพียงพอให้เด็กมีโอกาสนเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่างๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5 - 6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียน สำหรับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อและจัดรายวิชาอาชีพหรือโครงการอาชีพสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค โดยให้คือนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนประมาณวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง การจัดเวลาและสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นนี้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนในบางรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำ “รายวิชาเพิ่มเติมใหม่” บางรายวิชาที่น่าสนใจ หรือที่มีความยากในระดับสูงขึ้นไป เช่น แคลคูลัส ในคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ชั้นสูงสำหรับผู้ที่เรียนกลุ่มสาระนี้ได้ดีเป็นพิเศษ นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถปรับรูปแบบการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ในบางกลุ่มสาระ เช่น ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งยังจำเป็นต้องเรียนอยู่ อาจจัดเป็นรายวิชาสั้นๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการ เมื่อสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานการเรียนช่วงชั้นที่ระบุไว้แล้วก็อาจพัฒนาเป็นวิชาเลือกเฉพาะทางในระดับสูงขึ้นไปได้เช่นเดียวกัน

การจัดเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในระบบสถานศึกษา ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นให้พิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนตาม สถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่างๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่างๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษานอกระบบและการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่างๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้สามารถปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และเขียนรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและซาบซึ้ง และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ (Number and Operations)

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2: เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหาได้

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหาได้

มาตรฐาน ค 1.4 เข้าใจในระบบจำนวนและสามารถนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ได้

สาระที่ 2 การวัด (Measurement)

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัดได้

มาตรฐาน ค 2.3 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดได้

สาระที่ 3 เรขาคณิต (Geometry)

มาตรฐาน ค 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติได้

มาตรฐาน ค 3.2 : ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหาได้

สาระที่ 4 : พีชคณิต (Algebra)

มาตรฐาน ค 4.1 อธิบายและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์และฟังก์ชันต่าง ๆ ได้

มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหาได้

สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น (Data Analysis and Probability)

มาตรฐาน ค 5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

มาตรฐาน ค 5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้

สาระที่ 6 ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Skills / Processes)

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 6.2 มีความสามารถในการให้เหตุผล

มาตรฐาน ค 6.3 มีความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ

มาตรฐาน ค 6.4 มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้

มาตรฐาน ค 6.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 : เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแล็กซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะ และผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสารสื่อสารสิ่งที่ยั่งยืนและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าต่อตนเองและส่วนรวม

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจยุคสมัยของประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ ความสัมพันธ์ ความสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ที่ปรากฏในระวางที่ตามธรรมชาติ ซึ่งมีผลต่อกันและกันใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ และจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิตครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย เกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ และมีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย เกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 ระวังการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำ สม่ำเสมอ มีการสร้างเสริมสมรรถภาพ มีวินัยเคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณของการแข่งขัน ชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพอุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และวิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะกระบวนการทำงาน การจัดการ การทำงานเป็นกลุ่มการแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรมมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 เทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบ ในการออกแบบสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตาม กระบวนการทางเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น ข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหาการทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิด สร้างสรรค์

ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของ สถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาประกอบการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่าน จากสื่อประเภทต่างๆและนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และแสดง ความรู้สึกและความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสม

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็นและ ความคิดรวบยอดได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมีสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และ นำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของ เจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต.3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มจะกำหนดไว้ในเอกสารประกอบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับขอบข่ายกลุ่มสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ในแต่ละกลุ่มสาระ

การจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำ ข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเองการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาทางด้านสังคมเป็น อย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กร และ สังคม ฉะนั้น สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทางแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วยการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และ สติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ / วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียน การสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และ พัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียน

การสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะของโครงรวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำ เป็นต้น ครูผู้สอน สามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความเข้าใจจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีครูผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ครูผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ครูผู้สอนอีกคนอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่างๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่างๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ครูผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้จัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่างๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นมีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเรียนนั้น

ไม่ควรใช้เวลาอันเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระใน ลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความ สนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร ในการ คิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่ จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบ บูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้าแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการ ทฤษฎีที่ยากซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะและควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่ง ให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัว เข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทางตลอดจนการศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริม ให้ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมี ความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจาก เครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งความรู้โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของ สถานศึกษา ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก

วิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมหลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่ในอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ให้ครูผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จำต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมิน ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการ

ประเมินภายนอก เพื่อให้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน จุดหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือเพิ่มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ครูผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่างๆที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม สามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินใหม่

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่า จบการศึกษาภาคบังคับ และ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่า จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้นตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 (จบการศึกษาภาคบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดและได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เห็นสมควร เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมแสดงผลพัฒนาการด้านต่างๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นต้น

ทั้งนี้จะมีการกำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษา ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องให้มีเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกันและการส่งต่อ ได้แก่ เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดต่อไป

การเทียบโอนผลการเรียน

ให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่างๆ และหรือจากการประกอบอาชีพ มาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ การพิจารณาการเทียบโอนสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ
 2. พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบการสัมภาษณ์
 3. พิจารณาจากความสามารถ และการปฏิบัติได้จริง
- ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การพัฒนาศักยภาพครู

การพัฒนาศักยภาพครู ถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ โดยศึกษาวิเคราะห์ระบบต่างๆ ของสถานศึกษาว่า มีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร รวมทั้งระบบการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การวิเคราะห์ที่ครูผู้สอน ในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้ครูจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม การมีครูพี่เลี้ยง ครูทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร ครูแนะแนว ทั้งหมดเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องพัฒนาสร้างสรรคให้เป็นระบบ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมด้วยนวัตกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้เรียนเป็นผู้ช่วยครู เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาศักยภาพครู ให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง เช่น คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย รวมทั้งชมรมวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

6.1.2 กำหนดการสอนหรือโครงการสอน

ก่อนออกปฏิบัติจริง สถาบันจะส่งนักศึกษาไปพบกับอาจารย์พี่เลี้ยง หรืออาจารย์ประจำวิชาที่นักศึกษาจะต้องออกฝึกสอน เพื่อรับงานมาเตรียมล่วงหน้า นักศึกษาควรจะทราบว่า จะสอนวิชาอะไร ตลอดจนเนื้อหาสาระที่จะต้องสอนตลอดระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติ ตลอดจน ปฏิทินงานวิชาการของโรงเรียนที่ออกฝึกสอน เมื่อทราบแล้วจะต้องจัดทำกำหนดการสอนเป็น รายวันให้เสร็จสิ้น และนำเสนอให้อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์ประจำวิชาตรวจสอบ ในสัปดาห์แรกของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ความหมายของกำหนดการสอนหรือโครงการสอน

ดุสิต วิชัยดิษฐ์ (2520 : 9) กล่าวว่า iva ครงการสอน คือ การเตรียมการสอนหรือ แผนการสอน เพื่อให้การสอนได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โครงการสอนมีอยู่ 2 ลักษณะ ใหญ่ๆ คือ

- 1.โครงการสอนระยะยาว ได้แก่ โครงการสอนรายปี โครงการสอนรายภาคเรียน และโครงการสอนรายเดือน
- 2.โครงการสอนระยะสั้น ได้แก่ โครงการสอนรายสัปดาห์ โครงการสอนรายวัน ราย ชั่วโมง หรือบันทึกการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 162) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการสอนระยะยาวหรือ กำหนดการสอน เป็นการวางแผนเตรียมการสอนระยะยาว เช่น การวางแผนการสอนตลอดปี การศึกษา หรือตลอดภาคเรียน มักจะครอบคลุมเนื้อหาสาระค่อนข้างกว้าง คือ อาจแบ่ง เนื้อหาวิชาของหลักสูตรในระดับชั้นที่จะสอนออกเป็นหน่วยการสอน หรือหัวข้อต่างๆ และกำหนดว่า แต่ละหน่วยการสอนหรือหัวข้อนั้นๆจะสอนอะไร ใช้เวลาเท่าใด เพื่อให้บรรลุตามที่หลักสูตรกำหนด

ศรีมงคล เทพเรณู (2545 : 12) กล่าวว่า iva กำหนดการสอน หมายถึง ระบบการสอน ในกระบวนการวิชาหนึ่งที่มีการระบุจุดประสงค์ การประเมินผล กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อ การสอนให้สอดคล้องกัน มีการจัดแบ่งเนื้อหาความยากง่าย

บลูม (Bloom 1971) ได้ให้ความหมายของการทำโครงการสอนไว้ คือ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสอนของครู
2. เพื่อให้การสอนของครูได้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย
3. เพื่อสร้างความมั่นใจ และลดความผิดพลาดในการสอนให้น้อยลง

4. เพื่อให้การสอนของคุณดำเนินไปตามหลักสูตร
5. เพื่อให้ครูสามารถนำเอาวิชาต่างๆ มาสัมพันธ์กันได้ ทำให้การสอนของคุณมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
6. เพื่อให้ครูได้เตรียมจัดกิจกรรม วิธีสอน อุปกรณ์การสอนได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
7. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูรู้จักทำงานอย่างสม่ำเสมอ และรู้จักวางแผนล่วงหน้า อันเป็นลักษณะกิจนิสัยที่ดี
8. เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและแรงงาน เพราะมีการเตรียมการสอนเพียงครั้งเดียวก็สามารถนำไปใช้ได้หลายครั้งในการสอน
9. ช่วยให้คุณสามารถปรับปรุงบทเรียนต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นได้

คู่มือ วิจัยวิชาชีพ (2520 : 11-12) ได้ให้ทัศนะว่า การทำโครงการสอนหรือกำหนดการสอนของคุณจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ทัศนคติ และทักษะ สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงมี ดังนี้

1. เวลาเรียน เวลาเรียนที่มีอยู่ในแต่ละภาคเรียน จะต้องคิดหักวันหยุดราชการ วันที่ใช้ในการทดสอบแต่ละครั้ง วันที่จะต้องทำกิจกรรมประจำปี กิจกรรมนอกหลักสูตร
2. สภาพแวดล้อม ต้องพยายามจัดบทเรียนบางเรื่องให้สอดคล้องกันกับเหตุการณ์ วัฒนธรรมนิยม วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดควรเริ่มจากง่ายไปหายาก
3. ลักษณะพัฒนาการเด็ก ครูต้องพิจารณาว่าเด็กที่สอนอยู่นั้นมีสติปัญญาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับใด มีความสนใจ ความต้องการอย่างไร เพื่อที่จะทำโครงการสอนหรือกำหนดการสอน โดยวางกิจกรรม วิธีสอน อุปกรณ์การสอนให้สอดคล้องกัน
4. ความยืดหยุ่นของโครงการสอนหรือกำหนดการสอน ผู้ที่จะทำโครงการสอนหรือกำหนดการสอนจะต้องสามารถยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สถานการณ์ ที่มีได้คาดคิดไว้ก่อนซึ่งอาจเกิดขึ้นได้

วิจัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 95) ได้ให้ทัศนะในการเรียงลำดับหัวข้อ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำกำหนดการสอนไว้ว่าควรพิจารณา ดังนี้

1. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาจากความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่

2. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาที่จะทำการสอนใหม่ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการสรุปผล โดยพิจารณาถึงความยากง่ายของเนื้อหา
3. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาจากประเด็นสำคัญตามลำดับก่อนหลัง
4. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาจากระดับการเรียนรู้ง่าย ๆ ไปสู่ความเข้าใจที่มีความซับซ้อนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
5. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาจากรูปแบบเนื้อหาเฉพาะอย่าง เพื่อนำไปสู่ระดับความเข้าใจที่สูงขึ้นเป็นนามธรรม รวมทั้งการใช้เหตุผลและการแก้ปัญหา
6. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาจากข้อเท็จจริงต่างๆ ที่แยกกันอยู่อย่างกระจัดกระจาย มีความหลากหลายของรายละเอียด รวมทั้งการสังเกต เพื่อเป็นการบ่งชี้ไปสู่การสรุปเป็นความคิดรวบยอด กฎ หรือการสังเคราะห์กฎ หรือความคิดรวบยอดต่างๆ เป็นหลักการ
7. รวบรวมและเรียงลำดับเนื้อหาจากการใช้กฎเกณฑ์ การสรุปกฎเกณฑ์ไปสู่ข้อเท็จจริง และการประยุกต์ใช้
8. รวบรวมและจัดลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับระยะเวลา และลำดับขั้นของการเรียนรู้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 163-165) ได้กล่าวถึง การทำกำหนดการสอนไว้ว่า กำหนดการสอนเป็นการนำเอาหลักสูตรวิชาใดวิชาหนึ่งมาแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยๆ ให้เหมาะสมและสัมพันธ์กับเวลาและจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ อย่างหยาบๆ เพื่อมองเห็นความต่อเนื่องของสิ่งที่จะสอนตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษา มีวิธีการทำดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร เพื่อใช้เป็นกรอบแนวปฏิบัติในการวางแผนจัดการเรียนการสอน
2. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในระดับชั้นที่ตนได้รับมอบหมาย ว่ามีเนื้อหาหลักกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนการสอน และจุดประสงค์อะไรบ้าง เป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือก กี่หน่วยกิต มีคาบเวลาเรียนโดยประมาณเท่าใด
3. นำมารวบรวมในตารางวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย
4. นำเนื้อหาหลักที่ยังไม่ละเอียดพอมากำหนดเป็นหัวข้อหลัก และแตกขยายเป็นหัวข้อย่อย จัดเรียงลำดับหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยให้เหมาะสม
5. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อหลักให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา
6. ศึกษาจำนวนเวลา/คาบที่จะใช้สอนจริงในรายวิชา (โดยหักกิจกรรมของโรงเรียน วันหยุดราชการ วันสอบย่อย วันสอบปลายภาคการศึกษาออก เวลาเหลือก็จะเป็นเวลาที่ใช้สอน

จริง) และนำหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยมากำหนดให้สัมพันธ์กันกับจำนวนคาบที่จะใช้สอน โดยพิจารณาควบคู่กับกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

7. ปรับจำนวนคาบที่ใช้สอนแต่ละหัวข้อย่อยให้เหมาะสมตามปริมาณของเนื้อหา ความยากง่าย และการเลื่อนไหลระหว่างหัวข้อย่อย

จากความหมายของการทำกำหนดการสอนที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การทำ กำหนดการสอนหรือโครงการสอน หมายถึง การเตรียมการสอนในระยะยาว เมื่อนักศึกษาได้รับ รายวิชาที่จะต้องสอนจากอาจารย์ที่เลี้ยงแล้ว นักศึกษาจะต้องศึกษาเนื้อหาวิชานั้น ๆ จาก คำอธิบายรายวิชา หรือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเนื้อหาสาระ มาแตกเป็นหัวเรื่องย่อยๆ โดยคำนึงถึง เวลาเรียน สภาพแวดล้อม ลักษณะพัฒนาการของนักเรียน จากนั้นจัดเวลาสอนตามตารางสอนให้ครบตามจำนวนที่แผนจัดการเรียนรู้กำหนด

6.1.3 แผนการสอน

การสอนแต่ละครั้ง นักศึกษาจะต้องทำแผนการสอนย่อยเพื่อเป็นการเตรียมและ วานแผนการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนทำการสอน โดยศึกษาจากแผนการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนทำการ สอน โดยศึกษาจากแผนการสอนของหลักสูตร เอกสารหลักสูตรอื่นๆ และหนังสืออ่านประกอบ และ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์

ความหมายของแผนการสอน

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์ (2524 : 157) ได้กล่าวถึง ความหมายของแผนการสอนว่า คือ กิจกรรมในการคิดและทำของครู ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งนั่นเอง ซึ่งโดยทั่วไปจะ ประกอบไปด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย การคัดเลือกเนื้อหา การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน และการประเมินผล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 : 227) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนว่า แผนการ สอนเป็นการกำหนดขั้นตอนการสอนที่ครูมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้เกิดพฤติกรรมเรียนรู้ในเนื้อหาและ ประสบการณ์หน่วยใดหน่วยหนึ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533 : 1) อธิบายไว้ว่า แผนการสอน คือ การ นำเอาวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดการสอน ตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน การวัดผล การประเมินผล สำหรับ เนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และชีวิตจริงในห้องเรียน

บุหงา วัฒนนะ (2534 : 175) กล่าวว่า วิชา หรือกลุ่ม ประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนและการวัดผลประเมินผลสำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพของผู้เรียน ความ พร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในห้องเรียน

ศรีมงคล เทพเรณู (2545 : 11) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการ สอน คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ มีกำหนดรายละเอียดที่รวบรวมจากการดำเนินการสอน เป็นขั้นตอนการสอน ตามที่ครูผู้สอนมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ใน เนื้อหาและประสบการณ์ในหน่วยต่างๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในภาพรวมทั้งระบบ

จากความหมายของแผนการสอนหรือแผนจัดการเรียนรู้ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า หมายถึง การนำกำหนดการสอนหรือโครงการสอนตลอดภาคเรียน หรือตลอดปีการศึกษา มาสร้าง เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ครูมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียน ได้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ใน เนื้อหา และประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

รูปแบบแผนการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 170-174) และศรีมงคล เทพเรณู (2545, 15-18) กล่าวว่าไว้ใกล้เคียงกันว่า แผนการสอนไม่มีรูปแบบตายตัว แล้วแต่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะออกแบบ ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตามแผนการสอนส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน พอสรุปรูปแบบ ที่สำคัญได้ 2 แบบ ดังนี้

1. แบบเรียงหัวข้อ รูปแบบแผนการสอนชนิดนี้จะเขียนเรียงลำดับก่อนหลัง โดยไม่ ต้องตีตาราง รูปแบบนี้สะดวกแก่การเขียนของครู เพราะไม่เสียเวลาตีตาราง แต่มีข้อเสียคือยากต่อ การมองความสัมพันธ์แต่ละหัวข้อ เพราะเขียนอยู่คนละหน้า

2. แบบกึ่งตาราง รูปแบบนี้เป็นแบบที่แสดงให้เห็นเป็นช่องๆ ตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งรูปแบบนี้อาจทำให้ครูต้องเพิ่มภาระในการตีตาราง แต่จะสะดวกในการอ่าน เพราะมองเห็น ความสัมพันธ์ของแต่ละช่องในหน้าเดียวกันได้ง่าย

องค์ประกอบของแผนการสอน

ใจทิพย์ เทื่อรัตนพงษ์ (2539 : 174-176) กล่าวไว้ว่า แผนการสอนไม่ว่าจะมีรูปแบบใด ส่วนใหญ่มักมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกัน อาจมีแตกต่างกันบ้างก็ตรงที่บางแผนการสอนมีองค์ประกอบที่ละเอียดกว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่ควรระบุในแผนการสอนมีดังนี้

1. ชื่อกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา ชื่อระดับชั้น ชื่อแผนการสอน/เรื่อง และจำนวนคาบ

2. สาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด คือข้อสรุปหรือความคิดครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนในลักษณะที่สั้นที่สุด เป็นสาระหรือแก่นแท้ของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับความคิดที่เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์หรือการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ การเขียนความคิดรวบยอดจะต้องคำนึงถึงวัยและระดับสติปัญญาของผู้เรียน มักจะเขียนในรูปประโยคบอกเล่า หรืออาจเขียนเป็นข้อๆ ก็ได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมหรือสิ่งที่มุ่งหวังจะให้เกิดกับผู้เรียนหลังจากที่ได้เขียนแผนการสอนนั้นๆ ควรเขียนโดยระบุพฤติกรรมให้ชัดเจน กระชับรัดกุม และเข้าใจง่าย จะได้เป็นประโยชน์ต่อครูในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ควรครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

4. เนื้อหาสาระ เป็นสิ่งที่ครูต้องศึกษาจากหลักสูตรและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ไม่ควรยากเกินไป หรือง่ายเกินไปสำหรับผู้เรียน

5. กิจกรรมการเรียนการสอน ควรระบุวิธีการสอนและกิจกรรมที่จะจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมมากที่สุด โดยครูมิใช่เป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่จะคอยชี้แนะหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เอง ครูจึงควรเน้นการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ มิใช่เนื้อหาวิชา แผนการสอนอาจจะระบุขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการสอน และขั้นสรุปบทเรียน

6. สื่อการเรียนการสอน เป็นตัวกลางที่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติไปยังผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ครูควรเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งควรใช้สื่อที่ราคาไม่แพงมาก และหาง่ายในท้องถิ่น

7. การวัดผลประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าหลังจากที่เรียนบทเรียนในแผนการสอนแล้ว ผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่อย่างไร ควร

เขียนแนวทางการวัดผลให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เรียนรู้ ระบุวิธีการวัดผล เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล เกณฑ์ในการตัดสินให้ชัดเจน

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 12) กล่าวไว้ว่า นักศึกษาจะต้องทำแผนการสอนย่อย เพื่อเป็นการเตรียมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าก่อนทำการสอน โดยศึกษาจากแผนการสอนของหลักสูตร เอกสารหลักสูตรอื่นๆ และหนังสืออ่านประกอบ และขอคำปรึกษาจากอาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์วิชาเอก สิ่งที่กำหนดในแผนการย่อย คือ

1. หัวเรื่อง
2. ความคิดรวบยอด
3. คุณสมบัติที่ต้องการเน้น
4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
5. เนื้อเรื่อง
6. กิจกรรมการเรียนการสอน
7. สื่อการเรียนการสอน
8. การประเมินผล

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของแผนการสอนส่วนใหญ่ประกอบด้วย ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกลุ่มประสบการณ์ ระดับชั้น ชื่อแผนจัดการเรียนรู้ จำนวนคาบ สาระสำคัญหรือความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการเขียนแผนการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 176) ได้เสนอไว้ มี 5 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำกำหนดการสอนในวิชาที่ได้รับมอบหมาย
2. สำนวจดูเนื้อหาที่ต้องสอนทั้งหมด และกำหนดว่าในระยะเวลาสอนแต่ละครั้งหรือใน 1 สัปดาห์นั้นควรสอนอะไรบ้าง แล้วเริ่มเขียนแผนการสอนตามองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการสอน กำหนดแผนการสอนควรให้สอดคล้องกับการจัดตารางสอนของวิชานั้นๆ
3. เตรียมการสอน คือการเตรียมกิจกรรมที่กำหนดไว้ การเลือกและผลิตสื่อการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน รวมทั้งการเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผล
4. ดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้

5. วัดและประเมินผลทั้งในส่วนของผู้เรียนและครูผู้สอนหลังจากที่ใช้แผนการสอน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น

6.1.4 สอน

ความหมายของการสอน มีผู้ให้ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

กู๊ด (Good 1973 : 213) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการสอนใน Dictionary of Education เป็น 2 นัยคือ

1. การสอน หมายถึง การกระทำอันเป็นการอบรม สั่งสอน นักเรียนตามสถานศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป
2. การสอน หมายถึง การจัดสภาพการณ์ สถานการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยง่าย

ฮอสฟอร์ด (Hosford 1973 : 43) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการสอนไว้ว่า การสอนหมายถึงความพยายามในการชักจูงผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการโดยผ่านทาง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสอนนั้นเป็นสิ่งที่ติดตัวคนมาโดยธรรมชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนรู้การสอน

บุหงา วัฒนนะ (2534 : 6) ได้สรุปความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายต่อผู้เรียน การเรียนการสอนที่ดีจะต้องจัดขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้สอนได้มีการวางแผนก่อนสอนและเมื่อสอนแล้วสามารถชี้บอกได้ว่า ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามที่วางแผนไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มีความบกพร่องส่วนใด การเรียนการสอนที่ดีจะประกอบด้วย จุดประสงค์ของการเรียนการสอน การประเมินผลก่อนสอน กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยว่ามีข้อบกพร่องที่ใดหรือไม่

สรุปได้ว่าการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม โดยจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดลำดับเนื้อหาให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม มีกระบวนการให้แรงจูงใจ ชักจูงผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เพื่อผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพของตนเองต่อไป

ทักษะในการสอนการสอน

สุพิน นุญชวงค์ (2544:74) ได้ให้ความหมายของทักษะการสอน หมายถึง การฝึกฝนความชำนาญในเทคนิคการสอนแต่ละอย่าง เพื่อให้ผู้ฝึกเกิดความคล่องแคล่วและมีความมั่นใจ ซึ่งสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองก่อนที่จะได้มีการสอนจริงในชั้นเรียน

ทักษะการสอนที่นักศึกษาควรมีความเข้าใจและทำการฝึกฝนความชำนาญได้แก่ ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการสร้างความสนใจ ทักษะการใช้กระดาน ทักษะการเล่าเรื่อง ทักษะการยกตัวอย่าง ทักษะการสรุปบทเรียน ทักษะการเสริมกำลังใจ เป็นต้น

วิธีการสอน

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบและวิธีการในอันที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านความรู้ ด้านเจตคติ และทักษะต่างๆ ดังนั้น นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรจะต้องศึกษาหาความรู้ทางด้านวิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ประเภทของวิธีสอนและรูปแบบการเรียนรู้

สุพิน นุญชวงค์ (2544:51) ได้จัดแบ่งประเภทของการสอน ออกเป็น 2 แบบคือ

1. วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Method) ได้แก่ วิธีสอนที่ครูเป็นผู้สอน ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบสาธิต วิธีสอนโดยการทบทวน

2. วิธีสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Pupil-Centered Method) ได้แก่ วิธีสอนที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผนบทเรียน ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวไปสู่การค้นคว้า และนำสื่อการเรียนจนนักเรียนได้ความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่วิธีการสอนแบบทดลอง วิธีการสอนแบบโครงการ วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์

สรุปได้ว่า วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ คือการจัดกิจกรรมแบบต่างๆ ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาไปตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ซึ่งวิธีการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ ที่ครูมักจะนิยมใช้จะมีทั้งที่ครูเป็นศูนย์กลาง และผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีสอนแบบสาธิต วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนทดลอง วิธีสอนแบบโครงการ วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ วิธีสอนแบบบูรณาการ วิธีสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ (CAI) การเรียนรู้แบบ

ร่วมมือ การสอนโดยใช้เส้นเล่าเรื่อง การสอนแบบโยนิโสมนสิการ และการสอนโดยใช้ CIPPA MODEL

6.1.5 สื่อและการผลิตสื่อการเรียนรู้

ความหมายของสื่อการเรียนรู้

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 16) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่าหมายถึง สื่อกลางหรือตัวกลางที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ การผลิตสื่อการเรียนการสอนในที่นี้หมายถึงการผลิตอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดในแผนการสอนย่อย ซึ่งผลิตจากวัสดุราคาถูก หรือวัสดุท้องถิ่น นักศึกษาจะต้องผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้ทุกครั้งที่สอน และจะต้องนำสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นนั้นส่งอาจารย์นิเทศก์หรืออาจารย์พี่เลี้ยง

หลักการเลือกสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา

การเลือกสื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เป็นหน้าที่จะต้องใช้วิจารณญาณ ตัดสินใจเลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม มาเพื่อใช้ประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ ก่อนอื่นผู้ที่ จะสอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจเนื้อหาที่จะสอน วางวัตถุประสงค์ในการสอนเนื้อหานั้นๆ อย่างชัดเจน กำหนดวิธีสอน กำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอน และกำหนดสื่อที่จะใช้เสียก่อน

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 19) ได้กล่าวถึงหลักในการเลือก สื่อการเรียนการสอน ดังนี้คือ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน น่าสนใจ เหมาะกับวัยเรียนรู้และระดับชั้น สะดวกต่อการใช้ การเคลื่อนย้าย การเก็บรักษา สื่อต้องอยู่ในสภาพใช้การได้ดี ไม่ชำรุดเสียหาย ต้องมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง สัมพันธ์กับความรู้เดิมของนักเรียน เหมาะสมกับเวลา สถานการณ์ และสถานที่ ประหยัด ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง คุ่มค่าถ้าจะนำมาใช้ ควรหาง่าย ปลอดภัย ไม่มีอันตราย ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย แข็งแรงทนทาน ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเป็นเครื่องมือต้องง่ายต่อการรักษาซ่อมแซม ขบวนการผลิตต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่สิ้นเปลืองเวลาและทุนทรัพย์มาก เลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพ คงทน ถาวรไม่บอบสลายง่าย มีความสวยงามปราณีต ต้องใช้ความรู้ทางศิลปะเข้าช่วย และ ให้พิจารณา เลือกใช้วัสดุราคาเบา หรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นประการแรก

ขั้นวางแผนเตรียมการใช้สื่อ

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 21) กล่าวถึง ขั้นวางแผนเตรียมการใช้สื่อสำหรับนักศึกษาไว้ว่า ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. เตรียมตัวผู้สอน

- พิจารณาวัตถุประสงค์ของบทเรียนก่อนที่จะสอน
- พิจารณาความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
- ทำความรู้จักกับสื่อแต่ละชนิดที่นำมาใช้ เพื่อจะได้ใช้ได้อย่างถูกต้อง
- วางแผนการใช้สื่อว่าจะใช้อย่างไร ใช้เมื่อใด โดยกำหนดขั้นตอนการใช้อย่าง

ชัดเจน

- ทดลองใช้เพื่อกันการผิดพลาด

2. เตรียมตัวผู้เรียน

- การใช้สื่อบางชนิด ผู้เรียนอาจต้องเตรียมบางสิ่งบางอย่างมาด้วย หรือเตรียมตนเองก่อนเรียน ซึ่งผู้สอนต้องบอกให้ทราบล่วงหน้า ผู้เรียนจะได้เตรียมทำไว้ก่อนแล้วนำมาใช้
- เตรียมอ่านเอกสารล่วงหน้า
- การใช้สื่อบางประเภท ผู้สอนอาจต้องอธิบาย ชี้แจง แนะนำ เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมหรือสังเกต เช่น ชี้แจงให้รู้จักเครื่องมือทดลอง ชี้แจงการบันทึกข้อมูล การระวังอันตรายที่จะเกิดจากการทดลอง ภารกิจที่ต้องทำ เป็นต้น

- บอกให้ผู้เรียนทราบว่าต้องทำอะไรหลังการใช้สื่อนั้นๆ

3. เตรียมสถานที่

- เตรียมสภาพห้องให้เหมาะกับการใช้สื่อ เช่น ถ้าจะสาธิตควรจัดที่นั่งอย่างไร
- ตรวจสอบสภาพความร้อนต่างๆ เช่น ความร้อนของเครื่อง ของห้องฉาย ระบบไฟ ระบบระบายอากาศ การควบคุมแสงภายในห้อง ระบบเสียง

4. เตรียมสื่อ

- ในบทเรียนหนึ่งๆ ไม่ควรใช้สื่อมากเกินไป ใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น
- ตรวจสอบสภาพสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่จะใช้
- ตรวจสอบสภาพจำนวนให้พอกับการใช้งาน
- ทดลองใช้สื่อดูก่อน
- จัดลำดับสื่อที่จะใช้ก่อนหลัง
- สื่อที่นำมาใช้ควรมีขนาดใหญ่ เห็นได้ชัดเจน
- ตัวอักษร รูปภาพ ข้อความต่างๆ ควรมีขนาดเหมาะสมเห็นได้ชัดเจน สวยงาม

ขั้นใช้สื่อการเรียนการสอน

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 22) กล่าวถึง ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาไว้ว่า

- ทำการเสนอสื่อตามขั้นตอนที่ได้เตรียมไว้ก่อนและหลัง ในระยะเวลาที่พอเหมาะ ไม่เร็วหรือช้าเกินไป

- พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ
- การอธิบายของครูต้องชัดเจน
- ควบคุมเวลาให้เป็นไปตามแนวที่วางไว้
- สังเกตการตอบสนองของผู้เรียน
- กระตุ้นให้ผู้เรียนซักถามข้อข้องใจ
- ให้ความเข้าใจพอสมควร
- ให้ทุกคนมองเห็นอย่างชัดเจน
- สื่อที่ใช้จะต้องเข้ากับเรื่องราวที่กำลังดำเนินการสอนอย่างแท้จริง
- ขณะที่ใช้อย่ายืนบัง ควรยืนอยู่ด้านข้าง
- การชี้อุปกรณ์ให้ใช้ไม่ใช่
- เมื่อยังไม่ถึงเวลาไม่ควรติดหรือแสดงสื่อการสอน การเปิดทิ้งไว้ให้เห็นอาจทำให้

ความสนใจของผู้เรียนลดลง

- การนำสื่อออกแสดงไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนรอคอยนานเกินไป เพราะอาจหมด

ความสนใจเสียก่อน

- เมื่อใช้ผ่านไปแล้วควรเก็บลง เพื่อจะได้ไม่แย่งความสนใจขณะที่ใช้สื่อการสอนชิ้น

อื่น

- การส่งสื่อการสอนให้ผู้เรียนดูเป็นรายบุคคล โดยการส่งผ่านต่อๆ กันไม่ควรทำ เพราะผู้เรียนอาจไม่สนใจกับสื่อที่ครูกำลังอธิบาย แต่พะวงกับสื่อการสอนชิ้นสอนชิ้นที่นั้น ถ้าจะใช้วิธีนี้ควรใช้หลังจากที่ครูอธิบายแล้วจะดีกว่า

6.1.6 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 72 - 73) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนว่า ได้รับผลแค่ไหน เพียงไร และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบความสามารถของแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่าจะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ หากไม่ดีพอ อาจทำการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. การประเมินผลระหว่างเรียน เมื่อมีการสอนไประยะหนึ่งๆ ควรจะได้มีการประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชาเหล่านั้น เพื่อจะได้ทราบว่ามีความพอหรือควรจะไปข้างหน้าได้หรือยัง

3. การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลรวมครอบคลุมจุดประสงค์ต่างๆ หลายจุดประสงค์ เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถ เพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนจบว่านักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นหน้าที่สำคัญสำหรับนักศึกษาฝึกสอน ที่จะต้องทำการประเมินประสิทธิภาพในการสอนของตน และจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำการวัดผลได้ถูกต้องแม่นยำ และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนโดยถือเอานักเรียนส่วนมากเป็นเกณฑ์ว่า สามารถบรรลุถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มากหรือน้อยเพียงใด และจะได้นำเอาผลที่ได้จากการประเมินผลไปปรับปรุงการสอนของตน การประเมินผลความสามารถของนักเรียน ตลอดจนวิธีการ หรือรูปแบบที่ใช้ในการสอน เพื่อเพิ่มพูนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

6.1.7 การจัดป้ายนิเทศ

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (มปป : 25 - 30) ได้แนะนำเพื่อให้ นักศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดป้ายนิเทศ คือ ป้ายนิเทศเป็นสถานที่สำหรับแสดงแผนภูมิรูปภาพ หรือวัสดุทางการเรียน นอกจากนี้ยังใช้เป็นสถานที่แสดงผลงานของนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง นักศึกษาอาจใช้ป้ายนิเทศเพื่อการสอน หรือเพื่อประกาศข่าว สารความรู้ ประกาศเชิญชวน วันสำคัญ ในรอบปี แนะนำหนังสือ แนะนำบุคคลที่ควรให้ความสนใจ เรื่องที่น่าสนใจที่โรงเรียนต้องการรณรงค์ หรือต้องการให้นักเรียนได้ศึกษา นักศึกษาฝึกสอนทุกคนที่ฝึกปฏิบัติอยู่ในแต่ละโรงเรียนมีหน้าที่ช่วยกันจัดป้ายนิเทศ โดยช่วยกันวางแผนในการจัด กำหนดเรื่อง และความรับผิดชอบในการจัด ตลอดระยะเวลาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และจะต้องส่งแผนการจัดป้ายนิเทศกัต่อ อาจารย์นิเทศก์ หรืออาจารย์พี่เลี้ยง เมื่อเลิกใช้แล้ว จัดเก็บวัสดุทุกชิ้นใส่ซองอย่างเรียบร้อย และมอบให้กับโรงเรียนเพื่อใช้ในโอกาสต่อไป

คุณค่าของป้ายนิเทศ

1. เป็นสิ่งที่ให้ความสะดวกในการศึกษาจากวัสดุต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างดียิ่ง โดยการศึกษาเป็นกลุ่ม ถ้าเป็นวัสดุที่มีคุณค่าก็ควรจะห่อหุ้มด้วยแผ่นพลาสติก
2. เป็นเครื่องเร้าความสนใจต่อบทเรียน

3. ช่วยประหยัดเวลา ป้ายนิเทศนั้นทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องสอนในช่วงเวลาเรียน เพราะเวลาไม่พอตามที่กำหนด
4. เป็นสิ่งส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาและอภิปรายกันเป็นกลุ่ม อาจเป็นกิจกรรมช่วงหนึ่งในการเรียนการสอน หรืออาจจัดเป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนก็ได้ แล้วนำผลของปัญหานั้นๆ มาจัดป้ายนิเทศ
5. ช่วยสรุปและทบทวนบทเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น
6. ทำให้บรรยากาศในการเรียนดีขึ้น สามารถเรียนได้อย่างเข้าใจแจ่มแจ้งและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
7. ใช้แสดงผลงานของผู้เรียน หรือเป็นการทดสอบการแสดงออกทางทัศนศิลป์ โดยการฝึกให้ผู้เรียนออกมารายงานปากเปล่า แสดงสิ่งต่างๆ ประกอบการอภิปราย เพิ่มความน่าสนใจและควมมีชีวิตชีวาในการรายงานด้วย
8. ช่วยให้ห้องเรียนสวยงาม และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
9. ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบ

ลำดับขั้นในการจัดป้ายนิเทศ

1. กำหนดเนื้อหาที่จะจัด ตั้งจุดมุ่งหมาย ขอบข่าย ของเนื้อเรื่องที่จะจัดให้ชัดเจน โดยควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับผู้ดู
2. ตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจ ให้สอดคล้องกับเรื่องที่อาจจะเป็นคำถาม เป็นวลีที่ประทับใจ
3. วางแผนการจัดคร่าวๆว่าจะใช้วัสดุอะไร แล้วนักศึกษาจึงมาแบ่งงานช่วยกันทำ
4. ทำแบบร่าง โดยการออกแบบร่าง โดยการออกแบบจัดด้วยการสเก็ตภาพหลายๆแบบ เพื่อเลือกแบบที่ดีที่สุด
5. ลงมือจัดจริง โดยเริ่มจัดวัสดุขึ้นบนแผ่นป้ายตามรูปแบบที่เตรียมไว้
6. ทำการตกแต่งในรายละเอียด เพื่อให้ชวนดู สมบูรณ์แบบ สวยงาม และน่าสนใจ
7. ประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้น และประเมินหลังจากจัดแสดงแล้ว

หลักในการจัดป้ายนิเทศ

1. ติดป้ายนิเทศไว้ในที่ที่มองเห็นได้ง่าย
2. ตั้งในที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ
3. พยายามเปลี่ยนเรื่องบ่อยๆ เพื่อดึงดูดความสนใจยิ่งขึ้น ไม่ควรจัดไว้เกิน 1

สัปดาห์

4. อย่าจัดวัสดุที่แสดงบนแผ่นป้ายนิเทศแน่นจนเกินไป
5. ติดภาพหรือสิ่งพิมพ์บนกระดาษสี หรือฉีกให้ประณีตเรียบร้อย อย่าให้หลุด
6. จัดทำตารางกำหนดการแสดงแผ่นป้ายนิเทศไว้ล่วงหน้าเพื่อจะได้ไม่สับสน
7. จัดทำที่สำหรับติดข่าวเรื่องต่างๆ ประจำวันหรือสิ่งที่ไม่คาดหมายไว้ด้วย
8. จัดแบ่งงานให้ผู้เรียนรับผิดชอบในการตกแต่งและเปลี่ยนป้ายนิเทศ
9. ในการแต่งป้ายนิเทศนั้น ควรจะได้ศึกษาวิธีจัดจากแมกกาซีนที่โฆษณาสินค้าต่างๆ หรือจากเพื่อนครูคนอื่นๆ
10. เก็บวัสดุที่ดีและน่าสนใจไว้แสดงคราวหน้าอีก
11. ใช้วัสดุต่างกัน เพื่อให้เด็กสนใจอยู่เสมอ
12. ป้ายนิเทศที่ดีควรแสดงหัวข้อสำคัญเพียงหัวข้อเดียว แม้การจัดง่าย ๆ อาจแสดงความคิดได้ดีก็ได้
13. ควรเลือกสี 2-3 สี ในการจัดเพื่อช่วยให้ดึงดูดความสนใจยิ่งขึ้น
14. สิ่ง que แสดงควรมีขนาดใหญ่สามารถเห็นได้ชัดเจน
15. ให้คำบรรยายสั้นๆ เข้าใจง่าย และเขียนตัวอักษรที่สวยงามเป็นระเบียบ
16. สิ่ง que แสดงนั้นควรมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่
17. ใช้เข็มเย็บกระดาษเย็บวัสดุที่จะติดทำพื้นป้าย หรือถ้าใช้เข็มหมุด หรือแป็กควรติดให้เรียบร้อย อย่าให้ราคาญตา
18. วัสดุที่นำไปจัดนั้นจะต้องจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต่อเนื่องกัน
19. วัสดุที่ติดจะต้องให้อยู่ในระดับสายตาของผู้ดู
20. สำหรับสิ่งใหม่ๆ ที่น่าสนใจ อาจใช้เข็มหมุดที่หัวเป็นสีต่างๆ ติด
21. ในการจัดป้ายนิเทศนั้น ควรเริ่มจากความคิดมิใช่จากวัสดุที่มีอยู่

6.1.8 การวิจัยในชั้นเรียน (เพิ่มกรอบการวิจัยตามคำแนะนำของหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 24(5) ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” นอกจากนี้ในมาตราที่ 30 ยังได้กำหนดว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการ

ส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษา “(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543 : 28-29 และ 33)

จากสาระสำคัญดังกล่าวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ซึ่งเปรียบเสมือนครูคนหนึ่งที่ทำหน้าที่ครูใน สถานศึกษาควรมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และควรได้มีการฝึกหัดทำเพื่อเตรียมการที่จะเป็น ครูในอนาคตและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 163) ได้กล่าวถึงความหมายของการวิจัยพอสรุปได้ว่าเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ของตนเอง ให้ทั้งตนเอง และกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ได้มีโอกาสอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ครุรักษ์ ภิรมณ์รักษ์ (2544 : 4) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นบทบาทของครูในการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของชั้นเรียนโดยทำพร้อมๆ กันไปกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ด้วยกระบวนการที่เรียบง่าย และเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการ ปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ครุรักษ์ ภิรมณ์รักษ์ (2544 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิจัยในชั้นเรียน พอสรุปได้ว่า

1. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเป็นนักแสวงหาความรู้ และวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้อย่างกว้างขวาง ทำงานอย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และเป็นระบบ
2. เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้งานของครูมีความเคลื่อนไหวก้าวไปข้างหน้าไม่หยุดนิ่ง
3. เป็นเครื่องมือสำคัญทำให้วิชาชีพครูมีความเข้มแข็ง เพราะผลจากการวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการทำงานของครูได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน

ครุรักษ์ ภิรมณ์รักษ์ (2544 : 5) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ข้อสงสัยหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในชั้นเรียนด้วยตัวครูเอง โดยการคิดค้นแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

แนวปฏิบัติของงานสอนสำหรับนักศึกษาฝึกสอน คือ

1. ศึกษาเนื้อหาและปฏิทินงานวิชาการของโรงเรียนแล้วทำกำหนดการสอน
2. เลือกเทคนิคและวิธีสอน ให้บรรลุจุดประสงค์ปลายทางของการสอนแต่ละครั้ง เพื่อทำแผนการสอนจริง
3. จัดทำสื่อด้วยตนเองหรือหาแหล่งสื่อ
4. ทำเครื่องมือวัดผลประจำจุดประสงค์และประจำภาคเรียน
5. จัดปายนิเทศและนิทรรศการเสริมการสอน
6. ปรับปรุงงานสอนตามคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

6.2 ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว

ด้านงานกิจกรรมนักเรียน

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531 : 5) กล่าวไว้ว่า งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่มุ่งจะช่วยเหลือสร้างคุณสมบัติสำคัญหลายประการที่มุ่งหวังให้เกิดแก่นักเรียน เช่น คุณสมบัติในด้านการมีวินัยในตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต เชื่อมั่นในตนเอง มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การพูดเป็น ฟัง

เป็น เป็นนักคิด นักทำ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องคนอื่น อยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดีด้วยดี เป็นผู้นำและ
ผู้ตามที่ดี ปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมแวดล้อมได้ดี

สัญญา รัตนวรารักษ์ (2538:210)ได้กล่าวถึงกิจกรรมนักเรียน พอสรุปได้ว่า งาน
กิจกรรมนักเรียนมีความคล้ายคลึงกับงานบริการวิชาการของโรงเรียน แต่แยกออกเป็นอีกงานหนึ่ง
ซึ่งงานกิจกรรมนักเรียนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน ตามความสนใจ
และความถนัดของตนเอง ด้วยความสมัครใจ ทางโรงเรียนจะสนับสนุนทางด้านอุปกรณ์และเครื่อง
อำนวยความสะดวกต่างๆ ตามความจำเป็น โดยแต่ละกิจกรรมจะมีครู อาจารย์เป็นที่ปรึกษา

วัฒนาพร กระจับทุกซ์ (2545 : 75)ได้กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน
พอสรุปได้ว่า งานกิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่
ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงานเป็น
กลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่
ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถ
ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะ วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิง
พหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษา
ด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ด้านการแนะแนว

สัญญา รัตนวรารักษ์ (2534:207-208) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า งานแนะแนว เป็น
งานที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียน และยังรวมไปถึงผู้ปกครอง ครูผู้สอน ตลอดจนคณะกรรมการบริหาร
โรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนด้วย เพราะข้อมูลที่ได้จากการแนะแนวนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไป
แก้ไขหรือส่งเสริมนักเรียนในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สำหรับเนื้อหาของงานแนะแนวที่โรงเรียน
จัดให้กับนักเรียน ได้แก่

1. การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance)
2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance)
3. การแนะแนวเรื่องส่วนตัว (Personal-Social Guidance)

การแนะแนวอาจจัดให้นักเรียนได้หลายลักษณะตามความเหมาะสมได้ อาจจะทำ
แบบการแนะแนวเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคล แล้วแต่ความเหมาะสม

สรุปได้ว่า งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น
ในเวลาที้นอกเหนือจากการเรียน ให้กับนักเรียนตามความถนัด ความสนใจ และความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นจะมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นจะเป็นการเพิ่มประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ตลอดจนเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ประเภทของการจัดกิจกรรม

ใจจริง บุญเรืองรอด (2541) ได้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมไว้ว่า กิจกรรมที่จัดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะประกอบไปด้วย

1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ คือ

1.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์

1.2 กิจกรรมอื่นๆ

2. กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

นอกจากนี้ยังเป็นงานกิจกรรมที่โรงเรียนอาจเสนอแนะต่อผู้เรียน ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เป็นกิจกรรมที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพ โดยอาจเน้นอาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ขั้นตอนกระบวนการประกอบอาชีพ จากการศึกษาค้นคว้าและจากประสบการณ์ตรง ทั้งนี้ควรให้ทดลองปฏิบัติด้วย

2. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเกษตร และการนำเทคนิควิธีการมาใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานทางการเกษตร เพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้ดีขึ้น

3. กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการนำระบบสหกรณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ทั้งแก่ตนเองและสังคม

4. กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมความรู้และประสบการณ์ในด้านอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสนใจในงานอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม

5. กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความศรัทธาในศาสนา และให้พบเห็นศิลปะและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้รู้สึกชื่นชมและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ไทย

6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้รู้จักและใช้สินค้าไทย เพื่อพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องในการใช้สินค้าไทย

7. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมการใช้ห้องสมุดให้ถูกต้องตามระบบสากล เพื่อปลูกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้าหาข้อมูล

8. กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆในหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในรายวิชาต่างๆ โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จริง มิใช่การสอนเนื้อหาเพิ่มเติมจากบทเรียนในชั้นเรียน

9. กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมให้เล่นกีฬาร่วมกัน เพื่อความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา และรักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

10. กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมการใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน

11. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้สึกรักหวงแหนและมีส่วนร่วมในการรักษาไว้เป็นมรดกของชาติต่อไป

12. กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมให้ให้มีการศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้มีโอกาสได้พบเห็นและสัมผัสกับธรรมชาติ ศิลป โบราณสถาน และแหล่งวิทยาการต่างๆ

13. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน(เฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุ่งฝึกอบรมบ่มนิสัย ให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณีของชาติบ้านเมือง และตามอุดมคติ อุดมการณ์ของ ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ กองยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมรักษาดินแดน

งานกิจกรรมนักเรียนนี้นักศึกษา ควรต้องศึกษาหาความรู้จากงานกิจกรรมของแต่ละโรงเรียนว่ามีกิจกรรมใดบ้าง และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษาของกิจกรรม หรือให้ความรู้กับนักเรียนเมื่อต้องการทราบข้อมูลของกิจกรรมต่างๆ ก่อนที่จะเลือก

แนวปฏิบัติของงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนวสำหรับนักศึกษา

ฝึกสอน คือ

1. ช่วยเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมของชุมชนหรือชมรม
2. แนะนำแนวทางการทำงานของนักเรียนเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
3. ช่วยงานกิจกรรมการแข่งขันกีฬาตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน
4. เอาใจใส่ดูแลการเข้าแถวในตอนเช้า ตรวจสอบสุขภาพนักเรียน
5. ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร

6.3 ด้านงานธุรการในชั้นเรียน

งานธุรการในชั้นเรียน คือการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของผู้ที่ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆภายในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ งานธุรการในชั้นเรียนที่อาจารย์ผู้ซึ่งทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องดูแลและรับผิดชอบ มีดังนี้

6.3.1 การทำบัญชีเรียกชื่อ

การทำบัญชีเรียกชื่อ มีไว้เพื่อใช้บันทึกเวลาที่มาเรียนของนักเรียนเป็นรายห้อง ทุกโรงเรียนต้องใช้แบบของกรมวิชาการแบบเดียวกัน ในบัญชีเรียกชื่อนี้ จะมีบันทึกเวลาเรียนของนักเรียนเป็นวัน สัปดาห์ และเป็นเดือน และจะแสดงเวลาหยุดเรียน ทั้งเวลาหยุดปกติของทางราชการ และเวลาหยุดที่นักเรียนหยุดเอง ครูประจำชั้นต้องรวมเวลาที่มาเรียนของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละเดือน และสรุปเมื่อครบปีแล้วนำไปเปรียบเทียบเกณฑ์การมาเรียนของนักเรียน ที่ต้องมาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด จึงจะสามารถเลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตรแล้วแต่กรณี (สัญญา รัตนวรารักษ์ ,2538 : 291-292)

6.3.2 บัตรสุขภาพ

หน้าที่ของครูในด้านงานธุรการในชั้นเรียน จะต้องดูแลนักเรียนทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ การที่นักเรียนจะเรียนได้เก่ง ดี และมีความสุขนั้น นักเรียนจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงก่อน ดังนั้น ครูจึงมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การต้องดูแลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของนักเรียน โดยมีการทำบัตรสุขภาพให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อเก็บข้อมูล ประวัติการเจ็บป่วยของนักเรียนแต่ละคนไว้ โดยครูจะต้องทำงานร่วมกับฝ่ายพยาบาลของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการดูแลการเจ็บป่วยของนักเรียนขณะอยู่ที่โรงเรียน และนำส่งห้องพยาบาลของโรงเรียนหรือโรงพยาบาลแล้วแต่กรณี และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ (สุพิณ บุญชูวงศ์,2544:141)

6.3.3 สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน

สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน มีไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผลการเรียน ข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน ข้อมูลทางบ้าน ระดับพัฒนาการของร่างกาย เวลาเรียนในรอบปี จำนวนจุดประสงค์ที่ผ่าน ผลการประเมินผลปลายภาค ตลอดจนความเห็นของครูประจำชั้น ความเห็นของผู้ปกครอง ที่มีต่อตัวนักเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนมักเรียกสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนว่า “สมุดพก”(สัญญา รัตนวรารักษ์ ,2538 : 290-291)

6.3.4 งานข้อมูลสถิติ

งานข้อมูลสถิติ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำบันทึกการมาเรียนของนักเรียน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาทำการเช็คชื่อของนักเรียนทุกวัน และบันทึกการลาป่วย การลา ของนักเรียนไว้ในบัญชีเรียกชื่อ (สุพิน นุญชวงศ์, 2544: 141) เพื่อเป็นข้อมูลทางสถิติให้กับครูได้รับทราบเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนคนใดมีปัญหาบ้าง จะได้ให้ความช่วยเหลือ หรือติดต่อปรึกษากับผู้ปกครอง เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหานักเรียนต่อไป

6.3.5 สมุดประจำชั้น

สมุดประจำชั้น มีไว้เพื่อใช้กรอกรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ผลการประเมิน การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ผลการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน หรือปลายปี และการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน (สัญญา รัตนวรารักษ์ , 2538 : 292)

6.3.6 ระเบียบนักเรียน

ระเบียบนักเรียนนี้เป็นเอกสารรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ของนักเรียน แบ่งเป็นข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลทางสุขภาพ ทักษะการศึกษา และรางวัลการศึกษา การร่วมกิจกรรมและโครงการที่จะกระทำเมื่อสำเร็จการศึกษา บุคลิกลักษณะ และบันทึกผลการสอบมาตรฐาน (สัญญา รัตนวรารักษ์, 2538 : 295)

6.3.7 การจัดชั้นเรียน

สัญญา รัตนวรารักษ์ (2538: 171-173) ได้กล่าวถึงการจัดชั้นเรียนพอสรุปได้ว่า การจัดชั้นเรียนที่ดีเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ครูและผู้บริหารจะต้องคอยเอาใจใส่ และหาวิธีการปรับปรุงห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ซึ่งการจัดห้องเรียนอาจแยกออกเป็นส่วนๆ ได้ดังนี้

1. สภาพของห้องเรียน สีที่ใช้ภายในห้องเรียนควรเป็นสีที่อ่อน เย็นตา มีแสงสว่างเพียงพอ มีอุณหภูมิที่เหมาะสม มีประตูหน้าต่างระบายอากาศได้ดี และมีความเงียบสงบ
2. โต๊ะเรียนและเก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะกับนักเรียนนั่งแล้วสบาย แข็งแรงทนทาน มีความสะดวกในการจัดเป็นรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และควรให้มีการสลับที่นั่งระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย เพื่อการปรับตัว
3. กระดานดำ ควรมีความกว้างใหญ่เท่าที่นักเรียนทั้งชั้นมองเห็นอย่างชัดเจนและทั่วถึง มีความสูงพอดีกับสายตาของนักเรียน

4. ป้ายนิเทศ ภายในห้องควรจัดให้มีความสวยงาม ควรติดไว้ข้างกระดาน หน้าห้องทั้งสองด้าน ภายในป้ายควรเป็นตารางสอน ข่าวสารสำคัญๆ หรือการติดแสดงผลงานของนักเรียน ในวิชาต่างๆ

5. มีมุมหนังสือ เป็นส่วนที่สำคัญมาก โดยจะไว้เป็นที่วางหนังสือต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

6. มีมุมสำหรับเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ในห้องเรียน อาจจะจัดเป็นชั้นวางหรือทำที่แขวน จะช่วยให้ห้องเรียนน่าดู และครูสามารถหยิบใช้ได้สะดวก

รูปแบบการจัดชั้นเรียน

สุพิณ บุญชูวงศ์ (2544:132-134) ได้เสนอรูปแบบการจัดชั้นเรียนแบบต่างๆ พอสรุปได้ว่า การจัดชั้นเรียนมี 3 แบบคือ

1. การจัดชั้นเรียนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางหรือแบบธรรมดา คือการจัดชั้นเรียนแบบให้นักเรียนอยู่กระจัดกระจายเป็นคอกๆ ไปเน้นความเป็นระเบียบวินัย ครูจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเองทั้งหมด

2. การจัดชั้นเรียนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญหรือแบบกิจกรรม การจัดแบบนี้ส่งเสริมให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การจัดโต๊ะเรียนอาจจัดเป็นรูปตัวที ตัวยู ตัวแอล หรือ วงกลม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมและทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องใช้

3. การจัดชั้นเรียนแบบเปิด เป็นการจัดชั้นเรียนแบบไม่มีโต๊ะ เก้าอี้ ประจำตัวเด็ก แต่มีโต๊ะใหญ่ให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ชั้นเรียนจะแบ่งเป็นส่วนๆ เพื่อทำกิจกรรมที่เด็กสนใจ

6.3.8 ดูแลการเรียนของนักเรียน

งานในหน้าที่ของครูในด้านงานธุรการในชั้นเรียนนั้น นอกจากจะดูแลนักเรียนในเรื่อง การทำบัญชีเรียกชื่อ การทำบัตรสุขภาพ การทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน การทำข้อมูลสถิติ การทำสมุดประจำชั้น การทำระเบียบนักเรียน และการจัดชั้นเรียนแล้ว ครูยังจะต้องทำหน้าที่ดูแลการเรียนของนักเรียน โดยครูจะต้องพยายามสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องทั่วไปที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน ตลอดจนสถานการณ์ทางครอบครัว และรวบรวมสะสมเรื่องราวต่างๆ ของนักเรียนไว้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อครูจะได้เข้าใจนักเรียนดีขึ้น และหาทางช่วยเหลือนักเรียนโดยการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน ในกรณีที่นักเรียนเรียนรู้อีกกว่าเพื่อนร่วมรุ่นเพื่อให้เรียนได้ทันเพื่อนและสามารถประสบความสำเร็จได้เหมือนเพื่อนร่วมห้อง หรือจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีสติปัญญาดีและเรียนได้เร็วเพื่อเป็นการส่งเสริมศักยภาพของแต่ละคน

แนวปฏิบัติของงานธุรการในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาฝึกสอน คือ

1. ทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียนตามคำแนะนำจากอาจารย์พี่เลี้ยง
2. จัดปรับปรุงชั้นเรียนให้มีบรรยากาศน่าเรียน
3. จัดที่นั่งและกลุ่มของนักเรียนให้เหมาะสม

6.4 ด้านงานธุรการทั่วไป

งานธุรการเป็นงานที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปได้ด้วยดี ได้แก่

6.4.1 งานสารบรรณ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 อ้างใน กิติมา ปรีดีติติก (2532 : 135)กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า งานสารบรรณ คืองานเกี่ยวกับหนังสือ นับตั้งแต่การจัดทำ การรับ การส่ง การเก็บรักษา การเยี่ยม การติดตาม จนถึงการทำลาย และปฏิบัติงานอื่นๆ ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย

พนัส หันนาคินทร์ (2534:328) ได้กล่าวถึงงานสารบรรณ พอสรุปได้ว่า งานสารบรรณ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือราชการและบันทึกราชการ ที่เป็นฐานสำคัญในโรงเรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงาน ติดต่อกับหน่วยงานราชการอื่น หรือภาคเอกชน เป็นหน่วยงานที่บรรดาหนังสือราชการทั้งภายในและภายนอก หนังสือประทับตรา แทนการลงชื่อ หนังสือสั่งการ และโฆษณา นอกจากนี้หากเป็นเรื่องลับเฉพาะ ซึ่งลำดับขั้นของความลับคือ ลับที่สุด ลับมาก ลับ และปกปิด ผู้เกี่ยวข้องจะต้องทราบหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารลับดังกล่าว ตลอดจนหนังสือราชการด่วนด้วย

งานสารบรรณที่ปฏิบัติในโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนควรเรียนรู้งาน คือ

หนังสือจากภายนอก

1. แยกประเภทหนังสือรับ (หนังสือภายนอก)
2. ร่างและโต้ตอบหนังสือราชการ
3. ทำหนังสือขออนุญาตไปราชการ และการขออนุญาตออกนอกเขต
4. บันทึกการประชุม จัดทำรายงานการประชุม
5. จัดเก็บเอกสารเข้าแฟ้มตามลักษณะของเอกสาร
6. การทำรายหนังสือราชการ
7. จัดพิมพ์คำสั่งโรงเรียน , คู่มือเพิ่มเติมคำสั่ง
8. พิมพ์หนังสือราชการ
9. คู่มือทะเบียนหนังสือส่งออก , คู่มือแฟ้มการใช้แสดมปี
10. ติดตามเรื่อง

11. ประสานงานทั่วไป

หนังสือภายใน

1. ลงทะเบียนรับหนังสือภายใน
2. บริการทำเรื่องเกี่ยวกับ
 - ใบรับรองเป็นข้าราชการ
 - หนังสือรับรองการเบิกค่ารักษาพยาบาลต้นสังกัด
3. ติดตามเรื่อง, ประสานงานกับหมวด, ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

6.4.2 งานพัสดุ

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 153) กล่าวว่า เป็นงานอีกประเภทหนึ่งของงานธุรการ โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มักแบ่งงานพัสดุเป็นแผนกหนึ่ง เรียกว่าแผนกพัสดุ และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดจ้างการจัดซื้อ และการควบคุมการซื้อ และการควบคุมพัสดุ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับพัสดุนี้จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2526

งานพัสดุที่นักศึกษาควรเรียนรู้ในในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบ คือ

1. ดำเนินการจัดซื้อ – จัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุทุกวิธี
2. ดำเนินการตรวจรับพัสดุให้เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน
3. จ่ายพัสดุให้กับหน่วยงานต่างๆ ในโรงเรียน หลังจากหัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาอนุมัติแล้ว
4. ควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ ในสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ
5. จัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบันครบทุกรายการ
6. จัดทำเครื่องหมายครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน
7. เก็บรักษาวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพปลอดภัย
8. ดำเนินการจัดซ่อมวัสดุครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เสมอ
9. พิจารณาครุภัณฑ์ใดที่ไม่เหมาะสมจะใช้การต่อไป แล้วรายงานต่อหัวหน้าสถานศึกษาเพื่อสั่งการแลกเปลี่ยนกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนต่อไป
10. จัดทำรายงานการตรวจสอบการรับ – จ่ายวัสดุครุภัณฑ์ประจำปี
11. ให้คำปรึกษาและความสะดวกแก่คณะกรรมการตรวจพัสดุประจำปี

12. ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐาน ข้อมูล สถิติ เกี่ยวกับวัสดุ
ครุภัณฑ์
13. ลงบัญชีจำหน่ายพัสดุที่ได้รับความอนุมัติจากหัวหน้าสถานศึกษาและกรม
สามัญ
14. ให้บริการแก่ครู อาจารย์ นักการภารโรง และนักเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์
จำเป็น
15. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

6.4.3 งานการเงิน

พนัส หันนาคินทร์ (2534) ได้กล่าวถึงงานการเงินไว้ว่า เป็นงานเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน ตลอดจนควบคุมให้การดำเนินงานทางการเงินเป็นไปด้วยความถูกต้อง ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

กิติมา ปรีดีดิถก (2532 : 145) ได้กล่าวถึงประเภทของการเงินโรงเรียน พอสรุปได้ว่า การเงินที่โรงเรียนเกี่ยวข้องมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ งานการเงินที่นักศึกษาควรศึกษาและเรียนรู้ ในด้านประเภทของการเงินโรงเรียน คือ

1. เงินงบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้แก่ส่วนราชการ และอนุญาตให้จ่ายหรือก่อนนี้ผู้กักพันได้ตามวัตถุประสงค์ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่าย เงินงบประมาณที่โรงเรียนได้รับเพื่อนำมาจ่ายมี 2 ลักษณะ คือ 1) งบกลาง ก็คือ รายจ่ายที่กำหนดไว้เพื่อให้กระทรวงการคลังและสำนักงานจ่ายหรือจัดสรรตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย 2) เงินรายจ่ายของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ คือรายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
2. เงินนอกงบประมาณ ได้แก่เงินอื่นที่ใช้ในราชการแต่ไม่ได้รับจากเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินนอกงบประมาณ

แนวปฏิบัติของงานธุรการทั่วไปสำหรับนักศึกษาฝึกสอน คือ

1. ศึกษาระเบียบของงานธุรการทั่วไปของโรงเรียนและปฏิบัติให้ถูกต้อง
2. ปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องและอาจารย์พี่เลี้ยงในการกรอกเอกสารแบบฟอร์มและใบเบิกต่างๆ

6.5 ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

- 6.5.1 ดูแลความสะอาดทั่วไป
- 6.5.2 ร่วมพัฒนาโรงเรียนตามความเหมาะสม
- 6.5.3 ร่วมพัฒนาชุมชนตามความเหมาะสม

แนวปฏิบัติของงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชนสำหรับนักศึกษาฝึกสอน คือ

1. ช่วยพัฒนาโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย
2. จัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนหรือชุมชน 1 – 2 โครงการเพื่อขออนุมัติ
3. ดำเนินการตามโครงการและรายงานผล

6.6 ด้านงานพัฒนาตน

การพัฒนาตนของนักศึกษาฝึกสอนเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง ในอันที่จะทำให้ นักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้วมีความรู้ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อ วิชาชีพครู เพราะเรามักได้ยินอยู่เสมอว่า ครูคือผู้นำการเปลี่ยนแปลงสังคมของคนในชาติ ไปสู่ความ เจริญ มั่นคง และประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดีมีความสุข โดยเฉพาะในประเทศไทยเป็นยุคที่เข้าสู่การ ปฏิรูปการศึกษา และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดให้ มี การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนการพัฒนากระบวนการผลิตครูให้มี คุณภาพ ซึ่งในการเป็นครูที่ดีมิใช่เป็นได้ง่ายๆ ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นนักศึกษาที่ศึกษาทางด้านวิชาชีพ ครุนี้ต้องตระหนักถึงภาระสำคัญนี้ และควรจะต้องมีการพัฒนาตน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามกรอบของภาระงานที่สถาบันกำหนดคือ พัฒนาตนในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพครู และด้านบุคลิกภาพ

6.6.1 ด้านวิชาการ

ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518 :1-4) ได้ ทำการวิจัย เรื่องลักษณะของครูที่สังคมต้องการ ผลการวิจัยด้านวิชาการคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ทางด้านวิชาการดีพอสมควร หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ นอกเหนือจากที่ตนสอนอยู่ หาความรู้ เพิ่มเติมให้ทันสมัยอยู่เสมอ และควรเรียนวิธีการสอนมาก่อน

สรุปได้ว่า งานพัฒนาตนของนักศึกษาทางด้านวิชาการนั้น นักศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ หมั่นแสวงหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ หมั่นฝึกฝนตนเองทั้งในด้านความรู้ทาง ด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาต่างประเทศ เพราะในปัจจุบันเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเตรียมการสอน ตลอดจนการสอน และเข้าถึงศาสตร์แห่งความรู้ ติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเรา จะต้องรู้รอบ รู้ลึก และรู้จริงในศาสตร์ที่สอน เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนจะได้เกิดความมั่นใจในการสอน และสามารถช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของทางโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้เป็นอย่างดี

6.6.2 ด้านวิชาชีพครู

คำว่า “วิชาชีพ” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Professional” ซึ่ง กู๊ด (Good,1973:440) ได้ให้ความหมายของคำว่า “วิชาชีพ” ว่าหมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ และนำไปใช้ในการทำงานให้ได้มาตรฐานของงานตามที่ได้ฝึกฝนมา

นักศึกษาฝึกสอนผู้ทำหน้าที่ในฐานะเป็นครูคนหนึ่ง ก็ต้องนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษา มาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งหน้าที่ทางด้านวิชาชีพครูของนักศึกษา คือ เป็นผู้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และความรู้ความสามารถต่างๆ ให้กับนักเรียน เพื่อนักเรียนได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ความสามารถ ตลอดจนการดำรงตนอยู่ได้ในสังคม ดังนั้นนักศึกษาฝึกสอนในฐานะที่ทำหน้าที่ของความเป็นครู ก็ควรมีคุณลักษณะเป็นไปตามที่สังคมยอมรับว่าดี เหมาะสม ดังที่งานวิจัยของ เฉลียว บุรีภักดี และคณะ(2520:278 -279)ได้ผลการวิจัยสรุปเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครู ตามลำดับ ดังนี้ หมั่นอบรมเด็กอยู่เสมอ ตั้งใจสอน รักการสอน จัดการปกครองชั้นให้เป็นที่เรียบร้อย เตรียมการสอนและทำบันทึกการสอน หมั่นวัดผลติดตามผลการเรียน รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยให้คำแนะนำแก่เด็กด้วยความเต็มใจ สอนเด็กให้เป็นประชาธิปไตย ทำบัญชีเรียกชื่อและสมุดประจำชั้น ดูแลบำรุงรักษาห้องเรียนและอาคารสถานที่ มีหน้าที่เกี่ยวกับการสอนอบรม การวัดผล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ และระเบียบวินัย ค้นคว้าเพิ่มเติม หาความรู้ใหม่ๆ มาสอน สอนให้เด็กเป็นคนดี เป็นตัวอย่างแก่เด็ก ช่วยงานสารบรรณ และงานธุรการของโรงเรียน เอาใจใส่เด็ก บริการโรงเรียน ทำระเบียบและสมุดรายงานนักเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ดี ร่วมกิจกรรมของชุมชน สอนได้อย่างแจ่มแจ้ง เอาใจใส่และพยายามเข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็ก และเป็นผู้ที่ประชาสัมพันธ์ที่ดี

6.6.3 ด้านบุคลิกภาพของครู

สัญญา รัตนวรารักษ์ (2538:183)ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของครูไว้ว่า ครูมีบทบาทในการปกครองชั้นเรียนเป็นอย่างมาก บุคลิกภาพของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ การเป็นครูที่มีอารมณ์ดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะสุภาพ วางตนเหมาะสม และมีท่วงทีที่หน้าเคารพ น่าเลื่อมใส เป็นต้น จะทำให้เด็กรักและเกรงใจ บุคลิกภาพที่ดีของครูที่เอื้อต่อการปกครองชั้นเรียน คือ

1. ลักษณะภายนอก ได้แก่ การมีรูปร่างดี แต่งกายดี มีท่าทางที่หน้าเคารพยำเกรง ครูที่มีลักษณะดังกล่าว จะทำให้เด็กอยากที่จะเข้ามาพูดคุยด้วยตั้งแต่แรกพบ แต่ถ้าลักษณะภายนอก บกพร่องไปบ้างสามารถชดเชยได้ ด้วยความใจดี มีความเมตตาต่อเด็กอยู่เสมอซึ่งมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด

2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี จะทำให้นักเรียนกล้าที่จะเข้ามาสนทนา โดยปราศจากอคติ

3. มีสุขภาพจิตดี ไม่เจ้าอารมณ์และหงุดหงิดง่าย ย่อมทำให้เป็นที่รักของเด็ก และยังช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนของตน
4. มีลีลาในการพูดดี เป็นที่ฟังพอใจ และเป็นที่น่าสนใจของเด็กๆ ไม่ว่าจะพูดในเรื่องใดย่อมสัมฤทธิ์ผลเสมอ
5. มีความประพฤติดี ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ เป็นที่ศรัทธาเชื่อถือของเพื่อนร่วมงาน และของเด็กๆ ทั้งหลาย
6. มีความรอบรู้ ปฏิภาณ ไหวพริบดี ทำให้ครูเป็นบุคคลที่มีภูมิรู้ นำศรัทธา ในด้านความรู้และการแก้ปัญหา และทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในความสามารถของครู

สรุปได้ว่า การมีบุคลิกภาพที่ดีสำหรับวิชาชีพครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอน และงานในหน้าที่ครู ดังนั้นนักศึกษาฝึกสอนควรมีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เป็นบุคคลที่มีอารมณ์ดี มีเหตุผลไม่เจ้าอารมณ์ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะสุภาพ อ่อนโยน มีความจริงใจ วางตนเหมาะสม มีความประพฤติดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีความเมตตากรุณาต่อเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีสุขภาพจิตดี มีความรู้ปฏิภาณ ไหวพริบดี เมื่อนักศึกษาได้พัฒนาการมีบุคลิกภาพที่ดีตามที่กล่าวมาแล้ว จะทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นครู มีความสุขต่อการทำงาน ตลอดจนเป็นที่รักของศิษย์ ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน และบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน

แนวปฏิบัติของงานพัฒนาตนสำหรับนักศึกษาฝึกสอน คือ

1. ค้นคว้าหาความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ
2. ประชุมสัมมนาเพื่อแก้ไขปัญหา
3. รับฟัง พิจารณาแก้ไขปัญหามาตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์

นิเทศ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุษา วัชรินทร์เสวี (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครูภาคตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการนิเทศการฝึกสอนโดยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการจัดการนิเทศการฝึกสอน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการฝึกสอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดรูปแบบการนิเทศการฝึกสอน มีหัวหน้าหน่วยฝึกสอนดำเนินการขึ้นตรงต่อสำนักอธิการ ผู้บริหารและอาจารย์นิเทศมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติงานมากคือด้านการวางแผน และด้าน

วิชาการ ส่วนที่ปฏิบัติน้อยคือด้านประสานงานและบริการ การสรรหาบุคลากร การดำเนินงาน ในการจัดการนิเทศการฝึกสอนและการประเมินผล

2. รูปแบบการจัดการนิเทศการฝึกสอนด้านที่จำเป็นมากคือด้านการวางแผน ด้านวิชาการ ด้านการประสานงานและบริหาร ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการดำเนินงานในการจัดการนิเทศการฝึกสอนและด้านประเมินผล

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศฝึกสอน มีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ที่มีปัญหามากคือ เรื่องการนิเทศ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์พี่เลี้ยงมีปัญหาน้อย

สมบัติ วัจนะสาริกากุล (2526) ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยครูเลย โดยทำการศึกษาจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การจัดและการปกครองชั้นเรียนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนปัญหาในการสอนนั้นเป็นปัญหาด้านการขาดทักษะการสอนที่สำคัญๆ คือ การวางแผนการสอน การเลือกใช้วิธีการสอน กิจกรรมและอุปกรณ์การสอน การประเมินผลการสอน ส่วนปัญหาสำคัญน้อยกว่าด้านอื่นๆ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง และได้เสนอแนะให้อาจารย์นิเทศก์ได้ออกไปนิเทศนักศึกษามากขึ้น

2. อาจารย์นิเทศก์ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ เวลาสำหรับงานนิเทศ จำนวนนักศึกษาที่ต้องการนิเทศ และเสนอแนะให้ทางวิทยาลัยจัดสวัสดิการ และบริการงานนิเทศให้ดีกว่าที่ดำเนินการอยู่ และควรให้มีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. อาจารย์พี่เลี้ยงปัญหาที่สำคัญคือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยครูได้เผยแพร่ความสามารถเกี่ยวกับงานนิเทศ และเสนอแนะว่า อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ประสานความร่วมมือ ในการดำเนินงานนิเทศมากกว่าที่ดำเนินการอยู่

อารมณีย์ เทียนพิทักษ์ (2528) ได้ศึกษาตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของนิสิต อีกทั้งประสบการณ์วิชาชีพตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหาร และนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหารและนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเห็นว่า ตัวประกอบสำคัญเกี่ยวข้องข้องกับประสิทธิภาพการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ บุคลิกภาพของนิสิต การเตรียมการสอนและการดำเนินการสอน ทั้งนี้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะเห็นว่า การเตรียมการสอน

สำคัญมากที่สุด ส่วนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนและนิสิตผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเห็นว่าการดำเนินการสอนเป็นตัวประกอบที่สำคัญมากที่สุด

2. กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวประกอบด้านการเตรียมการสอนมีลักษณะสำคัญคือ การประเมินผลตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดภายในเวลาที่กำหนด การประเมินผลโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับระดับการรับรู้ของเด็ก ตัวประกอบด้านการดำเนินการสอนมีลักษณะสำคัญคือ การยกตัวอย่างได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สอน การยกตัวอย่างสัมพันธ์กับประสบการณ์ของนักเรียน และเหมาะสมกับระดับชั้น และการเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกคิดหาเหตุผลแก้ปัญหาอย่างมีระบบด้วยตนเอง ส่วนตัวประกอบด้านบุคลิกภาพมีลักษณะสำคัญคือการประเมินตนเองอยู่เสมอ มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติตนขัดต่อศีลธรรมและคุณธรรม แต่งกายสะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับการเป็นครู การตรงต่อเวลา ความขยันขันแข็ง และความกระตือรือร้นในการทำงาน

สำเร็จ ประเสริฐสุข (2528) ทำการวิเคราะห์การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันฝึกหัดครูในกรุงเทพมหานคร สรุปผลงานวิจัยได้ว่า สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งเห็นว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นงานสำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งของการฝึกหัดครู วิทยาลัยครู และคณะครูศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มีโครงสร้างการบริหารงานและระบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแตกต่างกัน แต่ทุกแห่งมีขั้นตอน และกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูคล้ายคลึงกันคือ มีทั้งการจัดให้นิสิตนักศึกษาสังเกตสถานการณ์จริงในโรงเรียน ขั้นตอนการจัดให้นิสิตนักศึกษาได้ฝึกทักษะเป็นผู้ช่วยครู ขั้นตอนการทดลองสอน ขั้นเตรียมการฝึกสอน วิทยาลัยครู และคณะครูศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มีระบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแตกต่างกันคือ วิทยาลัยครูใช้ระบบประเมินแบบ ให้ผ่าน – ไม่ผ่าน โดยไม่มีค่าระดับคะแนน ส่วนคณะครูศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ใช้ระบบการประเมินผลให้เป็นเกรด และยังพบว่าปัญหาสำคัญของการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ประการหนึ่งคือ มีนิสิตนักศึกษาบางส่วนไม่ตั้งใจฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ประสงค์จะออกไปประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษาแล้ว นอกจากนี้สถาบันฝึกหัดครูส่วนใหญ่ขาดแคลนห้องปฏิบัติการในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น ห้องปฏิบัติการหลักสูตร ห้องปฏิบัติการสอน ห้องฝึกทักษะการสอน ห้องบริการและผลิตสื่อกับการเรียนการสอน เป็นต้น

จารีรัตน์ ปรกแก้ว (2529) ได้วิเคราะห์งานวิจัยด้านครุศึกษาในประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกสอน พบว่า มีปัญหาการฝึกสอนที่จัดว่าเป็นปัญหามากและงานวิจัยส่วนใหญ่สรุปผลสอดคล้องกันคือ ปัญหาการขาดทักษะในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมปัญหาความลำบากในการคุมชั้นเรียนให้มีระเบียบวินัย ปัญหาอาจารย์นิเทศก์ทั้งฝ่ายคณะและฝ่ายโรงเรียนไม่มี

เวลาเพียงพอในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอน และปรากฏว่าก่อนการฝึกสอนหรือระยะช่วงแรกของการฝึกสอน ระดับความเป็นปัญหาจะสูงกว่าระยะหลังหรือช่วงหลังการฝึกสอน

ในปีเดียวกัน วาณี เอี่ยมศรีทอง ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนที่สำคัญได้แก่

1. อาจารย์นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับนิเทศนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกสอนในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากคณะได้ครบถ้วนทั่วถึง และเวลาสำหรับการปรึกษาหารือกับอาจารย์พี่เลี้ยง
2. อาจารย์พี่เลี้ยง มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายในการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนไม่ชัดเจน
3. นักศึกษาฝึกสอน มีปัญหาการปรับตัวในระยะแรกของการฝึกสอน
4. ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศคือ คณะศึกษาศาสตร์ไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ภาระงานของอาจารย์นิเทศก็มีมากเกินไป การควบคุมปฏิบัติงานนิเทศปฏิบัติได้ยาก การจัดยานพาหนะให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์นิเทศ และการแจ้งข่าวสารล่าช้า ไม่ทันเหตุการณ์

ประทีป เมธาคณวุฒิ และคณะ (2532) ทำการวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ได้เสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู กรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนของโปรแกรมการผลิตครูปริญญาตรี 5 ปี โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์วิชาชีพ (Clinical Experience) ว่าการเรียนการสอนวิชาชีพแกน วิชาวิชาชีพเฉพาะและประสบการณ์วิชาชีพต้องไปควบคู่กัน และสรุปการจัดประสบการณ์เริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 มีดังนี้

- ชั้นปีที่ 2 สํารวจทำความเข้าใจจักและคุ้นเคยกับโรงเรียน สังเกตการสอน
- ชั้นปีที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนนักเรียนปกติ และนักเรียนพิเศษเป็นรายบุคคล
- ชั้นปีที่ 4 ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และสอนเป็นกลุ่มนักเรียนปกติและนักเรียนพิเศษ
- ชั้นปีที่ 5 ทำหน้าที่ครูสอนในชั้นเรียนร่วมกับครูประจำการ และทำงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่ (Action Research) หรือทำเป็นโครงการ (Field Project)

สมบัติ คชสิทธิ์ (2534 : 306) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

ครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพและทดสอบ ประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ที่ดำเนินอยู่ ได้คำนึงถึงสภาพปัญหาต่างๆ เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการจัด ประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนที่เป็นปัญหาสำหรับนักศึกษา ฝึกสอน คือ นักศึกษาขาดการเรียนรู้ในลักษณะภาคทฤษฎีควบคู่กับการฝึกภาคปฏิบัติ และมีการฝึก ปฏิบัติในโรงเรียนไม่เพียงพอ นักศึกษาไม่ได้รับการเตรียมพร้อมทางด้านทักษะวิชาชีพ ก่อนที่จะฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์ขาดประสบการณ์ตรงในเรื่องที่นิเทศ นักศึกษาได้ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ตรงกับวิชาเอก และเมื่อฝึกประสบการณ์ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการ วางแผนการสอน การเลือกวิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินผล และการ ควบคุมชั้นเรียน ปัญหาการบริหารงานและการประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู และภายในวิทยาลัยเอง นอกจากนี้คือปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งไม่ มีเวลาเพียงพอในการนิเทศและขาดการประสานงานกับอาจารย์พี่เลี้ยง

ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน โดยศึกษาและเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน จากอาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

คุณลักษณะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน 10 อันดับแรก ได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณของความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเป็นครูที่ดี ไม่มีพฤติกรรมด้านชู้สาว มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจ มีความยุติธรรม เป็นผู้เคารพในสิทธิของผู้อื่น และไม่พูดจาใส่ร้ายผู้อื่น

ศรีมงคล เทพรณู (2544:3) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปี การศึกษา 2544 ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอน พอสรุปได้ว่า นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ของ สถาบันและอาจารย์พี่เลี้ยงส่วนมากเห็นว่าการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปในปี การศึกษา 2544 โดยภาพรวมไม่มีปัญหาอุปสรรค แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรค ต้องแก้ไข มีดังนี้

1. นักศึกษาบางคนมีความรู้ด้านเนื้อหาไม่เพียงพอ จำไม่แม่น ทำให้สอนโดยขาดความมั่นใจ บางคนคุมชั้นไม่ได้ บางคนมีความเห็นทางวิชาการไม่ตรงกับอาจารย์พี่เลี้ยง จึงไม่ให้ความร่วมมือ บางคนขาดประสบการณ์ในการตัดสินใจ ทำให้แก้ปัญหาได้ไม่ดี และบางคนปฏิบัติงานชั้นเรียนไม่ เป็นทำให้ทำงานผิดพลาด

2. อาจารย์ที่เลี้ยงบางคนให้งานมากเกินไปจนนักศึกษาไม่มีเวลาเตรียมการสอน
3. อาจารย์นิเทศก์ของสถาบันบางคนไม่มีเวลาออกนิเทศหรือนิเทศไม่ครบกระบวนการ
4. โรงเรียนฝึกประสบการณ์บางโรงเรียน ไม่ให้ความสำคัญกับอาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน ไม่จัดสภาพการนิเทศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ
5. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มีปัญหาเกี่ยวกับการติดตามดูแลนักศึกษาไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่องและขาดการประสานงานที่ดีกับโรงเรียนบางโรงเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ริชาร์ดสัน (Richardson 1985 : 873 - A) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการฝึกหัดครูที่เกี่ยวกับเนื้อหาการฝึกปฏิบัติทักษะและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการผลิตครู โดยสอบถามจากคณบดีของสถาบันการผลิตครูซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในอเมริกา (American Association of Colleges for Teacher Education) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในการผลิตครู ควรจะได้บูรณาการแนวคิด ทฤษฎี การฝึกทักษะต่างๆ ทางวิชาชีพ และประสบการณ์ทางวิชาชีพในทุกสายวิชาที่นักศึกษาเรียน มีการประเมินความก้าวหน้าของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประเมินตนเอง (Self- reflection) ในรายวิชาต่างๆ วางเป้าหมายให้นักศึกษาได้มีอัตมโนทัศน์ (Self - concept) ที่ดีและตระหนักในความสำคัญของวิชาชีพต่อความรับผิดชอบในสังคม อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูทุกคนจะต้องเป็นแบบอย่าง (Models) ของการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักศึกษาต้องได้รับการฝึกทักษะต่างๆ เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา(Counseling) การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มนุษยสัมพันธ์ การจัดการความตึงเครียด (Stress) การปรับตัวต่อสภาพที่เปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ควรทำการประเมินความก้าวหน้า (Progress Evaluation) อย่างต่อเนื่องในทุกๆ โปรแกรม โดยมุ่งที่สมรรถภาพวิชาชีพ และทัศนคติต่อวิชาชีพนักศึกษา และเสนอแนะว่า การผลิตครูควรขยายเป็น 5 ปีเพื่อผลิตครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ในศตวรรษที่ 21 นี้

แพนเนล (Pannel 1985 : 1254 - A) ได้ประเมินผลกระทบของการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยเท็กซัส ต่อทางโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง (1) ผลการเรียนรู้ของนักเรียน (2) ทัศนคติของบุคคลต่างๆ ได้แก่ อาจารย์ที่เลี้ยง ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง นักศึกษาฝึกสอน และนักศึกษาที่ยังไม่ได้ฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ (3) เวลาที่ใช้ (4) งบประมาณดำเนินการ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต และแบบสอบถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือประเมิน ผลการวิจัย สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาไม่ได้ทำให้

โรงเรียนหรือตัวนักเรียนต้องเสียประโยชน์ใดๆ และจากการที่มีนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ในชั้นเรียน ทำให้ครูในโรงเรียนพยายามเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา เป็นต้นว่าคำนึงถึงวิธีการ
สอนของตน สนใจต่อการประเมินผลการสอนของตน ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนด้วยความรับผิดชอบ
อย่างดียิ่งในการช่วยเหลือแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนมากขึ้น ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล ตลอดจน
พยายามนำแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการทางด้านการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 315 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) สำหรับประชากรที่มีหน่วยประชากรแน่นอนและมีจำนวนไม่น้อยกว่า 500 ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด

N = จำนวนหน่วยประชากรหรือขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ หรือความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดได้
ปกติกำหนดให้ไม่น้อยกว่า 0.05 (มีความเชื่อถือได้ของการเลือก
ตัวอย่าง = 95 %)

ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 315 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ในปีการศึกษา 2545 ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 1483 คน (ที่มา : จากสถิตินักศึกษา ปีการศึกษา 2544, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ)

2. จำแนกนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ปีการศึกษา 2545 ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ออกเป็น 6 กลุ่ม คือ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏพระนคร สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

3. สุ่มนักศึกษาแต่ละสถาบันตามสัดส่วนของนักศึกษา ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปในแต่ละสถาบัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป จำแนกตามสถาบัน

สถานศึกษา	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	323	69
2. สถาบันราชภัฏธนบุรี	115	24
3. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	199	42
4. สถาบันราชภัฏพระนคร	246	52
5. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต	300	64
6. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	300	64
รวม	1483	315

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) รวม 10 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศ ของงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อคำถาม คือ ด้านงานการสอนจำนวน 14 ข้อคำถาม ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว จำนวน 7 ข้อคำถาม ด้านงานธุรการในชั้นเรียน จำนวน 9 ข้อคำถาม งานธุรการทั่วไปจำนวน 5 ข้อคำถาม ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชนจำนวน 4 ข้อคำถาม และ ด้านงานพัฒนาตนจำนวน 6 ข้อคำถาม และแบบปลายเปิด(Open-ended Questionnaire) ของงานทั้ง 6 ด้านรวม 6 ข้อคำถาม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการดำเนินการสร้างเครื่องมือนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาฝึกสอน ตามคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของสถาบันราชภัฏที่กำหนดให้นักศึกษาต้องปฏิบัติให้ครบ ทั้ง 6 งานคือ ด้านงานการสอน ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ด้านงานธุรการในชั้นเรียน ด้านงานธุรการทั่วไป ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และด้านงานพัฒนาตน และศึกษาจากตำรา หนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอนโดยปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งดำรงตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือเป็นผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ และอาจารย์จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ในการสอนทางด้านการนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการพิจารณาความครอบคลุมและความเหมาะสมของแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาปรับแก้ไขให้เหมาะสมร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งมี 6 สถาบัน คือ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏธนบุรีสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏพระนคร สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา โดยแบบสอบถามแจกนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปในปีการศึกษา 2545 จำนวน 322 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 315 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการหาความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (percentage) จากนั้นนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปตารางประกอบการบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกสอน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยจัดลำดับความถี่ นำเสนอการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบการบรรยาย

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย เกี่ยวกับความต้องการการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกสอนนั้น จะยึดตามหลักเกณฑ์ที่ Best (1970 :175) อ้างถึงใน ปรานี อมรรัตนศักดิ์, 2539) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สูตรคำนวณค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนของผู้ตอบข้อนั้น} \times 100}{\text{จำนวนของผู้ตอบทั้งหมด}}$$

(Sanders, 1995)

2. สูตรคำนวณหาค่าเฉลี่ย (สำหรับข้อมูลที่มีการแจกแจงตารางเป็นความถี่)

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^m f_i x_i}{\sum_{i=1}^m f_i} ; \sum_{i=1}^m f_i = n$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ย
 f_i = ความถี่ของข้อมูล x_i
 x_i = ข้อมูลดิบที่ i
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

(Sanders,1995)

3. สูตรคำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (สำหรับข้อมูลที่มีการแจกแจงตารางเป็นความถี่)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m f_i (x_i - \bar{x})^2}{\left(\sum_{i=1}^m f_i\right) - 1}}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

\bar{x} = ค่าเฉลี่ย

x_i = ข้อมูลดิบที่ i

f_i = ความถี่ของข้อมูล x_i

$\sum_{i=1}^m f_i = n$ (ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง)

(Sanders,1995)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 315 คน การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ ของสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 4)

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ ความต้องการการนิเทศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน ของงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ของงาน 6 งาน คือ ด้านงานการสอน ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ด้านงานธุรการในชั้นเรียน ด้านงานธุรการทั่วไป ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และด้านงานพัฒนาตน (รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 5 - 11)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น สามารถจำแนกได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถานศึกษา	จำนวน (n = 315)	ร้อยละ
1. นักศึกษา		
- ชาย	88	27.94
- หญิง	277	72.06
2. อายุ		
- 20 – 21 ปี	67	21.27
- 22 – 23 ปี	220	69.84
- 24 – 25 ปี	26	8.26
- 26 ปีขึ้นไป	2	0.63
3. นักศึกษาศึกษาที่สถาบันราชภัฏ		
- สถาบันราชภัฏจันทรเกษม	69	21.90
- สถาบันราชภัฏธนบุรี	24	7.62
- สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	42	13.33
- สถาบันราชภัฏพระนคร	52	16.51
- สถาบันราชภัฏสวนดุสิต	64	20.32
- สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	64	20.32
4. นักศึกษาศึกษาอยู่ในสาขาวิชาการศึกษา		
โปรแกรมวิชา		
- การศึกษาปฐมวัย	9	2.86
- คหกรรมศาสตร์	44	13.97
- นาฏศิลป์	21	6.67
- ดนตรีศึกษา	40	12.70

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานศึกษา	จำนวน (n = 315)	ร้อยละ
- ภาษาไทย	43	13.65
- คณิตศาสตร์	30	9.52
- วิทยาศาสตร์ทั่วไป	30	9.52
- ชีววิทยา	12	3.81
- สังคมศึกษา	23	7.30
- คอมพิวเตอร์ศึกษา	63	20.00
5. นักศึกษา ศึกษาในหลักสูตร		
- ปริญญาตรี	237	86.67
- ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)	42	13.33
6. นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่าง ภาคเรียน		
- ภาคเรียนที่ 1 / 2545	178	56.51
- ภาคเรียนที่ 2 / 2545	137	43.49
7. จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน ต่อ 1 สัปดาห์		
- 5 – 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	48	15.24
- 8 – 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	223	70.79
- 11 – 13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	30	9.52
- มากกว่า 13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	14	4.44
8. ระดับชั้นของนักเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนทำการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่าง		
ภาคเรียน		
- ระดับก่อนประถมศึกษา	12	3.81
- ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา	1	0.32
- ระดับประถมศึกษา	39	12.38

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานศึกษา	จำนวน (n = 315)	ร้อยละ
- ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4	1.27
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	190	60.32
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย	52	16.51
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	14	4.44
- อื่น ๆ (ระดับอุดมศึกษา)	3	0.95
9. ลักษณะวิชาที่ทำการฝึกสอน		
- สอนวิชาเอกเพียงอย่างเดียว	277	87.94
- สอนวิชาเอกและวิชาอื่นอีก 1 วิชา	29	9.21
- วิชาศิลปะกับชีวิต	8	2.54
- วิชาลูกเสือ – เนตรนารี	6	1.90
- วิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว	5	1.59
- วิชาภาษาไทย	2	0.63
- วิชากิจกรรมชมรม	2	0.63
- วิชาพระพุทธศาสนา	2	0.63
- วิชาคณิตศาสตร์	2	0.63
- วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	0.32
- วิชาประวัติศาสตร์	1	0.32
- สอนวิชาเอกและวิชาอื่นอีก 2 วิชา	4	1.27
- วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	3	0.48
- วิชาคณิตศาสตร์	2	0.32
- วิชาลูกเสือ – เนตรนารี	2	0.32
- วิชาภาษาไทย	1	0.16
- สอนวิชาเอกและวิชาอื่นมากกว่า 2 วิชา	2	0.63
- วิชาภาษาไทย	2	0.21
- วิชาคณิตศาสตร์	2	0.21
- วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	1	0.11

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานศึกษา	จำนวน (n = 315)	ร้อยละ
- วิชาภาษาอังกฤษ	1	0.11
- ไม่ได้สอนวิชาเอก	3	0.95
10. วิชาที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ทำการสอน		
ตรงกับความสามารถหรือความถนัดของนักศึกษา		
- ตรงกับความสามารถและความถนัด	303	96.19
- ไม่ตรง	12	3.81
สาเหตุ		
- ไม่มีความชำนาญในวิชาเอกที่ศึกษา	6	1.90
- หลักสูตรใหม่เนื้อหาที่ใช้ในการจัดสาระการเรียนรู้		
ไม่สอดคล้องกับที่เรียนมา	3	0.95
- อาจารย์ที่เลี้ยงจัดให้สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก		
ที่เรียน	3	0.95

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีดังนี้

1. เพศ

นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.06 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 27.94

2. อายุ

นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 22 – 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.84 รองลงมาคือมีอายุอยู่ในช่วง 20 – 21 ปี และ 24 -25 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.27 และ 8.26 ตามลำดับ

3. สถานศึกษา

นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ที่สถาบันราชภัฏจันทรเกษม คิดเป็นร้อยละ 21.90 รองลงมา คือสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา คิดเป็นร้อยละ 20.32 เท่ากัน ตามลำดับ

4. สาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชา

นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่ ศึกษาอยู่ในโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือโปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ และโปรแกรมวิชาภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 13.97 และ 13.65 ตามลำดับ

5. นักศึกษา ศึกษาในหลักสูตร

นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่ ศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.67 และปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ร้อยละ 13.33

6. ภาคเรียนที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นักศึกษาฝึกสอนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่ ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 1/2545 คิดเป็นร้อยละ 56.51 และภาคเรียนที่ 2/2545 ร้อยละ 43.49

7. จำนวนชั่วโมงสอนที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน

นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีจำนวนชั่วโมงสอนที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนต่อสัปดาห์ พบว่า ส่วนใหญ่ ได้รับมอบหมายให้สอนอยู่ในช่วง 8-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 70.79 รองลงมาอยู่ในช่วง 5 – 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ 11-13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 15.24 และ 9.52 ตามลำดับ

8. ระดับชั้นของนักเรียนที่นักศึกษาทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ระดับชั้นของนักเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่ ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 60.32 รองลงมาคือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 16.51 และ 12.38 ตามลำดับ

9. ลักษณะวิชาที่ทำการฝึกสอน

ลักษณะวิชาที่นักศึกษาฝึกสอนทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่สอนวิชาเอกเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 87.94 รองลงมาคือสอนวิชาเอกและวิชาอื่นอีก 1 วิชา และสอนวิชาเอกและวิชาอื่นอีก 2 วิชา คิดเป็นร้อยละ 9.21 และ 1.27 ตามลำดับ

10. วิชาที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ทำการสอน

วิชาที่นักศึกษาฝึกสอน ได้รับมอบหมายให้ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน ตรงกับความสามารถหรือตรงกับความถนัด คิดเป็นร้อยละ 96.19 และไม่ตรงกับความสามารถหรือความถนัดคิดเป็นร้อยละ 3.81 ส่วนสาเหตุที่ได้รับมอบหมายให้สอนไม่ตรงกับความสามารถหรือความถนัดมีจำนวนมากที่สุดคือ นักศึกษาฝึกสอนไม่มีความชำนาญในวิชาเอกที่ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.90 รองลงมาคือเป็นหลักสูตรใหม่เนื้อหาที่ใช้ในการจัดสาระการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับที่เรียนมา และอาจารย์พี่เลี้ยงจัดให้สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน คิดเป็นร้อยละ 0.95 เท่ากัน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ
นักศึกษาฝึกสอน ของงานตามแนวปฏิบัติขั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกรนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น สามารถจำแนก
ได้ดังตารางที่ 5 - 11

ตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานการสอน

ด้านงานการสอน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. แนะนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานสอน เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือครู แผนการ จัดการเรียนรู้ หนังสือเรียน เอกสารประกอบหลักสูตร	4.10	0.87	มาก
2. การทำกำหนดการสอนหรือโครงการสอน	4.07	0.72	มาก
3. การทำแผนการจัดการเรียนรู้			
- การเขียนสาระการเรียนรู้	4.13	0.78	มาก
- การเขียนจิตพิสัยที่ควรเสริมสร้าง	3.97	0.72	มาก
- การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้	4.17	0.96	มาก
- การเลือกสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียน	4.12	0.72	มาก
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.10	0.71	มาก
- การประเมินผลในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้	3.99	0.70	มาก
- การทำเครื่องมือวัดผลประจำจุดประสงค์ การเรียนรู้และประจำภาคเรียน	3.97	0.73	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	4.06	0.76	มาก
4. การใช้ทักษะในการสอน			
- ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน	4.04	0.75	มาก
- ทักษะการสรุปสัมพันธ์	3.83	0.70	มาก
- ทักษะการใช้คำถาม	3.97	0.76	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านงานการสอน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
- ทักษะการเข้าใจความสนใจ	4.08	0.79	มาก
- ทักษะการใช้กระดาน	3.63	0.90	มาก
- ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง	3.83	0.81	มาก
- ทักษะการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหา	3.97	0.79	มาก
- ทักษะการเสริมกำลังใจ	3.97	0.84	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	3.92	0.79	มาก
5. การใช้วิธีสอนและรูปแบบการเรียนรู้			
- วิธีสอนแบบบรรยาย	3.68	1.02	มาก
- วิธีสอนแบบอภิปราย	3.63	0.86	มาก
- วิธีสอนแบบสาธิต	3.98	0.90	มาก
- วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์	3.92	0.90	มาก
- วิธีสอนแบบทดลอง	3.70	1.05	มาก
- วิธีสอนแบบโครงการ	3.66	1.00	มาก
- วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	3.72	0.99	มาก
- วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ	3.57	0.97	มาก
- วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์	3.40	1.10	ปานกลาง
- วิธีสอนแบบบูรณาการ	3.97	0.89	มาก
- วิธีสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ (CAI)	3.45	1.31	ปานกลาง
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperetive learning)	3.84	0.87	มาก
- การสอนโดย Story line Method	3.45	1.06	ปานกลาง
- การสอนแบบโยนิโสมนสิการ	3.26	1.09	ปานกลาง
- การสอนโดยใช้ CIPPA MODEL	3.34	1.16	ปานกลาง
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	3.64	1.01	มาก
6. การสรุปบทเรียน	4.41	0.80	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านงานการสอน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
7. การผลิตสื่อและการจัดหาสื่อการเรียนรู้			
- วัสดุกราฟิก เช่น แผนภูมิ แผนภาพ			
โปสเตอร์ ภาพถ่าย รูปภาพ การ์ตูน เป็นต้น	4.00	0.89	มาก
- ของจริง ของตัวอย่าง	3.91	0.95	มาก
- ของจำลอง หุ่นจำลอง	3.52	1.01	มาก
- สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่นหนังสือ ตำราเรียน			
คู่มือ เป็นต้น	3.95	0.95	มาก
- फिल्मสไลด์	3.05	1.28	ปานกลาง
- ตัวแสดงประกอบแผ่นป้ายคำดี	3.02	1.17	ปานกลาง
- กระดานผ้าคำดี และกระดานแม่เหล็ก	2.92	1.20	ปานกลาง
- แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพโปร่งใส	3.15	1.30	ปานกลาง
- การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น			
แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ แผ่นโปร่งใส	3.74	1.19	มาก
- การค้นคว้าสื่อการสอนทางอินเทอร์เน็ต	3.72	1.21	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	3.50	1.12	มาก
8. การเลือกใช้สื่อในการสอนให้สอดคล้องกับ			
วัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีสอน และ			
กิจกรรมการเรียนรู้	4.11	0.80	มาก
9. การบันทึกผลหลังจัดการเรียนรู้	3.95	0.78	มาก
10. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน			
- การประเมินผลก่อนเรียน	3.94	0.91	มาก
- การประเมินผลระหว่างเรียน	3.96	0.89	มาก
- การประเมินผลหลังเรียน หรือ ปลายภาคเรียน	4.15	0.83	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	4.02	0.88	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านงานการสอน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
11. การจัดป้ายนิเทศตรงตาม จุดประสงค์ เนื้อหา และทันสมัย ทั้งในและนอกห้องเรียน	3.99	0.85	มาก
12. การจัดนิทรรศการต่างๆ ในโรงเรียน	3.93	0.88	มาก
13. การสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน	3.74	0.97	มาก
14. การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.98	1.12	มาก
รวม	3.80	0.93	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับด้านงานการสอน ของนักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านงานการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการแนะนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ หนังสือเรียน เอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$)

ในด้านการทำกำหนดการสอนหรือโครงการสอน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$)

ด้านการทำแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมากทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.06 ซึ่งเรียงลำดับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในข้อนี้มากที่สุดคือ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมาคือ การเขียนสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.13$) และการเลือกสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{x} = 4.12$) ตามลำดับ

ด้านการใช้ทักษะในการสอน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมากทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.92 ซึ่งเรียงลำดับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในข้อนี้มากที่สุดคือ ทักษะการสร้างความสนใจ

($\bar{x} = 4.08$) รองลงมาคือทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ($\bar{x} = 4.04$) และทักษะการใช้คำถาม ทักษะการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหา ทักษะการเสริมกำลังใจ ($\bar{x} = 3.97$) เท่ากัน ตามลำดับ

ด้านการใช้วิธีสอนและรูปแบบการเรียนรู้ พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.64 ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละรายการแล้วมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับความต้องการ การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในข้อนี้มากที่สุดคือ วิธีสอนแบบสาธิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) รองลงมาคือวิธีสอนแบบนุรณาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) และวิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) ตามลำดับ

ด้านการสรุปบทเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$)

ด้านการผลิตสื่อและการจัดหาสื่อการเรียนรู้ พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.50 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการแล้วมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับความต้องการการนิเทศ ในข้อนี้มากที่สุดคือ วัสดุกราฟิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือสิ่งพิมพ์ต่างๆอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) และของจริงของตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) ตามลำดับ

ในด้านการเลือกใช้สื่อในการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$)

ด้านการบันทึกผลหลังจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$)

ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมากทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.02 ซึ่งเรียงลำดับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในข้อนี้มากที่สุดคือ การประเมินผลหลังเรียนหรือปลายภาคเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือการประเมินผลระหว่างเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) และการประเมินผลก่อนเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ

ด้านการจัดป้ายนิเทศตรงตามจุดประสงค์ เนื้อหา และทันสมัยทั้งในและนอกห้องเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$)

ด้านการจัดนิทรรศการต่างๆ ในโรงเรียน พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ
การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$)

ด้านการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$)

ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว

ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การจัดชมรมต่างๆ ในโรงเรียน	3.78	0.91	มาก
2. งานแนะแนว			
- การแนะแนวทางการเรียนและการศึกษาด้วยตนเองแก่นักเรียน	3.84	0.87	มาก
- การจัดบริการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาหรือความต้องการพิเศษ	3.88	0.86	มาก
- การดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในเรื่องส่วนตัว เช่น เรื่องการเงิน ครอบครั้ว การคบเพื่อน เป็นต้น	3.84	0.85	มาก
- การแนะแนวทางการเรียนต่อ	3.93	0.87	มาก
- การแนะแนวทางการเลือกอาชีพ	3.90	0.90	มาก
- การเตรียมตัวประกอบอาชีพ การเตรียมตัวหางานทำ	3.91	0.94	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	3.88	0.88	มาก
3. การทำสังคมมิติ	3.86	0.96	มาก
4. การศึกษาเด็กเฉพาะราย(Case Study)	3.90	0.90	มาก
5. การร่วมจัดงานกีฬาของโรงเรียน	3.89	0.93	มาก
6. การตรวจสอบสุขภาพนักเรียน เช่นการดูแลความสะอาดร่างกาย การดูแลความปลอดภัยของนักเรียน การดูแลการแต่งกายของนักเรียน	3.92	0.89	มาก
7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่นกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด เป็นต้น	3.87	0.84	มาก
รวม	3.87	0.89	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ของ นักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านงานกิจกรรมนักเรียนและ การแนะแนว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการจัดชมรมต่างๆ ในโรงเรียน พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$)

ด้านงานแนะแนว พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูอยู่ในระดับมากทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.88 ซึ่งเรียงลำดับความต้องการ การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในข้อนี้มากที่สุดคือ การแนะแนวการเรียนต่ออยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.93$) รองลงมาคือการเตรียมตัวประกอบอาชีพ การเตรียมตัวหางานทำอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) และการแนะแนวทางการเลือกอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) ตามลำดับ

ด้านการทำสังคมมิติ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$)

ด้านการศึกษาค้นคว้าเฉพาะราย (Case Study) พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$)

ด้านการร่วมจัดงานกีฬาของโรงเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$)

ด้านการตรวจสุขภาพนักเรียน เช่น การดูแลความสะอาดร่างกาย การดูแลความปลอดภัย ของนักเรียน การดูแลการแต่งกายของนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$)

ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานธุรการ
ในชั้นเรียน

ด้านงานธุรการในชั้นเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. การทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน	3.94	0.88	มาก
2. การทำบัตรสุขภาพของนักเรียน	3.37	1.02	ปานกลาง
3. การทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน	3.76	1.01	มาก
4. การทำข้อมูลสถิตินักเรียน	3.68	1.00	มาก
5. การทำสมุดประจำชั้น	3.73	1.03	มาก
6. การทำระเบียบนักเรียน	3.65	1.00	มาก
7. การจัดชั้นเรียน			
- แบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง	3.47	1.01	ปานกลาง
- แบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ	4.10	0.88	มาก
- แบบเปิด (ไม่มีโต๊ะและเก้าอี้ประจำตัว นักเรียน เช่นในห้องเรียนจะมีมุมศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น)	3.57	1.07	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	3.71	0.98	มาก
8. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม น่าเรียน และสอดคล้องกับการเรียนรู้	4.05	0.80	มาก
9. การทำบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน	3.66	0.89	มาก
รวม	3.72	0.96	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับด้านงานธุรการในชั้นเรียน ของนักศึกษาฝึกสอน ที่
ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยรวมในด้านงานธุรการในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 3.72$) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$)

ด้านการทำบัตรสุขภาพของนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$)

ด้านการทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$)

ด้านการทำข้อมูลสถิตินักเรียนพบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$)

ด้านการทำสมุดประจำชั้น พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$)

ด้านการทำระเบียบนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$)

ด้านการจัดชั้นเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายการแล้วมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในข้อนี้มากที่สุดคือการจัดชั้นเรียนแบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมาคือการจัดชั้นเรียนแบบเปิดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) และการจัดชั้นเรียนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) ตามลำดับ

ด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมน่าเรียน และสอดคล้องกับการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$)

ด้านการทำบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานธุรการ
ทั่วไป

ด้านงานธุรการทั่วไป	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. การศึกษาระเบียบงานสารบรรณ	3.59	0.92	มาก
2. การศึกษาระเบียบงานพัสดุ	3.48	0.98	ปานกลาง
3. การศึกษาระเบียบงานการเงิน	3.33	1.03	ปานกลาง
4. การศึกษาระเบียบงานอาคารสถานที่	3.45	1.00	ปานกลาง
5. การศึกษางานประชาสัมพันธ์	3.55	1.01	มาก
รวม	3.48	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับด้านงานธุรการทั่วไป ของนักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านงานธุรการทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการศึกษาระเบียบงานสารบรรณ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$)

ด้านการศึกษาระเบียบงานพัสดุ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$)

ด้านการศึกษาระเบียบงานการเงิน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$)

ด้านการศึกษาระเบียบงานอาคารสถานที่ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$)

ด้านการศึกษางานประชาสัมพันธ์ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$)

ตารางที่ 9 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การดูแลความสะอาดทั่วไปของโรงเรียน	3.69	0.92	มาก
2. การเขียนโครงการและการปฏิบัติงานตามโครงการ	3.91	0.83	มาก
3. การร่วมพัฒนาโรงเรียนและปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนตามความต้องการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.87	0.91	มาก
4. การร่วมพัฒนา 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ของชุมชน	3.54	1.06	มาก
รวม	3.75	0.93	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ของนักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการดูแลความสะอาดทั่วไปของโรงเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$)

ด้านการเขียนโครงการและการปฏิบัติงานตามโครงการ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$)

ด้านการร่วมพัฒนาโรงเรียนและปฏิบัติกิจกรรมของชุมชน ตามความต้องการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$)

ด้านการร่วมพัฒนา 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ของชุมชน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$)

ตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงาน
พัฒนาตน

ด้านงานพัฒนาตน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. การศึกษาหาความรู้			
- ด้านวิชาการ	4.07	0.85	มาก
- ด้านคอมพิวเตอร์	4.01	0.92	มาก
- ด้านภาษาต่างประเทศ	3.71	1.03	มาก
สรุปค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศในข้อนี้	3.93	0.93	มาก
2. การทำแฟ้มสะสมผลงาน	4.12	0.88	มาก
3. การปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู เช่นการปกครอง ชั้นเรียน การคุมสอบ การตรวจแบบฝึกหัด การดูแลการเข้าแถวของนักเรียน เป็นต้น	4.13	0.85	มาก
4. การค้นคว้าและแสวงหาความรู้ในเนื้อหา วิชาที่สอน	4.14	0.80	มาก
5. บุคลิกภาพกับความเป็นครู	4.23	0.78	มาก
6. ทักษะคติในการเป็นครู	4.20	0.81	มาก
รวม	3.87	0.89	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับด้านงานพัฒนาตน ของนักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านงานพัฒนาตน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$) ซึ่งมี
รายละเอียด ดังนี้

ด้านการศึกษาหาความรู้ พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ทุกรายการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.93 ซึ่งเรียงลำดับ
ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในข้อนี้มากที่สุดคือ การศึกษาหาความรู้
ด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) รองลงมาคือการศึกษาหาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์อยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) และการศึกษาหาความรู้ด้านภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$)
ตามลำดับ

ด้านการทำแฟ้มสะสมผลงาน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$)

ด้านการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู เช่นการปกครองชั้นเรียน การคุมสอบ การตรวจแบบฝึกหัด การดูแลการเข้าแถวของนักเรียน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$)

ด้านการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$)

ด้านบุคลิกภาพกับความเป็นครู พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$)

ด้านทัศนคติในการเป็นครู พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการการนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ แต่ละด้าน

งานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านงานการสอน ($n = 25$)		
- การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการสอน	9	36.00
- การผลิตสื่อการสอนในวิชาเอก	5	20.00
- การสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน	3	12.00
- การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการทางด้านดนตรี	2	8.00
- การดูแลการเตรียมการสอน	2	8.00
- การสอนที่เน้นความสนุกแบบบูรณาการ	1	4.00
- ทักษะการพูดและใช้น้ำเสียงในการสอน	1	4.00
- การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	1	4.00
- การจัดกิจกรรมการสอนแบบสนุก ที่มีใช้แบบแบ่งกลุ่ม ตลอดเวลา	1	4.00
2. ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ($n = 14$)		
- หน้าที่ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา	5	35.71
- การจัดนิทรรศการวิชาการ	3	21.43
- การอบรมนักเรียน	2	14.29
- การเขียนโครงการในการของบประมาณ	2	14.29
- การออกร้านค้าต่างๆ ในโรงเรียน	1	7.14
- การจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน และสังคม	1	7.14
3. ด้านงานธุรการในชั้นเรียน		
	ไม่มีข้อมูล	-
4. ด้านงานธุรการทั่วไป ($n = 5$)		
- การช่วยงานห้องสมุด	2	40.00
- การช่วยงานห้องพยาบาล	2	40.00
- การช่วยงานห้องวิชาการ	1	20.00
5. ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน		
	ไม่มีข้อมูล	-

ตารางที่ 11 (ต่อ)

งานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	จำนวน	ร้อยละ
6. ด้านงานพัฒนาตน ($n = 5$)		
- การจัดอบรมเรื่องการใช้ภาษาไทย	2	40.00
- การนิเทศก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน ทุกๆ ด้าน	2	40.00
- การทำหน้าที่ต่างๆ ในโรงเรียนที่ควรปฏิบัติ	1	20.00

จากตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอื่นๆ แต่ละด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอื่นๆ ในด้านงานการสอน พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาฝึกสอนต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพิ่มเติมในด้าน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการสอน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมาคือด้านการผลิตสื่อการสอนในวิชาเอก และด้านการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และ 12.00 ตามลำดับ

ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอื่นๆ ในด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาฝึกสอนต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพิ่มเติม ในด้านหน้าที่ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาคือด้านการจัดนิทรรศการวิชาการ ด้านการอบรมนักเรียน และด้านการเขียนโครงการของบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 21.43 และ 14.29 เท่ากัน ตามลำดับ

ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในด้านงานธุรการในชั้นเรียน ด้านอื่นๆ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนไม่ตอบเพิ่มเติม ทำให้ไม่มีข้อมูล

ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอื่นๆ ในด้านงานธุรการทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาฝึกสอนต้องการการนิเทศฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพิ่มเติม ในด้านการช่วยงานห้องสมุด และการช่วยงานห้องพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 40.00 เท่ากัน รองลงมาคือด้านการช่วยงานห้องวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ด้านอื่นๆ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนไม่ตอบเพิ่มเติม ทำให้ไม่มีข้อมูล

ความต้องการเพิ่มเติมของนักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอื่นๆ ในด้านงานพัฒนาตน พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาฝึกสอนต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพิ่มเติม ในด้านการจัดอบรมเรื่องการใช้ภาษาไทย และการนิเทศก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในทุกๆ ด้าน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เท่ากัน รองลงมาคือด้านการทำหน้าที่ต่างๆ ในโรงเรียนที่ควรปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศทางด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 315 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศของงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ จำนวน 315 ชุด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 22 ถึง 23 ปี

จำแนกตามสถานศึกษา พบว่า นักศึกษาฝึกสอนของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ที่ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม รองลงมาคือ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ตามลำดับ

จำแนกตามสาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชา พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ ศึกษายู่ในโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา รองลงมาคือ โปรแกรมวิชาคหกรรมศาสตร์ และ โปรแกรมวิชาภาษาไทย ตามลำดับ

จำแนกตามภาคเรียน และจำนวนชั่วโมงสอนที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนต่อ สัปดาห์ พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2545 และได้รับมอบหมายให้ทำการสอนอยู่ในช่วง 8 – 10 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

จำแนกตามระดับชั้นของนักเรียน และลักษณะวิชาที่นักศึกษาฝึกสอนทำการสอน พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำ การสอนวิชาเอกเพียงอย่างเดียว และได้รับมอบหมายให้ทำการสอนได้ตรงกับความสามารถและ ความถนัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ นักศึกษาฝึกสอน ในงานตามแนวปฏิบัติขั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ

ด้านงานการสอน

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านงานการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ จัดลำดับความต้องการการนิเทศได้ ดังต่อไปนี้ การสรุปบทเรียน การเลือกใช้สื่อในการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ การแนะนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานสอน การทำกำหนดการสอนหรือโครงการ สอน การทำแผนจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดป้ายนิเทศตรงตาม จุดประสงค์ เนื้อหาและทันสมัยทั้งในและนอกห้องเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน การทำบันทึกผลหลัง จัดการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการต่าง ๆ ในโรงเรียน การใช้ทักษะในการสอน การสอนซ่อมเสริมให้ นักเรียน การใช้วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ และการผลิตสื่อและการจัดหาสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว อยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ จัดลำดับความต้องการ การนิเทศได้ ดังต่อไปนี้ การตรวจสุขภาพนักเรียน การศึกษาเด็กเฉพาะราย การร่วมจัดงานกีฬาของ โรงเรียน งานแนะแนว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การทำสังคมมิติและการจัดชมรมต่าง ๆ ใน โรงเรียน ตามลำดับ

ด้านงานธุรการในชั้นเรียน

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านงานธุรการในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จัดลำดับความต้องการการนิเทศ ได้ดังต่อไปนี้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมน่าเรียนและสอดคล้องกับการเรียนรู้ การทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน การทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน การทำสมุดประจำชั้น การจัดชั้นเรียน การทำข้อมูลสถิตินักเรียน การทำบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน และการทำระเบียบนักเรียน ตามลำดับ ส่วนความต้องการในการนิเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การทำบัตรสุขภาพของนักเรียน

ด้านงานธุรการทั่วไป

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านงานธุรการทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จัดลำดับความต้องการการนิเทศได้ดังต่อไปนี้ การศึกษางานระเบียบสารบรรณ และ การศึกษางานประชาสัมพันธ์ ส่วนความต้องการการนิเทศที่อยู่ในปานกลาง คือ การศึกษาระเบียบงานพัสดุ การศึกษาระเบียบงานอาคารสถานที่ และการศึกษาระเบียบงานการเงิน ตามลำดับ

ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน อยู่ในระดับมากทุกรายการ จัดลำดับความต้องการในการนิเทศได้ดังต่อไปนี้ การเขียนโครงการและการปฏิบัติงานตามโครงการ การร่วมพัฒนาโรงเรียนและปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนตามความต้องการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การดูแลความสะอาดทั่วไปของโรงเรียน และการร่วมพัฒนา 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

ด้านงานพัฒนาตน

นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านงานพัฒนาตน อยู่ในระดับมากทุกรายการ และมีค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศมากที่สุดในงานทั้งหมด จัดลำดับความต้องการในการนิเทศ ได้ดังต่อไปนี้ บุคลิกภาพกับความเป็นครู ทักษะคติในการเป็นครู การค้นคว้าแสวงหาความรู้ในวิชาที่สอน การปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู การทำแฟ้มสะสมผลงาน และการศึกษาหาความรู้ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การศึกษาความต้องการนิเทศในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ นักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในงานตามแนวปฏิบัติขั้นฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเต็มรูป ได้แบ่งเป็น 6 งานคือ งานการสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งาน ธุรการในชั้นเรียน งานธุรการทั่วไป งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตน ผลการวิจัย พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้าน งานการ สอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตนอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้าน งานธุรการทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม นักศึกษาฝึกสอนมีความ ต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัย มีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยเห็นว่า น่าสนใจและสมควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ด้านงานการสอน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ มีความต้องการในการนิเทศการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานการสอนจากอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมากทุกรายการ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมบัติ วัจนะสาริกากุล (2526) ที่พบว่า ปัญหาในการสอนของนักศึกษาที่เป็น ปัญหามาก คือด้านการขาดทักษะการสอนที่สำคัญ ๆ คือ การวางแผนการสอน การเลือกใช้วิธีการ สอนกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์การสอน และการประเมินผลการสอน ซึ่งผลการวิจัยปัญหาการฝึกสอน ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จาริรัตน์ ปริกแก้ว (2529) พบว่า ปัญหาการฝึกสอนที่จัดว่า เป็นปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน คือ การขาดทักษะในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ ศษสิทธิ์ (2534 : 306) ที่พบว่าปัญหาสำหรับ นักศึกษาฝึกสอน คือ ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การเลือกวิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การ สอน และการประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สีพรรณ อภิวงค์ษา (2539) ได้ศึกษา ปัญหาการสอนและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาไทยในโรงเรียน ประถมศึกษา ของอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าครูภาษาไทยมีปัญหาในการ สอนทุกรายการ และต้องการการนิเทศในด้าน หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านการ เตรียมการสอน ด้านวิธีสอน ด้านเทคนิคและกระบวนการสอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ด้าน การวัดผลประเมินผล ด้านกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา และด้านการสอนซ่อมเสริม นอกจากนี้ แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละออง จันท์เจริญ และคณะ (2540 : ฅ-ญ) ที่พบว่า ปัญหา อุปสรรคของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่อาจารย์พี่เลี้ยงพบคือ นักศึกษาเขียน

แผนการสอนไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมเรื่องที่สอน ส่งแผนการสอนไม่สอดคล้องกับกำหนดการสอน และมีการเตรียมการสอนน้อย

จากปัญหาการฝึกสอนดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม คือจากที่ครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ หรือครูเป็นผู้ชี้แนะ มาเป็นการจัดการศึกษาที่นักเรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ มีสาระสำคัญพอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษา จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ และจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างสรรคความรู้ของตน การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ดังนั้นงานด้านการสอนในรูปแบบใหม่ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่ง และสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนจะต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นสาเหตุอีกประการหนึ่งซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอาจจะมาจากปัญหาที่ตัวของนักศึกษา ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในเนื้อหาวิชาที่สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีมิ่งคล เทพเรณู (2544 : 3) ที่พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหา อุปสรรคต้องแก้ไขของนักศึกษาบางคน คือมีความรู้ด้านเนื้อหาไม่ดีพอ จำไม่แม่น ทำให้สอนโดยขาดความมั่นใจ บางคนคุมชั้นเรียนไม่ได้ นอกจากนี้สอดคล้องกับรายงานของกับสำนักงานคณะกรรมการการกระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 3 -5) ว่าปัญหาการสรรหาครูในปัจจุบัน พอสรุปได้ว่า มีนักเรียนที่เรียนดีเข้าเป็นครูน้อยลง ตลอดจนระบบให้การศึกษเตรียมคนสู่ความเป็นครู ยังขาดมาตรฐานผลการเรียน หรือมาตรฐานความสามารถ (performance standards) ในการสอน ขาดความรู้ทั้งในด้านเนื้อหาสาระวิชาที่จะสอน และขาดกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ จะต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาในด้านงานการสอน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ และแก้ไขปัญหาในการสอนที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งตรงกับ เฮนส์ (Haines, 1960 : 37) ที่กล่าวไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรให้ความช่วยเหลือ ทางด้านวิชาการ ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน และกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำ ปรึกษา ด้านการสอนและชี้ให้นักศึกษาเข้าใจ บทบาทหน้าที่การสอนของตน และปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2538 :40) ยังกล่าวไว้อีกว่า ในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน อาจารย์นิเทศก์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร วิธีสอนแบบใหม่ๆ เทคนิคการสอน และกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนสามารถถ่ายทอดให้นักศึกษาฝึกสอนนำไปปรับใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความเห็นอีกว่า ผู้ที่จะมาเป็นอาจารย์นิเทศก์

ควรจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางด้านงานการสอนเป็นอย่างดี เพื่อที่จะสามารถสนองตอบต่อความต้องการในด้านนี้ได้อย่างแท้จริง

2. ด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ มีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนวอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากงานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนวในปัจจุบัน ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2544 ได้จัดรวมเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ครู ผู้สอนทุกคนต้องจัดเพิ่มเติมให้กับนักเรียน นอกเหนือจากกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จาก 8 กลุ่มสาระ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความถนัด ตามความสนใจ และตามความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2544 ที่ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 75)กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน ควรจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม

ดังนั้น นอกจากกิจกรรมที่นักศึกษาฝึกสอนต้องจัดให้กับนักเรียนในระหว่าง การจัดการเรียนรู้แล้ว นักศึกษาฝึกสอนจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย ซึ่งอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่มีบทบาทที่จะช่วยชี้แนะให้นักศึกษา ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2544 เพราะจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทางด้านนี้อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรจะต้องให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลือ แนะนำ นักศึกษาฝึกสอนในงานด้านนี้ควบคู่ไปกับด้านงานการสอน เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นครูของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ด้านงานธุรการในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ มีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานธุรการในชั้นเรียน จากอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมากทุกรายการที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า งานธุรการในชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ ทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่เห็นความสำคัญและเตรียมการให้นักศึกษามีความพร้อมในงานทางด้านนี้เท่าที่ควร แต่เมื่อนักศึกษาฝึกสอนได้ออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และได้รับมอบหมายจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์พี่เลี้ยง ให้ทำหน้าที่งานธุรการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นจาก

งานการสอน และเป็นงานที่ต้องการความละเอียด และความเป็นระเบียบ จึงทำให้นักศึกษาฝึกสอนที่เปรียบเสมือนครูใหม่ เกิดปัญหาในการดำเนินงานในด้านนี้ จึงมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก

ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ จะต้องไม่มองข้ามความต้องการการนิเทศของงานในด้านนี้ และให้ความสำคัญของงานในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาโดยการสอดแทรกความรู้ของด้านงานธุรการในชั้นเรียนนี้ ให้กับนักศึกษาก่อนที่นักศึกษาจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หรือ แนะนำช่วยเหลือ นักศึกษา ในการทำงานในด้านนี้ในขณะที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. ด้านงานธุรการทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ มีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านงานธุรการทั่วไป จากอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า งานธุรการทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องปฏิบัติทั้งที่เป็นงานภายในและงานติดต่อกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการไปได้ดี และมีประสิทธิภาพถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ (สุรพันธ์ ยันต์ทอง อ้างถึงใน กิติมา ปรีดีดีลิก 2532 : 133) จึงจำเป็นต้องให้ครูในโรงเรียนนั้น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบงานทางด้านนี้โดยเฉพาะ อีกทั้งนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนต่างๆ มีหน้าที่ที่สำคัญคืองานด้านการสอน และมีเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เพียง 1 ภาคเรียนเท่านั้น แต่งานธุรการทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานสารบรรณ งานพัสดุ และงานการเงินที่ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงมอบหมายให้ครูในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในงานด้านนี้ ทำให้ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น

5. ด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ มีความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้เน้นให้โรงเรียนจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทำให้โรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากเดิมที่จัดการเรียนรู้เฉพาะในโรงเรียน มาเป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2543 : ข) พบว่าการจัดการศึกษาต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยรัฐต้องลดบทบาทการควบคุมมาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ประชาชน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน คณะกรรมการชุดต่างๆ จะเป็นผลในแง่ดี เนื่องจากชุมชนได้มีโอกาสเสนอปัญหา และความต้องการ ของชุมชนให้โรงเรียน จัดการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนตรงตามความต้องการของชุมชน

ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะโรงเรียน จะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านงานอาคาร สถานที่ หรือการเรียนการสอน งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชนจึงเป็นงานที่มีบทบาทสำคัญที่เพิ่มขึ้น มาก และเมื่อนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงจำเป็นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจ ในงานทางด้านนี้เพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านงาน พัฒนาโรงเรียนและชุมชน จึงอยู่ในระดับมาก ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ เกี่ยวกับด้านงานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน เพื่อที่จะได้นำความรู้เหล่านั้นมาช่วยเหลือ แนะนำให้กับ นักศึกษาฝึกสอน

6. ด้านงานพัฒนาตน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ มีความต้องการในการนิเทศการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านการพัฒนาตน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะ งานพัฒนาตนของนักศึกษาฝึกสอน เป็นการพัฒนาตนเองในเรื่องเกี่ยวกับ ด้านวิชาการ วิชาชีพครู การเตรียมเนื้อหาวิชาที่จะสอน และบุคลิกภาพและการวางตัวในการเป็นครูที่ดี ซึ่งการเป็นครูที่ดีนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงระยะเวลาที่สั้น ก็จะต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และใช้เวลาว่าง จากการสอนในห้องเรียนให้เต็มที่ โดยการศึกษาหาความรู้ ทางด้านวิชาการ ด้านคอมพิวเตอร์ ความรู้ทางด้านภาษา ศึกษาเอกสารหลักสูตร หาหนังสือ แบบเรียน เตรียมสำหรับการสอน ตรวจสอบ ผลงานของนักเรียน ทำแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมสื่อการเรียนรู้ คู่มือสอนของเพื่อนนักศึกษา หรือครูพี่เลี้ยง และร่วมแก้ปัญหาบางประการอันที่จะเกิดขึ้นในขณะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันการปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งข่าวสารข้อมูล นักเรียนต้องการความรู้ที่หลากหลายจากแหล่งต่างๆ ทำให้นักศึกษาฝึกสอนจึงมีความต้องการ การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านนี้มากที่สุด ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ ควรจะต้องให้ ความสำคัญเป็นอันดับต้น และให้ความช่วยเหลือ แนะนำ นักศึกษาฝึกสอนในงานด้านนี้ควบคู่ไป กับด้านงานการสอน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีในการเป็นครูและเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการมี บุคลิกภาพที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) พบว่าคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจรรยาบรรณของความเป็นครู การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างใน การเป็นครูที่ดี เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นครูของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1. สถาบันราชภัฏควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจาก 1ภาคเรียน เป็นใช้ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1ปีการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ สัมกับที่เป็นหลักสูตรแห่งวิชาชีพชั้นสูง
2. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ ทั้งที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป และอาจารย์นิเทศก์วิชาเอกที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน
3. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการจัดปฐมนิเทศนักศึกษาในปีการศึกษาต่อไป เพื่อให้นักศึกษาได้ มีความรู้และเข้าใจในงานที่ต้องปฏิบัติในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ ด้านงานการสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานธุรการทั่วไป งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตนให้กับนักศึกษาได้มีความมั่นใจในระดับหนึ่ง ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหนังสือคู่มือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้กับนักศึกษา ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในดำเนินงานการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันและอาจารย์พี่เลี้ยง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการนิเทศการสอนรูปแบบใหม่ ที่เลือกต่อการนำมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. **การบริหารกิจการนักเรียน**. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรทรวโรฒ ประสานมิตร, 2531.

กิติมา ปรีดีดีดก. **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, 2532.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนัก. **เสริมพลังบทบาทครูในโลกที่เปลี่ยนแปลงในมุมมองของเอเชีย-แปซิฟิก**. กรุงเทพมหานคร : หจก. ฟันนี่ พับบลิชซิ่ง, 2541.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544)**. กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, 2539.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : สกายบุ๊กส์ , 2543.

คณะครุศาสตร์ ,สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. **คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทองกวาว , มปป.

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. **เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. ชลบุรี : โรงพิมพ์งามช่าง, 2544.

จารีรัตน์ ปกรแก้ว. **การวิเคราะห์งานวิจัยด้านครุศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

เจริญผล สุวรรณโชติ. **หัวใจของการฝึกหัดครู** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : อักษรพิทยา, 2524.

ใจจริง บุญเรืองรอด. **กิจกรรมร่วมหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2541.

ใจทิพย์ เข็้อรัตนพงษ์. **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : อลีน เพรส, 2539.

เฉลิม มลิลลา. **การฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. **ลักษณะของครูที่ดี**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศกรรมกรมการฝึกหัดครู , 2520.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. “หน่วยที่ 1 การสอนในฐานะวิทยากร” **เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการ
หน่วยที่ 1-7.** กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2525.

ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2525.

ชารี มณีศรี. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : บุรพาสาน, 2521.

ศามรา ผลัดกูระ. **เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก.** วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ดุสิต วิชัยดิษฐ์. “ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสอน” **หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์
ภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช , 2520.

นพพร พานิชสุข. **คู่มือการฝึกสอน.** กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2522.

บุหงา วัฒนะ. **เอกสารคำสอนวิชาหลักการสอน.** ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศร-
ศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, 2534.

ปราณี อมรัตน์ศักดิ์. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ ตามการรับรู้ของอาจารย์
พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร
การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ปวีป เมธาคณวุฒิ. รายงานการวิจัยเรื่อง **การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู** คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การนิเทศการสอน.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ, 2541.

พนัส หันนาคินทร์. **หลักการบริหารโรงเรียน.** พระนคร : วัฒนาพานิช, 2513.

พนัส หันนาคินทร์. **หลักการบริหารโรงเรียน.** กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2534.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ และสุวัฒนา สุวรรณเขต,บรรณารักษ์ **ประมวลบทความ
นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. มปท, 2543.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. **หลักและวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา
พานิช, 2524.

ไพศาล สิทธิเลิศ. **ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู
ภาคเหนือ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ปัญญา สาธธ. **หลักบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2519.

ยง วิชชวัลดู. **การนิเทศการศึกษา** กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตไทย, 2524.

- รุ่ง แก้วแดง. **ปฏิวัติการศึกษาไทย** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.
- ละออง จันทร์เจริญ และคณะ. **รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปของสถาบันราชภัฏนครราชสีมา**. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, 2540.
- วันดี ทองใหญ่ ณ อยุธยา. **เทคนิคในการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์**, 2523.
- วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- วาณี เอี่ยมศรีทอง. **การดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่:การศึกษาเฉพาะกรณี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- วิชาการ, กรม. **แนวทางการนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้**
อย่างต่อเนื่อง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.
- วิชาการ, กรม. **แนวการทำแผนการสอนหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ 2533 ฉบับใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2537.
- วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ฝ่ายโครงการ. **ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ**. กรุงเทพมหานคร(อัสสัมชัญ), 2518.
- วิรัตน์ พงษ์พิจิตร. **สมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะตามการรับรู้ของตนเอง อาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหาร และนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ศรีมงคล เทพเรณู. **การศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2544**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2544.

ศรีมงคล เทพเรณู. เอกสารคำสอนรายวิชาทักษะและเทคโนโลยีการสอน. คณะครุศาสตร์

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2545.

ศิริพร ควรรวม. **ความรู้ความสามารถในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์,**

**คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามการเรียนรู้ของตนเองและของ
นักศึกษาฝึกสอน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

ศึกษาศึกษา,กระทรวง. **การปฏิรูปการสรรหาครู.** กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว,
2544.

ศึกษาศึกษา,กระทรวง. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** (พิมพ์ครั้งที่ 2)

กรุงเทพมหานคร :วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์, 2544.

สามัญศึกษา,กรม. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับ
มัธยมศึกษา(ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542).**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, คณะครุศาสตร์. **คู่มือการนิเทศการฝึกประสบการณ์**

วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง. ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา,2544.

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต,คณะครุศาสตร์. **คู่มือการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มเวลา.**

กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต,มปป.

สภาสถาบันราชภัฏ ,สำนักงาน. **มาตรฐานการผลิตครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, 2545.

สภาสถาบันราชภัฏ ,สำนักงาน. **สถิตินักศึกษา ปีการศึกษา 2545.** กรุงเทพมหานคร :

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ,2545.

สภาสถาบันราชภัฏ ,สำนักงาน. **หลักสูตรสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2543.** กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์การศาสนา , 2543.

สมบัติ คชสิทธิ์. **การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัย**

รัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สมบัติ วัจนะสาริกากุล. **รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**

ของวิทยาลัยครูเลย. วิทยาลัยครูเลย, 2526

- สัญญา รัตนวราภักษ์. **เอกสารคำสอนวิชาการศึกษา 163 ประสพการณ์วิชาชีพครู 1.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2538.
- สันต์ ธรรมบำรุง. **หลักการนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2526.
- สาย ภาณุรัตน์. **หลักการนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครูสภา, 2517.
- สิริพร บุญญานันต์. การประชุมนานาชาติเรื่องความร่วมมือเพื่อการพัฒนาครูสำหรับภูมิภาคเอเชีย
ยุคใหม่. **วารสารการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 30 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน, 2538) :**
43-53.
- สีพรรณ อภิวังศ์ษา. **ปัญหาการสอนและความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครู
ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา ของอำเภอเชียงใหม่ของ จังหวัดเชียงใหม่**
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,
2539.
- สุพิน บุญชูวงศ์. **หลักการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2535.
- สุพิน บุญชูวงศ์. **หลักการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพมหานคร : วี เจ พรินติ้ง , 2544.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **รายงานการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการปฏิรูปการศึกษาตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในกรอบภารกิจของสำนักงานการปฏิรูปการ
ศึกษา เล่ม 1.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เด็อนตุลา, 2543.
- สำเริง ประเสริฐสุข. **การวิเคราะห์การจัดประสพการณ์วิชาชีพครูของสถาบันฝึกหัดครูใน
กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- เสาวรส ภูภากรณ์. **สภาพการนิเทศการฝึกประสพการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัย
ในสถาบันราชภัฏ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- อัฉรา ประไพตระกูล และคณะ. **ปัญหาการฝึกประสพการณ์วิชาชีพของนิสิต คณะครุศาสตร์
ปีการศึกษา 2520.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- อาคม จันทสุนทร. "การนิเทศภายในโรงเรียน" **เอกสารประกอบคำบรรยายการสัมมนา
การนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.** คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527.

อารมณีย์ เทียนพิทักษ์. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของนิสิตฝึก
 ประสบการณ์วิชาชีพตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ อาจารย์นิเทศก์
 ฝ่ายโรงเรียน ผู้บริหารและนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

คุษา วชิรินทร์เสวี. การจัดการนิเทศก์การฝึกสอนในวิทยาลัยครูภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

ภาษาอังกฤษ

- Bloom, Benjamin S., and Staff. *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York : The McGraw Hill book, 1971.
- Glickman, Carl D. *Developmental Supervision : Alternative Practices for Helping Teachers Improve Instruction*. Washington D. C : Association for Supervision and Curriculum Development, 1981.
- Good, Carter V. *Dictionary of Education*. 3rd ed.; New York : McGraw Hill, 1973.
- Haines, Aleye C. *Guiding the Student Teaching Process in Elementary Education*. Chicago : Rand McNally , 1960.
- Harris, Ben M. *Supervisory Behavior in Education*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1985.
- Henry Marvin A . “ Testing Out the Field .” In *Introduction to Education*. pp. 495 – 518. Edited by Donald E. Orlosky. Ohio : a bell & Howell Company, 1982.
- Hosford, Philip L. *An instructional Theory : A Beginning*. Englewood cliffs, New Jersey: Prentice – Hall, 1973.
- Pannel, Mary Sue. “A Model to Assess the Impact of Programs of Educational Field Experiences upon Cooperating Schools (Student Teaching).” *Dissertation Abstract International*. 46 (November 1985) : 1254-A.
- Pires, Edward A. *Student Teaching Practices in Primary Teacher Training Institution in Asia*. Bangkok : UNESCO on Regional Office of Education in Asia, 1969.
- Richardson, Robert Lee Kenton. “Perceptions of Desns of Seleced Colleges of Education Concerning the Improvement of Teacher Education Programs.” *Dissertation Abstract International*. 47 (March 1985) 873-A.

Sanders, Donald H. **Statistics**. 5th ed.; New York : McGraw-Hill, 1995.

Southwest State University Education Department. **Field Experience Handbook**.

Edited by Eileen VanWie and other. Minesota : Education Department
Southwest State University, 1989.

Wiles, Kimball and Lovell, John T. **Supervision for Better Schools**. 5th ed.; Englewood
Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1983.

Yamane, T. **Statistics**. New York : Harper and Row publication, 1973.

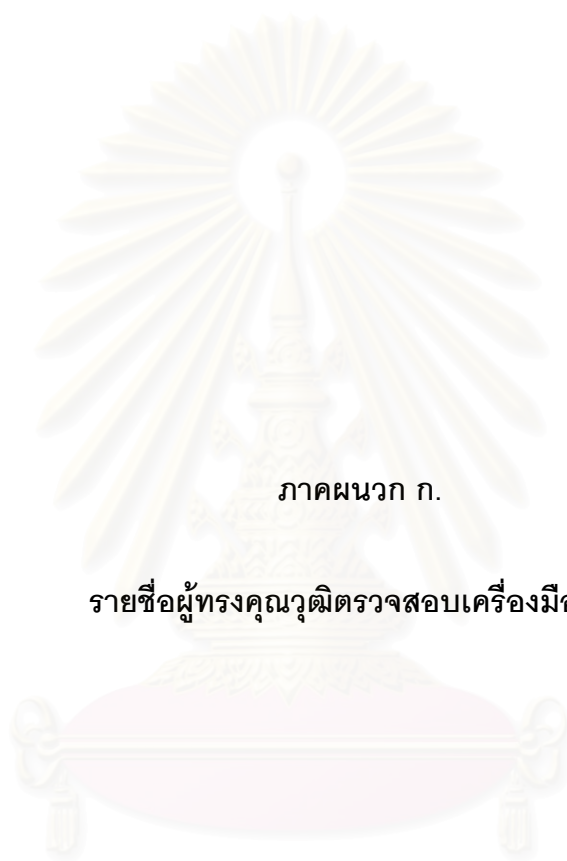

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

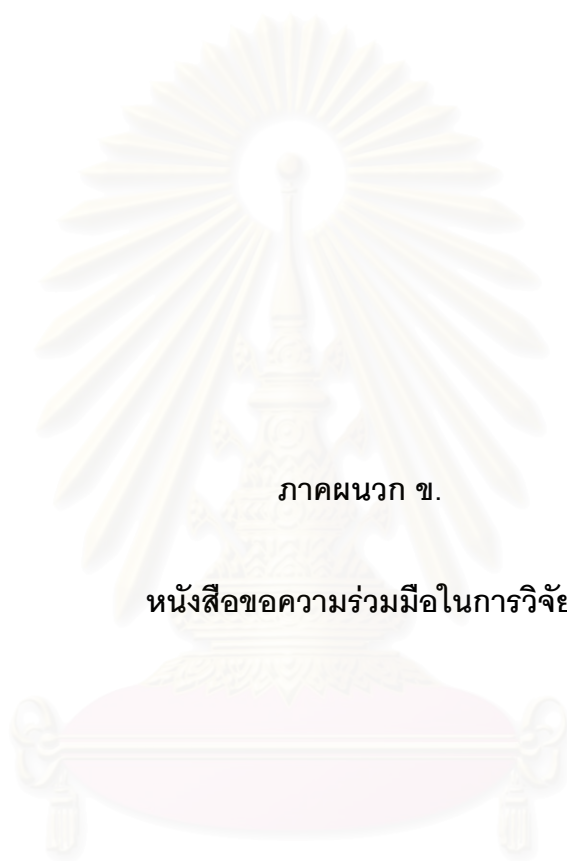
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนา
หลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรางค์ สากร ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
3. อาจารย์พิรุณ รัชตะหิรัญ รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีมงคล เทพเรณู รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. รองศาสตราจารย์ ดวงเดือน เทศวานิช ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตร
บัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
พระนคร
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพิณ บุญชูวงศ์ รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจี ประทีปฉาย อธิการบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2700.0603)/0228

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

14 มกราคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษา
ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์
ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์
ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0511

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0512

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0513

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาระดับปริญญาโทและพัฒนาลักษณ์อยู่ ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0514

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0515

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน รองคณบดีฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาระดับปริญญาโทและพัฒนาลักษณ์อยู่ ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0516

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0517

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาระดับปริญญาโทและพัฒนาลักษณ์อยู่ ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

(สำเนา)

ที่ ทม.0302(2770.0603)/0518

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

29 มกราคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหาร การศึกษา สาขาวิชานิติศึกษาศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานใน รายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

สำหรับนักศึกษา

ผู้วิจัย

นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

สาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร

ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเรื่อง ความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ที่ออกฝึกสอนในปีการศึกษา 2545

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศ หมายถึง การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้การอบรม สัมมนาหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ช่วยพัฒนานักศึกษาฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพในงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ

ความต้องการการนิเทศ หมายถึง สิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนประสงค์หรือต้องการ จะได้รับการแนะนำ ช่วยเหลือ ปรับปรุงจากอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศกวิชาเอก อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ในงานตามแนวปฏิบัติชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ ด้านงานสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานธุรการทั่วไป งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตน

นักศึกษาฝึกสอน หมายถึง นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ในสาขาวิชาการศึกษาที่สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์จัดให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นเต็มรูปแบบ ในปีการศึกษา 2545

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดมาใช้ฝึกปฏิบัติในหน้าที่ของครูทุกอย่างเหมือนเป็นครูคนหนึ่ง ในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ หมายถึง สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏพระนคร สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา และสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

คำชี้แจง

การศึกษาสำรวจครั้งนี้มุ่งเพื่อศึกษาความต้องการ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอนในงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา คือ ด้านงานการสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว งานธุรการในชั้นเรียน งานธุรการทั่วไป งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่จะปรับปรุงแนวทางการนิเทศให้เกิดผลดี และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาขณะที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยข้อมูลที่รวบรวมได้ไม่มีผลต่อคะแนนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา จึงขอความร่วมมือท่านโปรดตอบทุกข้อ

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศ ในงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา
ชั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป คือ งานการสอน งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว
งานธุรการในชั้นเรียน งานธุรการทั่วไป งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และงานพัฒนาตน
ของสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

1. นักศึกษา

ชาย หญิง

2. อายุ

20 – 21 ปี 22 – 23 ปี 24 – 25 ปี 26 ปีขึ้นไป

3. นักศึกษาศึกษาที่สถาบันราชภัฏ

- 1. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- 2. สถาบันราชภัฏธนบุรี
- 3. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- 4. สถาบันราชภัฏพระนคร
- 5. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- 6. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

4. นักศึกษาศึกษาอยู่ในสาขาวิชาการศึกษา โปรแกรมวิชา

☐ การศึกษาปฐมวัย	☐ คณิตศาสตร์
☐ คหกรรมศาสตร์	☐ วิทยาศาสตร์ทั่วไป
☐ ช่างอุตสาหกรรม	☐ ชีววิทยา
☐ นาฏศิลป์	☐ ฟิสิกส์
☐ พลศึกษา	☐ สังคมศึกษา
☐ ดนตรีศึกษา	☐ บรรณารักษศาสตร์
☐ ภาษาไทย	☐ คอมพิวเตอร์ศึกษา
☐ ภาษาอังกฤษ	☐ พระพุทธศาสนา
☐ การประถมศึกษา	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. นักศึกษา ศึกษาในหลักสูตร
- ปริญญาตรี
 - ปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา)
6. นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างภาคเรียน
- ภาคเรียนที่ 1 / 2545
 - ภาคเรียนที่ 2 / 2545
7. จำนวนชั่วโมงที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน ต่อ 1 สัปดาห์
- 5 – 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 - 8 – 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 - 11 – 13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 - มากกว่า 13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
8. ระดับชั้นของนักเรียนที่นักศึกษาทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างภาคเรียน
- ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา
 - ระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อื่น ๆ โปรดระบุ.....
9. ลักษณะวิชาที่ทำการฝึกสอน
- สอนวิชาเอกเพียงอย่างเดียว
 - สอนวิชาเอกและวิชาอื่นอีก 1 วิชา คือ.....
 - สอนวิชาเอกและวิชาอื่นอีก 2 วิชา คือ.....และ.....
 - สอนวิชาเอกและวิชาอื่นมากกว่า 2 วิชา คือ
 -
 - อื่น ๆ โปรดระบุ
 -
10. วิชาที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ทำการสอน ตรงกับความสามารถหรือความถนัดของนักศึกษา
- ตรงกับความสามารถและความถนัด
 - ไม่ตรง สาเหตุ
 -

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศ ในงานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษาชั้น
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

5 หมายถึง ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึง ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับ **มาก**

3 หมายถึง ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึง ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับ **น้อย**

1 หมายถึง ความต้องการการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
งานการสอน					
1. แนะนำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานสอน เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ หนังสือเรียน เอกสารประกอบ หลักสูตร
2. การทำกำหนดการสอนหรือโครงการสอน
3. การทำแผนการจัดการเรียนรู้					
- การเขียนสาระการเรียนรู้.....
- การเขียนจิตพิสัยที่ควรเสริมสร้าง.....
- การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้.....
- การเลือกสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียน.....
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....
- การประเมินผลในแต่ละแผนการจัด การเรียนรู้.....
- การทำเครื่องมือวัดผลประจำจุดประสงค์ การเรียนรู้และประจำภาคเรียน.....

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
4. การใช้ทักษะในการสอน					
- ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน.....
- ทักษะการสรุปสัมพันธ์.....
- ทักษะการใช้คำถาม.....
- ทักษะการสร้างความสนใจ.....
- ทักษะการใช้กระดาน.....
- ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง.....
- ทักษะการยกตัวอย่างประกอบเนื้อหา....
- ทักษะการเสริมกำลังใจ.....
5. การใช้วิธีสอนและรูปแบบการเรียนรู้					
- วิธีสอนแบบบรรยาย.....
- วิธีสอนแบบอภิปราย
- วิธีสอนแบบสาธิต.....
- วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์.....
- วิธีสอนแบบทดลอง.....
- วิธีสอนแบบโครงการ.....
- วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้.....
- วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ.....
- วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์.....
- วิธีสอนแบบบูรณาการ.....
- วิธีสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ (CAI)
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning).....
- การสอนโดย Story line Method
- การสอนแบบโยนิโสมนสิการ.....
- การสอนโดยใช้ CIPPA MODEL.....
6. การสรุปบทเรียน.....

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
7. การผลิตสื่อและการจัดหาสื่อการเรียนรู้					
- วัสดุกราฟิก เช่น แผนภูมิ แผนภาพ					
โปรสเตอร์ ภาพถ่าย รูปภาพ การ์ตูน เป็นต้น
- ของจริง ของตัวอย่าง.....
- ของจำลอง หุ่นจำลอง.....
- สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่นหนังสือ ตำราเรียน					
คู่มือ เป็นต้น.....
- ฟิล์มสไลด์.....
- ตัวแสดงประกอบแผ่นป้ายคำดี.....
- กระดานผ้าคำดี และกระดานแม่เหล็ก..
- แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพโปร่งใส
- การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น					
แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ แผ่นโปร่งใส.
- การค้นคว้าสื่อการสอนทางอินเทอร์เน็ต...
8. การเลือกใช้สื่อในการสอนให้สอดคล้องกับ					
วัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีสอน และ					
กิจกรรมการเรียนรู้.....
9. การบันทึกผลหลังจัดการเรียนรู้.....
10. การประเมินผลการเรียนของนักเรียน					
- การประเมินผลก่อนเรียน.....
- การประเมินผลระหว่างเรียน.....
- การประเมินผลหลังเรียน หรือ ปลาย					
ภาคเรียน.....
11. การจัดป้ายนิเทศตรงตาม จุดประสงค์					
เนื้อหา และทันสมัย ทั้งในและนอก					
ห้องเรียน
12. การจัดนิทรรศการต่างๆ ในโรงเรียน.....
13. การสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน.....
14. การทำวิจัยในชั้นเรียน.....

งานสอน ที่นักศึกษาต้องการการนิเทศ ด้านอื่นๆที่นอกเหนือจากนี้

1.
2.
3.
4.

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว					
15. การจัดชมรมต่างๆ ในโรงเรียน.....
16. งานแนะแนว					
- การแนะแนวทางการเรียนและการศึกษาด้วยตนเองแก่นักเรียน.....
- การจัดบริการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาหรือความต้องการพิเศษ.....
- การดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในเรื่องส่วนตัว เช่น เรื่องการเงิน ครอบครั้ว การคบเพื่อน เป็นต้น.....
- การแนะแนวทางการเรียนต่อ.....
- การแนะแนวทางการเลือกอาชีพ.....
- การเตรียมตัวประกอบอาชีพ และการเตรียมตัวหางานทำ.....
17. การทำสังคมมิติ.....
18. การศึกษาเด็กเฉพาะราย(Case Study)
19. การร่วมจัดงานกีฬาของโรงเรียน.....
20. การตรวจสุขภาพนักเรียน เช่นการดูแลสุขภาพสะอาดร่างกาย การดูแลความปลอดภัยของนักเรียน การดูแลการแต่งกายของนักเรียน เป็นต้น.....

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
21. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด เป็นต้น.....

งานกิจกรรมนักเรียนและการแนะแนว ที่นักศึกษาต้องการการนิเทศด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากนี้

1.
2.
3.
4.

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
งานธุรการในชั้นเรียน					
22. การทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน.....
23. การทำบัตรสุขภาพของนักเรียน.....
24. การทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน...
25. การทำข้อมูลสถิตินักเรียน.....
26. การทำสมุดประจำชั้น.....
27. การทำระเบียบนักเรียน.....
28. การจัดชั้นเรียน					
- แบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง.....
- แบบยึดนักเรียนเป็นสำคัญ.....
- แบบเปิด (ไม่มีโต๊ะและเก้าอี้ประจำตัว นักเรียน เช่นในห้องเรียนจะมีมุมศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น).....

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
29. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ เหมาะสม น่าเรียน และสอดคล้องกับ การเรียนรู้.....
30. การทำบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน.....

งานธุรการในชั้นเรียน ที่นักศึกษาต้องการการนิเทศ ด้านอื่นๆที่นอกเหนือจากนี้

1.
2.
3.
4.

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
งานธุรการทั่วไป					
31. การศึกษาระเบียบงานสารบรรณ.....
32. การศึกษาระเบียบงานพัสดุ.....
33. การศึกษาระเบียบงานการเงิน.....
34. การศึกษาระเบียบงานอาคารสถานที่....
35. การศึกษางานประชาสัมพันธ์.....

งานธุรการทั่วไป ที่นักศึกษาต้องการการนิเทศ ด้านอื่นๆที่นอกเหนือจากนี้

1.
2.
3.
4.

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน					
36. การดูแลความสะอาดทั่วไปของโรงเรียน..
37. การเขียนโครงการและการปฏิบัติงานตามโครงการ.....
38. การร่วมพัฒนาโรงเรียนและปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนตามความต้องการของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ.....
39. การร่วมพัฒนา 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ของชุมชน.....

งานพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ที่นักศึกษาต้องการการนิเทศ ด้านอื่นๆที่นอกเหนือจากนี้

1.
2.
3.
4.

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
งานพัฒนาตน					
40. การศึกษาหาความรู้					
- ด้านวิชาการ
- ด้านคอมพิวเตอร์
- ด้านภาษาต่างประเทศ
41. การทำแฟ้มสะสมผลงาน.....
42. การปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู เช่น การปกครองชั้นเรียน การคุมสอบ ตรวจแบบฝึกหัด ดูแลการเข้าแถวนักเรียน เป็นต้น

งานตามแนวปฏิบัติของนักศึกษา	ระดับความต้องการการนิเทศ				
	5	4	3	2	1
43. การค้นคว้าและแสวงหาความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน.....
44. บุคลิกภาพกับความเป็นครู.....
45. ทักษะคติในการเป็นครู.....

งานพัฒนาตน ที่นักศึกษาต้องการการนิเทศ ด้านอื่นๆที่นอกเหนือจากนี้

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

(ฉบับแบบสอบถามตอนที่ 2)

ขอบคุณที่ช่วยตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางกมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข เกิดเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2511 ที่อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง สมรสแล้ว มีบุตรหนึ่งคน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต วิชาเอกคหกรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2535 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544

ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 4 สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย